

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Diplomová práce

**Úloha regionálních muzeí jižního Plzeňska
v péči o kulturní dědictví**

Bc. Monika Motlíková

Plzeň 2018

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Katedra filozofie

Studijní program Humanitní studia

Studijní obor Evropská kulturní studia

Diplomová práce

**Úloha regionálních muzeí jižního Plzeňska
v péči o kulturní dědictví**

Bc. Monika Motlíková

Vedoucí práce:

PhDr. Radka Křížková Červená

Katedra filozofie

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň 2018

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval(a) samostatně a použil(a) jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2018

.....

Mé poděkování patří PhDr. Radce Křížkové Červené za trpělivost a cenné rady, které mi pomohly při zpracování této diplomové práce.

Obsah

1. ÚVOD.....	1
2. KULTURNÍ DĚDICTVÍ.....	3
3. MUZEJNICTVÍ.....	8
3.1. Muzea	9
3.2. Sbírkotvorná činnost	11
3.3. Správa muzejních sbírek	14
3.4. Komunikace muzeí s veřejností	17
4. JIŽNÍ PLZEŇSKO.....	20
5. HISTORIE MĚST	24
5.1. Historie města Blovic	24
5.2. Historie města Přeštic	27
5.3. Historie města Nepomuk.....	30
6. MUZEUM JIŽNÍHO PLZEŇSKA V BLOVICÍCH	34
6.1. Historie zámku Hradiště	34
6.2. Zámek Hradiště	39
6.3. Historie muzejní činnosti	41
6.4. Muzejní činnost	44
6.4.1. Sbírkotvorná činnost.....	46
6.4.2. Expozice	58

7. DŮM HISTORIE PŘEŠTICKA	70
7.1. Historie muzejní činnosti	70
7.2. Muzejní činnost	76
7.2.1. Sbírkotvorná činnost.....	78
7.2.2. Expozice	81
8. CÍRKEVNÍ MUZEUM SVATOJÁNSKÝCH A JINÝCH CÍRKEVNÍCH PAMÁTEK V NEPOMUKU	85
8.1. Nepomucké arciděkanství.....	85
8.2. Historie muzejní činnosti	87
8.3. Muzejní činnost	92
9. MĚSTSKÉ MUZEUM A GALERIE NEPOMUK.....	97
9.1. Historie muzejní činnosti	97
9.2. Muzejní činnost	99
9.2.1. Sbírkotvorná činnost.....	100
9.2.2. Expozice	100
10. ZÁVĚR	105
11. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ	107
12. RESUMÉ	115
13. SEZNAM PŘÍLOH	116

1. ÚVOD

Diplomová práce bude věnována tématu Úloha regionálních muzeí jižního Plzeňska v péči o kulturní dědictví. Bude se soustřeďovat na čtyři muzea v regionu jižního Plzeňska, a to na Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, p. o., Dům historie Přešticka v Přešticích, Svatojánské muzeum ve městě Nepomuk a Městské muzeum a galerii Nepomuk, pod které rovněž patří rodný dům Augustina Němejce. Všechna tři místa jsou místy s bohatou historií a také s velkým kulturním dědictvím, které zmíněná muzea uchovávají.

Cílem této práce bude dokumentace a vyhodnocení péče o kulturní dědictví v regionální muzejní praxi, to znamená ve vybraných muzeích jižního Plzeňska.

Práce bude členěna na dvě části. První část bude zaměřena na legislativní rámec, bude zde stručně vymezená péče o kulturní dědictví a role muzeí v této oblasti. Dále bude definován pojem „muzeum“ a základní činnost muzeí, sbírkotvorná činnost, správa sbírek a také komunikace muzea s veřejností.

Druhá část práce bude zaměřena na konkrétní muzea. V úvodu této části bude představen region, v kterém se muzea nachází, a to jižní Plzeňsko, dále bude přiblížena historie jednotlivých měst, Blovic, Přeštic a Nepomuka, protože také historie je kulturním dědictvím a muzea tuto historii uchovávají a pečují o ni.

Následně bude věnována pozornost každému muzeu zvlášť a bude zde popsáno, o jaké kulturní dědictví pečují a jakým způsobem. Bude zmíněna konkrétní historie muzejnictví, sbírkotvorná činnost a expozice. Protože má Muzeum jižního Plzeňska sídlo v zámku Hradiště, který je památkou a tedy kulturním dědictvím, bude věnována pozornost rovněž jemu, to samé platí o Svatojánském muzeu, které je v budově nepomuckého arciděkanství. V kapitole o Svatojánském

muzeu, jehož činnost se věnuje odkazu světce sv. Janu Nepomuckého, bude pojednáno i o něm.

V první části, to znamená v teoretické, bude čerpáno především z knih od autora Jiřího Žalmana – *Kapesní průvodce po muzeu a muzejnictví, Má hlava je muzeum, aneb, Dupání lehkou nohou v muzeologii, Příručka muzejníková I*, či od Josefa Beneše *Základy muzeologie*.

V druhé části budou informace získávány zejména z regionální literatury, z historicko-vlastivědních sborníků jižního Plzeňska, které vydává Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích nebo ze sborníků Pod Zelenou horou. Kromě knih budou použity také výroční zprávy a ročenky muzeí. Dalším informačním zdrojem budou internetové zdroje, zejména oficiální stránky jednotlivých muzeí či Centrální evidence sbírek.

Samozřejmostí bude návštěva muzeí. Součástí práce bude obrázková příloha, která bude umístěna na konci práce. Budou to mnou pořízené fotografie.

2. KULTURNÍ DĚDICTVÍ

Kultura v nejobecnějším slova smyslu je soubor všech hmotných a duchovních hodnot, které vytvořilo lidstvo od svých počátků až po současnost. Osvojování si těchto hodnot umožňuje lidem orientaci ve světě a poznávání základních principů, zákonitostí a algoritmů vývoje přírody a společnosti. Toto poznávání, pro které je nutné kulturní hodnoty uchovávat a předávat z generace na generaci, je jedním z předpokladů civilizační konkurenceschopnosti a obecného prospěchu společnosti. Proto má shromažďování hmotných dokladů, které slouží jako svědci minulosti, pro uchování a přenos kulturních hodnot zásadní význam a je pro lidský rod tak důležité.¹

Jelikož kultura není zakódovaná v genetické výbavě člověka, je nezbytné tyto materiální a duchovní hodnoty předávat na další pokolení vědomě a aktivně.²

Původně pojem „dědictví“ označoval v římském právu soubor statků získaných pozůstalostí, jednalo se tedy o statky, které přecházely podle zákonů z rodičů na děti. Pojem „kulturní dědictví“ se objevil až v 17. století.³

„Kulturní dědictví“ je soubor vybraných výtvorů minulých generací, který nezastupitelně patří do duchovního potenciálu společenství jako existenční atribut národního společenství, doklad jeho kulturní identity a jeho reprezentace vzhledem k jiným společenstvím. Z hlediska gnozeologického a axiologického jde o odborně vybraný soubor výtvorů, který je ve veřejném zájmu natrvalo uchovat pro budoucí generace a je využíván pro rozvoj společnosti. Představuje duchovní reprezentaci národního, regionálního, lokálního společenství, a tím je součástí

¹ŽALMAN, Jiří. *Kapesní průvodce po muzeu a muzejnictví: (fiktivní rozhovor Jiřího Žalmana s muzejní elévkou)*. Vydání první. Praha: Národní muzeum, 2016. 247 stran, s. 16.

²ŽALMAN, Jiří. *Má hlava je muzeum, aneb, Dupání lehkou nohou v muzeologii*. Vyd. 1. Praha: Asociace muzeí a galerií České republiky, 2004. 63 s., s. 21.

³DESVALLÉES, André a kol. *Základní muzeologické pojmy*. Brno: Technické muzeum v Brně, ©2011. 64 s., s. 21.

všelidské kultury. Kulturní dědictví jsou duchovní hodnoty (jazyk, dějiny, tradice atd.), mobilní a nemobilní objekty, výtvořy přírody a člověka, udržované in situ nebo vyňaté ex situ a uchovávané v soukromých kolekcích či roztroušené v domácnostech, bez ohledu na to, zda si jsou majitelé vědomi jejich kulturní hodnoty, či nikoli. Kulturní dědictví je otevřený systém hodnot, je obohacován o nové výtvořy, které jsou svými hodnotami a významem totožné s těmi zděděnými z minulosti.⁴

Kulturní dědictví lze rozdělit na nemateriální a materiální. Materiální kulturní dědictví jsou památky a jiné hmotné výtvořy člověka. Zahrnuje sochařství, architekturu, malířství a grafiku, užité umění, literární díla, oblečení, vynálezy či pokrmy.⁵ Nemateriální kulturní dědictví se podle Úmluvy o zachování nemateriálního kulturního dědictví rozumí zkušenosti, znázornění, vyjádření, znalosti, dovednosti, tedy i nástroje, předměty, artefakty a kulturní prostory s nimi související, které společnosti, skupiny a v některých případech také jednotlivci považují za součást svého kulturního dědictví.⁶

Přestože se jedná o veřejný zájem, který kontrolují příslušné státní orgány na základě legislativních norem, je i v zájmu občanů, aby se kulturní památky staly součástí způsobu života a životního prostředí, jejich povinností je se podílet na jejich uchování pro budoucí generace, bez ohledu na jejich vlastnictví. Také výtvořy, které se nachází v soukromém vlastnictví, jsou chráněny jako součást kulturního dědictví.⁷

Tyto výtvořy jsou vyňaté z běžného užívání vyhlášením ochranného režimu, aby se zajistilo jejich zachování pro budoucí generace. Obecně se dají nazvat památkou, tedy statkem, který jako

⁴BENEŠ, Josef. *Základy muzeologie*. Opava: Open Education & Sciences pro Ústav historie a muzeologie Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity, 1997. 179 s., s. 20.

⁵Kulturní dědictví. *Národní ústav lidové kultury* [online], [cit. 19. 4. 2018]. Dostupné z: <http://www.nulk.cz/kultumi-dedictvi/>

⁶Úmluva o zachování nemateriálního kulturního dědictví. *Ministerstvo kultury České republiky* [online], [cit. 19. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/umluva-1383.html>.

⁷BENEŠ, J., *Základy muzeologie*, s. 20.

doklad vývoje společnosti nebo také projev tvůrčích schopností člověka či pro svůj vztah k významné osobnosti nebo události získal takový kulturní význam, že se jeho trvalé uchování stalo společenským zájmem.⁸

Ochranou a zachováním kulturního a přírodního dědictví se zabývá Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví, která byla přijata na zasedání Generální konference UNESCO v roce 1972.⁹

Širším pojmem je „národní kulturní bohatství“. To nezahrnuje jen odkaz minulých generací, ale všechny kulturní statky, které existují na území státu ve veřejném i soukromém vlastnictví. Tyto statky dohromady charakterizují kulturní úroveň národa a i v tomto případě jde o veřejný zájem udržet co nejbohatší fond statků, který představuje základnu pro rozvoj kulturní tvořivosti i konzumu ve všech oblastech kulturního dění. Jsou to knihy, písemnosti, věcné výtvořiny i záznamy psané, či tištěné, fotografované, filmované, zvukové a audiovizuální bez ohledu na formu vlastnictví a úroveň z hlediska kulturní tvorby, vědeckého či uměleckého hodnocení. Národní kulturní bohatství tvoří umělecké, vědecké, technické a přírodní výtvořiny jednotlivě i ve sbírkách, existují v majetku organizací, spolků, církví, jsou to také výtvořiny kulturního rázu, nacházející se v majetku soukromých osob, vyskytující se v roli rodinných památek, starožitností či sběratelských kolekcí. Patří sem rovněž učební pomůcky ve školách, výtvarná díla – v ateliérech umělců, věci v prodejních starožitností a předměty rozptýlené i ve sbírkách.¹⁰

Další pojem je „kulturní identita“, což je vědecky poznány a vymezený prostor hodnot a znaků, dochovaných v autentické podobě

⁸BENEŠ, J., *Základy muzeologie*, s. 20.

⁹Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví. *Ministerstvo kultury České republiky* [online]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/umluva-o-ochrane-svetoveho-kulturniho-a-prirodniho-dedictvi-unesco.pdf>.

¹⁰BENEŠ, J., *Základy muzeologie*, s. 21.

výtvorů a vzájemných vztahů mezi nimi, které danou pospolitost spojují z hlediska osobitosti projevů, jedinečnosti a nezastupitelnosti hodnot i vztahů v jejím rámci a kterou bere daná pospolitost za svou jako projev své osobité kultury a společenského podvědomí. Každý územní celek (lokální, regionální, státní – národní) s konkrétními podmínkami přírodního prostředí a bohatství, podmínkami práce a způsobu života lidí v kontinuitě vývoje má svoji kulturní identitu jako soubor osobitých znaků a projevů a těmi se liší od jiných pospolitostí s jinou identitou. Zánik identity by ohrozil danou skupinu, jelikož by došlo k zničení vazeb na minulost jako kolektivní paměti národa. Ztráta jakékoli kulturní identity by znamenala ochuzení všelidské kultury, velkého souboru všech hodnot vytvořených lidstvem.¹¹

U lidí je důležité vytvářet pozitivní vztah k hodnotám kulturního dědictví, protože teprve takový pozitivní vztah umožňuje využívat kulturní památky a hodnoty pro osobní rozvoj.¹²

Základní dělbu práce v rámci kulturního dědictví vymezuje legislativa, každý obor chrání výtvořiny určitého druhu, které patří do okruhu jeho zájmu. Památková péče ochraňuje nemobilní objekty in situ, zapsané v seznamu kulturních památek a doložené dokumentací v příslušných památkových ústavech, které kontrolují, aby všechny úpravy byly v souladu s principy památkové péče, tedy aby se uchovalo maximum památkové hodnoty objektů při stavebních rekonstrukcích a opravách.¹³

Ochrana přírody zajišťuje ochranu vybraných přírodních celků a přírodních útvarů v rámci kulturních hodnot. Živé přírodniny in fundo jsou soustřeďovány v zoologických a botanických zahradách, v arboretech, akváriích či teráriích.¹⁴

¹¹BENEŠ, J., *Základy muzeologie*, s. 21.

¹²*Tamtéž*, s. 17.

¹³*Tamtéž*, s. 24.

¹⁴*Tamtéž*, s. 24.

Archivnictví shromažďuje a uchovává písemnosti úřadů, organizací či jednotlivců, vybrané provedením skartace jako fond trvalého významu pro další rozvoj společnosti. Sbírkovou jednotkou je fond obsahující písemnosti určité organizace, instituce, společnosti atd., nejde tedy o jednotlivou písemnost, s kterou je možné se setkat v knihovně či v muzeu.¹⁵

Knihovnictví zajišťuje shromažďování, zpracovávání a zpřístupňování knihovních fondů, tedy knih a tiskovin.¹⁶

A konečně muzejnictví uchovává věcné výtvary přírody a člověka jako doklady vývoje společnosti, vědy, techniky a umění, zajišťuje jejich správu jako součásti kulturního dědictví a uplatnění pro rozvoj společnosti prostřednictvím výstavních programů pro veřejnost.¹⁷

¹⁵BENEŠ, J., *Základy muzeologie*, s. 24-25.

¹⁶*Tamtéž*, s. 25.

¹⁷*Tamtéž*, s. 25.

3. MUZEJNICTVÍ

Muzejnictví má vlastní teorii a metodiku, která zajišťuje úroveň všech aktivit, kterými plní muzea své společenské poslání.¹⁸

Pracovním prostředkem muzejnictví jsou autentické výtvořiny přírody a člověka, vyňaté z původního prostředí a shromažďované ve sbírkách jako vědeckých modelech původní skutečnosti. Muzejní sbírkový předmět je kulturní statek a je tudíž i součástí kulturního dědictví. Jako původní pramen vědeckého poznání slouží vědě formou výzkumu jako tvorba nových poznatků produkovaných pro využití odborné veřejnosti. Ve formě exponátů ve výstavních programech slouží výchově a vzdělávání. Sbírkový materiál tvoří základní fond muzea, který je důvodem vzniku a existence muzea jako instituce, která uchovává a uplatňuje ve prospěch společnosti věcnou paměť národa, regionu a města, dle toho jakou má muzeum územní kompetenci, a tedy i pozici v muzejní síti.¹⁹

Muzejnictví má vazbu na mezinárodní organizace, v Paříži sídlí vládní organizace UNESCO pro výchovu, vědu a kulturu, která úzce spolupracuje s nevládní organizací Mezinárodní muzejní radou (ICOM) se specializovanými výbory, z nichž je důležitý výbor pro muzeologii ICOMFOM. Česká republika je členem obou organizací a aktivně s nimi spolupracuje. Prostředníky jsou Česká komise pro spolupráci s UNESCO a Český národní výbor ICOM. V České republice funguje Asociace muzeí a galerií jako dobrovolná organizace, která zastupuje zájmy oboru i muzejní profese. Česká muzeologická společnost zajišťuje rozvoj muzeologie, sdružuje tvořivé průkopníky muzeologického myšlení a umožňuje jim prezentovat výsledky výzkumů na konferencích, tyto výsledky jsou pak publikované ve sbornících.²⁰

¹⁸BENEŠ, J., *Základy muzeologie*, s. 29.

¹⁹*Tamtéž*, s. 29.

²⁰*Tamtéž*, s. 30.

3.1. Muzea

Nejrozšířenější definice pojmu „muzeum“ je ta, která byla v roce 2007 kodifikována stanovami Mezinárodního výboru pro muzea (ICOM): *„Muzeum je trvalá instituce nevýdělečného charakteru ve službách společnosti a jejího rozvoje, otevřená pro veřejnost, která získává, uchovává, studuje, předává a vystavuje hmotné a nehmotné dědictví lidstva a jeho prostředí s cílem studia, vzdělávání a potěšení“*.²¹

Muzeum získává a shromažďuje přírodniny a lidské výtvořy pro vědecké a studijní účely, zkoumá prostředí, z kterého jsou přírodniny a lidské výtvořy získávány, z nich jsou následně vytvářeny sbírky, které muzeum trvale uchovává, eviduje a odborně zpracovává. Muzeum umožňuje jejich využívání a zpřístupňování poskytováním vybraných veřejných služeb, ale účelem není dosažení zisku. Muzeum, které se specializuje jen na sbírky výtvarného umění, se nazývá galerií.²²

Veřejně prospěšné služby poskytované muzeem nebo galerií jsou služby, které slouží k uspokojování kulturních, výchovných a informačních potřeb veřejnosti. Tyto služby jsou zčásti nebo úplně financovány z veřejných rozpočtů.²³

Povinností muzeí je jednat v souladu s mezinárodní, regionální, národní legislativou a politikou a vzdělávacími cíly muzea, také musejí usilovat o to, aby informace, které poskytují v expozicích a výstavách, byly pravdivé a objektivní.²⁴

Muzea se dělí obvykle na dvě základní sféry – na sféru historie a umění a na sféru přírody a techniky, jsou ale také další typy muzeí, které jsou odvozeny z něčeho, co stojí mimo předmětnou oblast vědy,

²¹DESVALLÉES, A., *Základní muzeologické pojmy*, s. 40.

²²Zákon č. 122/2000 Sb. § 2 odst. 3. ze dne 7. dubna 2000 o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů.

²³*Tamtéž*, odst. 4.

²⁴TLACHOVÁ, Kateřina, ed. *Profesní etický kodex ICOM; Doporučení UNESCO o muzeích, kultuřím a přírodním dědictví*. [Praha]: Český výbor ICOM, 1994. 57 s., s. 11.

a to z napětí centra a periférie. Odtud se odvozují programové vazby muzejních institucí k určitému regionu a jeho geografickému, kulturnímu a historickému vydělení, v tomto případě není muzejní práci tematizována věda, ale region. Regionální muzeum je definováno teritoriální vazbou mezi sbíraným materiálem a sběratelskou institucí a současně mezi divákem a regionálním materiálem. Muzea plní monumentickou funkci, tedy funkci lapidária, tvoří sbírky ohrožených artefaktů či významných fragmentů artefaktů, a dále jsou ohnisky regionální ochrany přírody a péče o přírodní dědictví. Tato muzea jsou prostředkem posilování přirozené vazby lidí k určitému místu jako ohnisku kulturní identity.²⁵

²⁵ŠOPÁK, Pavel. Regionální muzea. *Vademecum muzeologie, internetová příručka pro výuku muzeologie na Ústavu historických věd FPF Slezské univerzity v Opavě* [online]. [cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z: <http://vademecum.fpf.slu.cz/?p=60>.

3.2. Sbírkotvorná činnost

Sbírka muzejní povahy je sbírka, která je ve své celistvosti významná pro prehistorii, historii, umění, literaturu, techniku, přírodní nebo společenské vědy. Tvoří ji soubor sbírkových předmětů shromážděných lidskou činností a je zapsána v centrální evidenci sbírek.²⁶

Rozdíl mezi kulturní památkou a sbírkou je ten, že v případě kulturní památky se posuzuje význam každé věci jednotlivě, a to i když je součástí nějakého souboru, v případě sbírky se hodnotí význam celé sbírky, důležitý je sice každý předmět, ale ne pouze „sám za sebe“, ale především podle toho, jak dokáže doplnit a zhodnotit sbírku. Součástí sbírky tak mohou být kromě sbírkových předmětů, které samy o sobě mají značný význam pro poznání přírody nebo historie, také sbírkové předměty, které mají pro poznání světa význam jen zanedbatelný anebo žádný, ale nabývají tohoto významu zařazením do sbírky a sbírku zhodnocují.²⁷

Každá sbírka má svého vlastníka i správce. V některých případech se jedná o jeden subjekt, v jiných o dva. Pokud si vlastník, například stát, obec, kraj, zřídí pro správu své sbírky právnickou osobu, obvykle muzeum nebo galerii, jsou vlastníkem a správcem dva různé subjekty.²⁸

Pro nakládání se sbírkou je nezbytné důrazně dodržovat zvláštní režim. Sbírkou a sbírkové předměty je nutné chránit, evidovat, sbírku uchovávat v její celistvosti jako věc hromadnou v optimálním prostředí, z určitých důvodů z ní předměty vyřazovat, inventarizovat ji a vyvážet sbírkové předměty do zahraničí podle určených pravidel. Způsob, jak

²⁶ŽALMAN, J., *Příručka muzejníková. I*, s. 9.

²⁷ŽALMAN, J., *Kapesní průvodce po muzeu a muzejnictví*, s. 25-26.

²⁸*Tamtéž*, s. 61.

naplnit tyto základní principy zvláštního režimu nakládání se sbírkou, upravuje zákon.²⁹

Sbírka se chrání jako celek, což znamená, že zařazením do sbírky mají všechny sbírkové předměty stejný význam „před zákonem“. Nemohou existovat sbírkové předměty druhořadé, kterým není potřeba věnovat takovou péči, aby byly zachovány a neztrácely svou vypovídací schopnost, i kdyby šlo o předměty, které jako jednotlivosti mohou mít malou hodnotu. Výsledkem sbírkotvorné činnosti muzea je nová hodnota, která není tvořena jen součtem hodnot jednotlivých předmětů.³⁰

Zákon, který stanovuje práva a povinnosti vlastníků sbírek, včetně povinnosti sbírky spravovat byl přijat v roce 2000 Parlamentem České republiky. Jedná se o zákon č. 122/2000 Sb., o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů. Účinnosti nabyl 12. května 2000, přijata byla také prováděcí vyhláška ministerstva kultury č. 275/2000 Sb., jež nabyla účinnosti 18. srpna 2000. Kontrolu dodržování povinností vlastníků pověřuje zákon Ministerstva kultury České republiky a umožňuje ukládat za porušení zákona sankce.³¹

Sbírka se strukturuje na takzvané podsbírky. Nejmenší počet podsbírek je jedna, to znamená, že celá sbírka je zároveň jedinou podsbírkou, největší počet podsbírek omezen není. Sbírka je definována v zákoně, podsbírkou se označuje část sbírky, kterou tvoří sbírkové předměty, vztahující se k jednomu oboru (např. zoologická podsbírka), je k ní zpracována samostatná charakteristika a evidenční číslo každého sbírkového předmětu je v rámci podsbírky jedinečné.³²

Sbírka by neměla být jen souborem nahromaděných předmětů, její hodnota – pekuniární i kulturní není prostým součtem hodnot

²⁹ŽALMAN, J., *Kapesní průvodce po muzeu a muzejnictví*, s. 46-47.

³⁰ŽALMAN, J., *Příručka muzejníková I.* s. 12.

³¹*Tamtéž*, s. 28.

³²*Tamtéž*, s. 42.

jednotlivých předmětů. Jejich cennost v optimálně vedené sbírce narůstá, je umocňována přítomností ostatních předmětů, vztahy mezi nimi a přítomností doprovodné dokumentace. Zařazení předmětů do sbírky, to znamená zapsání do sbírkové evidence je jakýmsi „aktem uznání“ jeho významu a od toho okamžiku je chráněn zákonem, který nerozlišuje mezi gotickou plastikou, herbářem, zlatým šperkem, či krabicí dvoukřídlého hmyzu.³³

Předměty jsou do sbírky zařazovány kvůli určitému záměru a výběru a na základě znalosti všech souvislostí a vztahů s ostatními předměty, s místem původu, s původní funkcí a tak podobně. Odborná literatura toto všechno nazývá tezurací. Jejím prázkladem je selekce.³⁴ V nizozemské legislativě je například sbírka definována tak, že „*sbírka je souborem věcí, které patří k sobě*“. Do sbírky jsou zařazovány věci, které k sobě podle některých kritérií patří, a tím je vytvářena hodnota sbírky pro poznání světa.³⁵

Sbírkotvorná činnost veřejných muzeí je vždy nějak vymezena. Ve zřizovací listině mají muzea uvedeno z jakého území a v jakých oborech převážně vybírají muzeálie pro případné zařazení do sbírky, podle tohoto zadání zpracovávají koncepce sbírkotvorné činnosti. Koncepce sbírkotvorné činnosti se mohou měnit, ale změna by měla být odůvodněná.³⁶

Každý sbírkový předmět musí být evidován a ke každému sbírkovému předmětu musí existovat evidenční záznam, jeho obsah je určen ustanovením § 9 odst. 1 písm. d) zákona č.122/2000 Sb., podrobnosti evidence dále upravuje vyhláška MK ČR č.275/2000 Sb.³⁷

³³ŽALMAN, J., *Příručka muzejníková. I*, s. 14.

³⁴*Tamtéž*, s. 14.

³⁵ŽALMAN, J., *Kapesní průvodce po muzeu a muzejnictví*, s. 26.

³⁶*Tamtéž*, s. 23.

³⁷ŽALMAN, J., *Příručka muzejníková. I*, s. 15.

Základem péče o sbírky jsou depozitáře, v kterých je dlouhodobě uložena převážná část sbírkových předmětů. Depozitáře jsou základním předpokladem optimální péče o sbírky, ale nejsou předpokladem jediným. Kvalitní péče o sbírky představuje komplexní činnost.³⁸

V moderním muzeu musejí být sbírky uchovávány v klimatizovaných, neprašných depozitářích, kde je přísně kontrolována teplota, vlhkost a světlo. Platí základní pravidla, dobrý je každý depozitář, v němž jsou předměty chráněny před odcizením, nedochází k destrukci materiálů působením chemických a fyzikálních vlivů, předměty nejsou napadány biologickými škůdci, způsob uložení a manipulace s předměty vylučuje mechanické poškozování a předměty lze bez problémů vyhledat.³⁹

3.3. Správa muzejních sbírek

Správou sbírky se nazývá soubor zejména administrativních činností, jejichž cílem je uchovávat sbírku v její celistvosti jako věc hromadnou a vytvářet podmínky pro její využívání jako zdroje poznatků o přírodě a společnosti. U nás sem patří především vedení Centrální evidence sbírek, sbírková evidence, inventarizace sbírkových předmětů, vyřazování předmětů ze sbírky z důvodů uvedených v zákoně a dále agenda vývozů sbírkových předmětů do zahraničí, evidence zápůjček a výpůjček sbírkových předmětů a sledování pohybu sbírkových předmětů uvnitř muzea. Provádění většiny těchto činností upravuje zákon a prováděcí vyhláška k zákonu a jsou k tomu vydány metodické pokyny.⁴⁰

Sbírková evidence je dvoustupňová. První stupeň této evidence, tedy evidence sbírkových předmětů, se nazývá evidencí chronologickou. Druhý stupeň pak evidencí systematickou. Vyhotovení evidenčního

³⁸ŽALMAN, J., *Má hlava je muzeum, aneb, Dupání lehkou nohou v muzeologii*, s. 35.

³⁹*Tamtéž*, s. 36-37.

⁴⁰ŽALMAN, J., *Kapesní průvodce po muzeu a muzejnictví*, s. 59.

záznamu v chronologické evidenci je aktem zařazení předmětu do sbírky, z věci se uznáním jejího významu pro sbírku stává sbírkový předmět, součást sbírky muzejní povahy jako věci hromadné, která má jednoho vlastníka, je zapsána do Centrální evidence sbírek a musí být spravována podle zákona. Evidenční záznamy se řadí chronologicky tak, jak byly předměty do sbírky zařazovány a sbírkové předměty dostávají přírůstková evidenční čísla. Vyhotovením evidenčního záznamu v systematické evidenci se zpřesňuje zařazení sbírkového předmětu ve sbírce, je přiřazen k dalším sbírkovým předmětům podle zvoleného kritéria (obor, lokalita, materiál, autor). Evidenční záznamy jsou řazeny dle těchto kritérií a podle toho dostávají sbírkové předměty inventární evidenční čísla.⁴¹

Kromě evidenčních záznamů je v kvalitní sbírce ke sbírkovým předmětům uchovávána i doprovodná dokumentace. Tu tvoří věci, o jejichž zařazení do sbírky nebylo zatím rozhodnuto, písemná dokumentace o způsobu jejich nabytí, písemná a obrazová dokumentace o nálezových okolnostech, záznamy příběhů, které se k nim vážou, informace o autorech, uživatelích atd. Doprovodná dokumentace, studijní materiál, evidenční záznamy a sbírkové předměty tvoří sbírkový fond muzea.⁴²

Centrální evidence sbírek (CES) je evidencí sbírek muzejní povahy jako věcí hromadných. CES vede Ministerstvo kultury a sbírky do ní zapisuje na základě žádostí jejich vlastníků, nebo správců. O zápis sbírek ve vlastnictví státu a územních samosprávních celků žádají jejich vlastníci nebo správci povinně, ostatní vlastníci podávají žádost na základě své vůle. O tom zda sbírka, o jejíž zápis je žádáno, je skutečně sbírkou muzejní povahy rozhoduje ministerstvo, které je ale povinno mít pro své rozhodnutí stanovisko Rady pro CES. Sbírkou jsou v CES vymezeny evidenčním číslem sbírky, osobami svých vlastníků

⁴¹ŽALMAN, J., *Kapesní průvodce po muzeu a muzejnictví*, s. 63.

⁴²*Tamtéž*, s. 28-29.

a správců, jejich sídlem a charakteristikou jejich jednotlivých oborových částí, podsbírek. Součástí charakteristiky je charakteristika slovní a charakteristika obrazová.⁴³

Databáze sbírek je vedena v papírové i v počítačové podobě v programu CES na Ministerstvu kultury České republiky. Správce databáze je odbor ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií.⁴⁴

Protože má muzeum povinnost uchovávat sbírku v její celistvosti, jako věc hromadnou, předpokládá to se starat o každý ze sbírkových předmětů, které sbírku tvoří. Tyto předměty je nutné kontrolovat a k tomu slouží inventarizace.⁴⁵

Smyslem inventarizace je neustálé ověřování, že sbírka je uchovávána ve své celistvosti, tj. že všechny sbírkové předměty, které sbírku, jako věc hromadnou tvoří, skutečně existují, ověřování jejich stavu a optimálního způsobu uložení a ověřování souladu evidenčního záznamu se skutečností.⁴⁶

Povinnost inventarizace ukládá vlastníkům a správcům sbírek zákon, podrobnosti uvádí vyhláška. Podstatné je, že každá sbírka musí být celá inventarizovaná v průběhu deseti let, sbírky, které obsahují více než pět set věcí movitých v průběhu patnácti let.⁴⁷

Každý rok je vlastník či správce sbírky povinen zinventarizovat minimálně 5 % věcí movitých, které sbírku tvoří. Je ale evidentní, že pokud bude muzeum v jednom či více letech inventarizovat pouze minimum 5 % věcí movitých, musí v dalších letech cyklu inventarizovat

⁴³ŽALMAN, J., *Kapesní průvodce po muzeu a muzejnictví*, s. 60.

⁴⁴ŽALMAN, J., *Příručka muzejníková. I*, s. 48.

⁴⁵*Tamtéž*, s. 84.

⁴⁶ŽALMAN, J., *Kapesní průvodce po muzeu a muzejnictví*, s. 84.

⁴⁷ŽALMAN, J., *Příručka muzejníková. I*, s. 56.

mnohem intenzivněji, aby na konci cyklu byla sbírka zinventarizovaná celá.⁴⁸

O inventarizaci se musí vést předepsané záznamy, které budou schopné být předloženy případné kontrole. Protokol o provedené inventarizaci předkládá správce sbírky vlastníkovi sbírky.⁴⁹

3.4. Komunikace muzeí s veřejností

Muzea nebo galerie dovolují také sbírky využívat, tj. spolu s poznatky o světě z nich získanými je zprostředkovávat veřejnosti. Základními formami muzejní prezentace jsou: muzejní výstavy, buď dlouhodobé, obvykle označené jako expozice, nebo krátkodobé, muzejní programy, zejména přednášky, demonstrace sbírkových předmětů, hudební a taneční vystoupení, exkurze, besedy se zájmovými skupinami návštěvníků, muzejní publikace, a to odborné a populární.⁵⁰

Zprostředkovávání muzeálií veřejnosti, tedy především jejich vystavování, je jeden ze základních a oblíbených způsobů jejich využívání pro poznávání světa. Poznatky o světě jsou anebo mohou být získávány rovněž z muzeálií nikdy nevystavených. Tyto poznatky jsou pak prezentovány například v učebnicích, odborných i populárních publikacích, šířeny například pomocí filmů, divadelních představení či internetu.⁵¹

Avšak muzejní výstava není jakákoliv výstava, která se v muzeu koná, ale pouze ta, která prezentuje návštěvníkům sbírkové předměty (vlastní nebo zapůjčené z jiné sbírky), poznatky o přírodě a společnosti z nich získané, případně poznatky o prostředí, z něž jsou sbírkové předměty pro sbírku vybírány a příběhy ke sbírkovým předmětům se

⁴⁸ŽALMAN, J., *Příručka muzejníková. I*, s. 57.

⁴⁹*Tamtéž*, s. 57.

⁵⁰*Tamtéž*, s. 27.

⁵¹ŽALMAN, J., *Kapesní průvodce po muzeu a muzejnictví*, s. 17.

vážíci. Muzea totiž prezentují veřejnosti velmi často i jiné výstavy, protože jsou také obecně kulturními zařízeními, místem setkávání, mají k dispozici výstavní fundus, výstavní sály atp. V muzeích se lze setkat například s výstavami dětských výstavních prací, prací žijících umělců atp., ale v tomto případě to nejsou muzejní výstavy. Stejně je to s programy, v muzeu se konají například koncerty, přednášky o akvaristice, ale opět nejsou to muzejní programy.⁵²

Muzea jsou také vzdělávacími institucemi, ale ne ve smyslu učení, mají výjimečnou schopnost prostřednictvím sbírek a poznatků z nich získanými velmi efektivně a atraktivně již existující znalosti návštěvníkům expozic, výstav, programů a čtenářů svých „*publikací rozšiřovat, aktualizovat, doplňovat, prohlubovat a upevňovat, zařazovat do souvislostí, přispět k vnímání světa v jeho integrované podobě, tj. s minulostí, přítomností a budoucností. Inspirovat a motivovat k dalšímu vzdělávání, vyvolat zájem o prezentovaná témata a chuť vyhledávat další zdroje informací atp., pomáhat pochopit jevy a události návštěvníkovi dosud ne zcela jasné, zažít pocit dobrodružství z poznávání, získávat kvalitní povědomost o světě, která pozitivně ovlivňuje uplatnění ve společnosti, vytvářet pocit sounáležitosti s místem, regionem, státem..., rozvíjet estetické cítění, vyvolávat pozitivní emoce, které dále pomáhají upevňovat znalosti atp.*“⁵³

Důležitá je také práce s „nenávštěvníky“. Pro práci s nimi jsou důležité některé formy public relations. Muzea financována převážně z veřejných rozpočtů mají povinnost informovat veřejnost o tom, na co tyto veřejné prostředky používají, aniž by bylo nutné si pro takové informace do muzeí chodit. Děje se to formou výročních zpráv, tiskových zpráv, tiskových konferencí, článků v tisku, rozhlasových a televizních relací, poskytováním rozhovorů, přednáškovou činností mimo sídlo muzea, prostřednictvím webových stránek, virtuálních expozic atp.

⁵²ŽALMAN, J. *Kapesní průvodce po muzeu a muzejnictví*, s. 108.

⁵³*Tamtéž*, s. 113.

Pokud tomu tak je, vytváří se ve veřejnosti obraz muzea jako užitečné instituce, o které a o výsledcích její činnosti ví každý, bez ohledu na to, zda patří k pravidelným návštěvníkům.⁵⁴

⁵⁴ ŽALMAN, J. *Kapesní průvodce po muzeu a muzejnictví*, s. 115.

4. JIŽNÍ PLZEŇSKO

Protože se vybraná muzea nacházejí na území jižního Plzeňska, bude v následující kapitole tento region představen. Muzea na specifika svého regionu navazují a prezentují ho.

Jednotlivé oblasti v okolí Plzně mají svůj osobitý charakter, který je ovlivněný osídlením, využitím území, historickými a majetkovými vazbami, úrovní myšlení a zájmy dřívějších vlastníků.⁵⁵

Jižní Plzeňsko zahrnuje pestrou kopcovitou a značně lesnatou krajinu jižně a jihozápadně od Plzně při řekách Radbuze, Úhlavě a Úslavě, ale i jihozápadní část Rokycanska a severozápadní cíp Domažlicka.⁵⁶

Během 19. století se Plzeňsko proměnilo na jednu z nejprůmyslovějších oblastí v Čechách. Rozvíjelo se tady důlní podnikání – v rámci jižního Plzeňska to byla těžba uhlí na Chotěšovsku, Dobřansku a u Merklína. Po vzniku Československa v roce 1918 se průmyslová výroba i nadále rozvíjela, to samé platí pro druhou polovinu 20. století, kdy pokračovala intenzivní těžba nerostných surovin a modernizována byla keramička v Chlumčanech.⁵⁷

Na území jižního Plzeňska se nachází rozsáhlé památkové bohatství. Území zahrnuje všechny historické stavební slohy. Nejstarší dochovaná stavba v krajině, rotunda sv. Petra a Pavla ve Starém Plzenci, pochází z předrománského období z poloviny 10. století. Lidovou architekturu zastupují soubory zděných i roubených staveb, v Lipnici, Štáhlavicích či Vrčeni. Mimořádně početné zastoupení mají stavby gotické, jsou to například hrad Radyně, Roupov, Vlčtejn, kostel

⁵⁵ČERNÁ, Alena a VIKTORA, Viktor. *Okolí Plzně: Plzeňsko, Manětínsko, Plasko, Rokycansko, Zbýřsko, Nepomucko, Přeštice = Das Gebiet um Pilsen = Pilsen surroundings*. Vyd. 1. [Plzeň]: Nava, 1999. 100 s. Perly minulosti, s. 5.

⁵⁶DAVID, Petr, DOBROVOLNÁ, Věra a SOUKUP, Vladimír. *Plzeňsko - jih; Plzeň*. 1. vyd. Praha: S & D, 2005. 191 s. Průvodce po Čechách, Moravě, Slezsku; sv. 49., s. 8.

⁵⁷*Tamtéž*, s. 12.

ve Zdemyslicích, Nezvěsticích, kostel sv. Jakuba v Nepomuku a jiné. Renesance je typická stavbami zámků, reprezentují ji zámky ve Štáhlavech, Spáleném Poříčí či Lužanech. Z mnoha barokních památek vynikají zámky Nebílovy, Kozel či Merklín.⁵⁸

Třemi významnými sídly jižního Plzeňska jsou Přeštice, Nepomuk a Blovice.⁵⁹ Město Přeštice je přirozeným centrem jižního Plzeňska. Přeštice jsou známé především chovem hus, prasat a dobytka. Dominantou města i okolní krajiny je kostel Nanebevzetí Panny Marie.⁶⁰ Po reformě státní správy zaujímají Přeštice postavení obce III typu, která přebírá funkci okresu.⁶¹

Kulturní tradice města spojené s věhlasnými rodáky – skladatelem a kantorem Jakubem Janem Rybou a architektem a mecenášem Josefem Hlávkou jsou udržovány na vysoké úrovni. Obdobně jako rozvoj řemeslných, podnikatelských a hospodářských aktivit, navazujících na někdejší tradice či věhlas rodáka, národohospodáře Jaroslava Preisse.⁶²

V údolí řeky Úslavy, přibližně dvacet kilometrů od Plzně leží město Blovice. V písemných pramenech jsou poprvé zmiňovány v roce 1284, tou dobou patřily nepomuckému cisterciáckému klášteru. Centrum města je obklopeno řadou měšťanských domů, jejich výstavba je ovlivněna barokním, ale především klasicistním stavebním slohem. Ve městě se nachází kostel sv. Jana Evangelisty z 60. let 18. století, či radnice z roku 1893.⁶³

⁵⁸DAVID., DOBROVOLNÁ, V., SOUKUP, V. *Plzeňsko - jih*, s. 12-14.

⁵⁹ANDERLE, Jan et al. *Plzeňsko: příroda, historie, život*. [Praha]: Baset, 2008. 879 s., s. 226.

⁶⁰PODHORSKÝ, Marek. *Plzeňský kraj*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: Freytag & Berndt, 2004. 192 s. Průvodce na cesty., s. 88-89.

⁶¹MRKVIČKA, Jan Nepomuk a BENDA, Vladimír. *Přeštice*. Úvaly: České panorama, 1996. 12 s., s. 6.

⁶²*Tamtéž*, s. 6.

⁶³BUKAČOVÁ, Irena et al. *Paměť Plzeňského kraje: muzea a galerie zřizované Plzeňským krajem*. [Plzeň]: Plzeňský kraj, 2008. 256 s., s. 97.

Město Blovice je obec s rozšířenou působností s téměř 4 000 obyvateli a jsou sídlem sdružení obcí Mikroregion Úslava a Státního okresního archivu pro Plzeň-jih.⁶⁴

Důležitou rozvojovou oblastí celého mikroregionu Blovicka je cestovní ruch. Blovicko může nabídnout řadu lokalizačních předpokladů přírodních (přírodní památka Buková Hora, přírodní rezervace Chejlava, Čertovo břemeno, okolí Letin), historických (hrad Vlčtejn, lázně Letiny, Muzeum jižního Plzeňska, historické centrum Blovic, církevní stavby ve Žďáru nebo Zdemyslicích) a společenských (Vlčtejské léto, Hry bez hranic, Svátek dechovky nebo akce Kruhu přátel hudby v Blovicích). Mezi významné osobnosti Blovicka patří například blovický rodák Adolf Opper de Blowitz. Židovský novinář, který prožil většinu života ve Francii a stal se dopisovatelem anglických novin *The Times*.⁶⁵

Asi jedenáct kilometrů od Blovic se nachází město Nepomuk, které je známé především díky postavě světce sv. Jana Nepomuckého. Na místě, kde stával údajně jeho rodný domek, byl postaven v letech 1360 až 1370 kostelík sv. Jana Křtitele. Po kanonizaci sv. Jana Nepomuckého roku 1729 byl zasvěcen tomuto světcovi a stal se cílem mnoha procesí. Nebyl však schopen pojmout všechny návštěvníky, proto byl zbořen a v letech 1734 až 1736 byl na jeho místě vystavěn barokní kostel sv. Jana Nepomuckého, podle plánů K. I. Dientzenhofera. Dalším významným nepomuckým rodákem je akademický malíř Augustin Němejc.⁶⁶

Mikroregion Nepomucko sdružuje celkem 26 obcí, kromě Nepomuku mají všechny obce méně než 2 000 obyvatel. Životní prostředí je celkem zachovalé, protože zde neexistuje vysoká koncentrace průmyslu. Charakter a atmosféra mikroregionu jsou proto

⁶⁴ANDERLE, J., *Plzeňsko: příroda, historie, život*, s. 226.

⁶⁵*Tamtéž*, s. 229.

⁶⁶PODHORSKÝ, M., *Plzeňský kraj*, s. 102-103.

spíše venkovské. Vedle krásných přírodních scenérií je zde k vidění i velké množství kulturních památek.⁶⁷

Nad Nepomukem stojí raně barokní zámek Zelená Hora, kde jistou dobu pobýval pomocný technický prapor, který proslavil Zelenou Horu v románu Miloslava Švandrlíka Černí baroni. Kromě toho je také známý jako místo nálezu Rukopisu zelenohorského, který roku 1817 objevil zámecký úředník Josef Kovář.⁶⁸

Dále se ve městě nachází románský kostel sv. Jakuba, barokní arciděkanství, stará Zelenohorská pošta či budova nepomucké školy.⁶⁹

Severozápadně od Zelené Hory leží obec Klášter, její název je odvozen od cisterciáckého kláštera, který zde v letech 1144 až 1153 založili cisterciáctí mniši z bavorského Ebrachu. Klášter byl v roce 1420 vypálen husitskými vojsky v čele s Janem Žižkou.⁷⁰

⁶⁷ANDERLE, J., *Plzeňsko: příroda, historie, život*, s. 242.

⁶⁸*Tamtéž*, s. 104.

⁶⁹*Tamtéž*, s. 244.

⁷⁰*Tamtéž*, s. 104.

5. HISTORIE MĚST

Také historie měst je kulturním dědictvím. Muzea o ni pečují zaměřením své sbírkotvorné činnosti a následně výstavami či publikační činností.

5.1. Historie města Blovic

První zmínka o Blovicích pochází z roku 1284, tehdy král Václav II. svolil opatu nepomuckého kláštera, aby poddaní mohli být souzeni soudci, ustanovenými opatem v Blovicích a Nepomuku. Tou dobou byly velkou obcí. Do roku 1420 patřily Blovice cisterciáckému nepomuckému klášteru. Když klášter zničili Husité, dostaly se do rukou bratrům Bohuslavu a Krušinovi ze Švamberka. Po smrti Bohuslava v roce 1425 se stal držitelem Jaroslav z Javora a následně Vilém z Netunic. Jeho synovi Vilémovi patřily Blovice ještě v roce 1454.⁷¹

V roce 1558 získali městečko a někdejší klášterní zboží do dědičné držby Šternberkové. Zdeněk ze Šternberka získal pro Blovice od krále Jiřího právo svobodného prodeje a odkazu majetku, a to roku 1465. Blovice se řídily pražským staroměstským právem a byly odvolacím místem pro Nepomuk. V roce 1509 jim Vladislav Jagellonský udělil výroční trh a právo volit si purkmistra.⁷²

Šternberkové pak odprodali Blovice pánům z Roupova, kteří připojili k panství hrad Vlčtejn. Kryštof starší z Roupova, královský rada a hejtman Plzeňského kraje, potvrdil městečku v roce 1587 právo volného odkazu majetku a další jiné městské svobody. Brzy poté se Blovice staly součástí sousedního hradištského statku, k němu patřily až do konce feudalismu. Vystřídaly se v nich jako vrchnosti Hradištský z Hořovic, Svárovští, Jeníškové z Újezda a Krakovští z Kolovrat. Od

⁷¹RAUŠAR, František, ed. *Blovice a zámek Hradiště*. [Plzeň: Lábek], 1927. 2 sv. (30; 31 s.). Památná místa našeho kraje; VI, X., s. 3.

⁷²PELANT, Jan. *Města a městečka Západočeského kraje: stručné dějiny, současnost a výběrová bibliografie 129 míst*. 2. vyd. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1988. 333 s., s. 62.

18. století jsou nazývány městem a v roce 1768 jim byly uděleny čtyři výroční trhy a jeden týdenní trh.⁷³

V roce 1843 žilo v Blovicích 1300 obyvatel v 160 domech, o 90 let později bylo v Blovicích o 260 domů více a celkem 2400 obyvatel. Od roku 1850 byly necelých sto let sídlem okresního soudu a berního úřadu. Také v letech 1949-1960 byly okresním městem. Po územních změnách v roce 1960 zůstaly Blovice se svými více než třemi tisíci obyvateli kulturním střediskem okolí.⁷⁴

Významně do života obyvatel Blovicka zasáhla stavba železnice z Plzně do Českých Budějovic, která probíhala v letech 1865-1868. Železniční spojení s Plzní znamenalo rozvoj nových živností, růstu obchodu, nových domů, zvýšení počtu obyvatel a pracovních míst.⁷⁵

Historie města podává obraz o tom, že Blovice byly v dřívějších dobách obcí poměrně velikou a kdysi i bohatou, ale veškeré doklady svědčí o tom, že šlo spíše o městečko, jehož charakter byl v minulosti vždy zemědělský. Tento ráz vtiskli obci již dávno mniši cisterciáckého kláštera pod Zelenou horou, kteří byli zkušenými zemědělci, i když se pokoušeli i o řemeslnou výrobu, hutnictví a železářství. Během jejich působení, ale hlavně po rozboření kláštera husity, vznikají v okolí Blovic hlubinné i povrchové doly na železo.⁷⁶

Obyvatelstvo města se tedy živilo převážně zemědělstvím, pouze menší část provozovala řemesla nebo později dojížděla za prací do průmyslové Plzně. Ještě za předmnichovské republiky byl průmysl zastoupen jen velkým mlýnem, pivovarem a cihelnou.⁷⁷

⁷³PELANT, J., *Města a městečka Západočeského kraje*, s. 62.

⁷⁴*Tamtéž*, s. 62.

⁷⁵ANDERLE, J., *Plzeňsko: příroda, historie, život.*, s. 228.

⁷⁶KOVÁŘÍK, Václav aj. *Blovice 1284-1984: 700 let města*. 1. vyd. Blovice: Měst. NV, 1984. 183 s., s. 87.

⁷⁷PELANT, J., *Města a městečka Západočeského kraje*, s. 62.

Kulturní život se ve městě začal rozvíjet v šedesátých a sedmdesátých letech 19. století. V Blovicích začaly vznikat první spolky, pěvecké, divadelní, literární a osvětové, které měli značný vliv při formování kulturního života. Vedle spolků to byli i básníci, spisovatelé a osvětáři, jako například František Jaroslav Vacek Kamenický, Vojtěch Mikuláš Vejskrab Bělohrobský, Vojtěch Heinrich Jirota nebo František Raušar.⁷⁸

⁷⁸KOVÁŘÍK, V., *Blovice 1284-1984: 700 let města*, s. 142.

5.2. Historie města Přeštic

Trhová ves Přeštice vznikla v sousedství tehdejšího významného hradiště Drslaviců nad řekou Úhlavou. První písemná zmínka pochází z roku 1226, tehdy se jméno Přeštice objevuje na listině krále Přemysla Otakara I.⁷⁹

První historicky známou osobností, která se úzce dotýká historie Přeštic, je raně středověký šlechtic Svatobor. V první polovině 13. století, kdy žil, ještě nebylo běžné klást ke jménům šlechtice označení šlechticova sídla, nicméně Svatobor je už v několika případech označen přídomkem „z Přeštic“.⁸⁰

V roce 1235, poté co Svatobor zemřel, připadly Přeštice královské koruně.⁸¹ Král Václav předal Přeštice a celé panství kladrubskému klášteru sv. Benedikta, ti se zde usadili, zřídili proboštství a postavili kostel.⁸²

Přeštice jako město jsou poprvé písemně zmíněny někdy ve druhé polovině 14. století, spolehlivě pak v roce 1420, kdy je král zastavuje pánům Švihovským z Rýzemberka. K přeměně vsi na městečko došlo v době, kdy patřily Přeštice kladrubskému klášteru.⁸³

Švihovští z Rýzemberka si Přeštice udrželi přes dvě století. Po smrti bohatého Půty Švihovského, majitele nově budovaných hradů Práchně, Rabí a Švihova (k němu patřili Přeštice) v roce 1504, byly Přeštice rozděleny na dvě poloviny mezi Půtovy syny. V letech 1519 a 1524 majitelé obou polovin udělili Přešticím právo volného disponování majetkem, svobodného odchodu z města a jiná městská práva. Přeštičtí se měli řídit staroměstským právem a ve sporných

⁷⁹*Přeštice*. Vyd. 1. Plzeň: Pro město Přeštice vydal František Spurný, F. S. Publishing, 2002. 62 s., s. 6.

⁸⁰TEJČEK, Michal a kol. *Dějiny Přeštic. I. díl, Počátky Přeštic: (do roku 1420)*. Přeštice: Město Přeštice, 2016. 149 stran, 13 nečíslovaných stran obrazových příloh., s. 140.

⁸¹*Přeštice*, s. 6.

⁸²TEJČEK, M., *Dějiny Přeštic. I. díl*, s. 66.

⁸³*Tamtéž*, s. 98.

věcech se odvolávat do Horažďovic. V roce 1544 se dostala jedna polovina Přeštic z rukou rodu Švihovských a do roku 1598 se na ní vystřídali různí feudálové. I v této době došlo k potvrzení městských privilegií, například v roce 1589 jim Rudolf II povolil vybírat clo na novém mostě přes Úhlavu a udělil výroční trh. Na krátkou dobu vlastnili Švihovští z Rýzemberka ještě celé Přeštice a spojili je s příchovickým statkem, ale po třicetileté válce je získali hrabata z Bubna.⁸⁴

V 18. století patřily Přeštice znovu kladrubskému klášteru, který zde obnovil probošství a v letech 1750-1775 vybudoval barokní chrám Nanebevzetí Panny Marie. Věže této dominanty města byly dobudovány až po 220 letech, a to v roce 1995.⁸⁵ Dostavěny byly podle plánů Killiána Ignáce Dientzenhofera. Na pozici stavbyvedoucího se pak vystřídali František Ignác Prée, Anselmo Lurago a Antonín Haffenecker. Když byl zrušen klášter, přejal Přeštice Náboženský fond a držel je do roku 1812, kdy je získal rod hrabat Schönbornů. Roku 1796 se vykoupili Přeštičtí z poddanství. I přesto, že v roce 1810 zachvátil Přeštice velký požár, na konci feudalismu bylo ve městě 258 domů s téměř dvěma tisíci obyvateli.⁸⁶

Po roce 1948 došlo na Přešticku ke změně, zemědělská oblast byla postupně transformována na průmyslovou, řízenou a dotovanou státem. V roce 1960 byl po více než stoleté tradici zrušen přeštický okres. I nadále zůstaly Přeštice největším městem okresu Plzeň-jih a největší spádovou oblastí hospodářského a kulturního života na jižním Plzeňsku.⁸⁷

Ve druhé polovině 19. století prosluly Přeštice chovem hus, které se odtud dovážely do Plzně a do Prahy. Také řeznictví a obchod

⁸⁴PELANT, J., *Města a městečka Západočeského kraje*, s. 233.

⁸⁵*Přeštice*, s. 6.

⁸⁶PELANT, J., *Města a městečka Západočeského kraje*, s. 233.

⁸⁷*Přeštice*, s. 6.

s dobyt看 přinesly bohatství měšťanským rodinám. V té době se stalo známým černostrakaté plemeno přeštických prasat.⁸⁸

Přeštice byly snad odjakživa nadány smyslem pro pestrý kulturní a společenský život. Kultura tady vždy znamenala nejen osvěžení těla a ducha, ale také osvětu a trpělivé objevování krásy. V roce 1868 byl v Přešticích založen pěvecký spolek Skála a o dvě desetiletí později zábavní a divadelní spolek Úhlavan. Obrovskou tradici měli na Přešticku také lidoví muzikanti a ve sportu to byla hlavně národní házená.⁸⁹

⁸⁸PELANT, J. *Města a městečka Západočeského kraje*, s. 233.

⁸⁹*Přeštice*, s. 32.

5.3. Historie města Nepomuk

O prvním osídlení Nepomucka se dozvídáme ze svatovojtěšské legendy pocházející z 10. století. Vypráví o cestách biskupa Vojtěcha z rodu Slavníkovců, který tímto krajem procházel během své první cesty do Itálie v letech 928-983 a i v průběhu té druhé v letech 988-992.⁹⁰

Nepomuk se původně skládal ze dvou samostatných osad, z Pomuka a Přesanic. Pomucký dvorec se rozkládal v místech, kde stojí dům bývalé Zelenohorské pošty a Přesanice tam, kde se nachází v současné době Přesanické náměstí a kostel sv. Jakuba. Původní osady údajně pocházejí z předklášterní doby. Přesanice založil předák neboli vladyka rodu jménem Přesan. Okolo návsi byly všechny důležité objekty - kostel, fara, rychta, později škola a příbytky bohatších obyvatel. Ke spojení osad došlo zřejmě brzy po založení kláštera.⁹¹ Stavebně se spojily až počátkem 17. století.⁹²

Založení cisterciáckého kláštera pod Zelenou horou se uvádí k roku 1144 a jako zakladatel se často zmiňuje kníže Vladislav II.⁹³ Klášter nebyl jen duchovním centrem pro široké okolí, jeho činnost přinesla do kraje nové technologie a nové plodiny (například vinnou révu). Obchod (daný obchodní stezkou Plzeň-Písek) vedl k rozvoji mnoha řemesel, dodnes jsou známé tradiční výrobky například kasejovické krajky, dřevěné dýmky nebo keramika.⁹⁴

Konkrétnější zmínky o městě pocházejí ze 13. století. V tomto období nějaký opat z kláštera získal od českého krále, pravděpodobně

⁹⁰BERNDORF, Alexander. *Obrazy z dějin Nepomuka*- 3. díl., 2.přeprac. vyd. [Nepomuk: Městský úřad], 1992. 54 s., s. 7.

⁹¹BAROCH, K., *Nepomuk: město s bohatou historií*, s. 10.

⁹²PELANT, J., *Města a městečka Západočeského kraje*, s. 205.

⁹³BAROCH, Karel. *Nepomuk: město s bohatou historií*. Vyd. 1. Nepomuk: Město Nepomuk, 2007. 229 s., [48] barev. obr. příl., s. 8.

⁹⁴ANDERLE, J., *Plzeňsko: příroda, historie, život*, s. 243.

Přemysla Otakara I., pro svoji obec právo hrdelního soudu, který sídlil v roce 1250 v Nepomuku.⁹⁵

O Nepomuku jako o městě se píše koncem 13. či 14. století, důvodem vzniku města mohl být pozvolný nárůst významu Nepomuka jako tržního a správního centra. Velkou roli v jeho rozvoji měla i těžba stříbra a zlata. První informace o lokálních dolech jsou z roku 1338, kdy je Jan Lucemburský pronajal pražským měšťanům. Jako začátek dolování se uvádí rok 1285 a konec dolů je spojen s husitskými válkami.⁹⁶

Rozvoj města a řemesel zastavily husitské bouře. Jan Žižka se svými vojsky vyplenil nepomucký klášter a většinu mnichů nechal upálit. Po tomto tragickém období se správa oblasti dostala do rukou zelenohorské vrchnosti, Švamberků a poté Šternberků. Hrabě Václav Vojtěch ze Šternberka nechal vystavět zámek Zelená Hora do dnešní podoby, postavit špitál, obnovit chrám sv. Jana Nepomuckého, školu, postavit kapličky a obnovil městská práva a zbavil místní obyvatele roboty.⁹⁷

S aristokracií se Nepomuk rozvíjel, rostl obchod i řemesla. Na tehdejší dobu zde byla vysoká úroveň klášterních škol, tím se z města stalo významné kulturní středisko. Zámožní lidé z okolí sem dávali děti, stavěli si v Nepomuku domy a častěji ho navštěvovali, také se zde scházeli, čímž oživovali společenský ruch.⁹⁸

Středověká podoba města není dobře známa, protože město poškodila třicetiletá válka a požáry, které zničily městské knihy.⁹⁹

⁹⁵KROUPA, Pavel, ed. *Historie a kulturní dědictví Nepomucka*. 1. vyd. Nepomuk: Společnost přátel starého Nepomuka, 2013. 180 s., s. 92-93.

⁹⁶*Tamtéž*, s. 92-93.

⁹⁷ANDERLE, J., *Plzeňsko: příroda, historie, život*, s. 243-244.

⁹⁸BERNDORF, Alexander. *Obrazy z dějin Nepomuka*, s. 10.

⁹⁹ANDERLE, J., *Plzeňsko: příroda, historie, život*, s. 244.

V 17.-19. století nastal na Nepomucku nový rozmach, zejména stavební rozvoj v souvislosti se svatojánskými poutěmi. Po blahorečení a později svatořečení Jana Nepomuckého se Nepomuk stal cílem mnoha poutí a procesí, přicházeli sem učenci i vrcholní představitelé církve i světské moci té doby.¹⁰⁰

Od roku 1784 až do konce feudalismu patřil Nepomuk se zelenohorským panstvím rodu Colloredo Mansfeldů. V době národního obrození po „objevení“ Zelenohorského rukopisu v roce 1817, vznikla ve městě po Radnicích a Spáleném Poříčí jedna z prvních čtenářských společností.¹⁰¹

Rukopis zelenohorský patří mezi monumentální památky národního obrození. V listopadu roku 1818 byla nejvyššímu purkrabí království Františku Antonínu Kolovratovi-Libštejnskému anonymně doručena zásilka. Odesílatelova totožnost byla identifikována až v roce 1858. Byl jím Josef Kovář, duchodní zámeckého úřadu ze Zelené Hory. Čtyři dvoulisty popisovaly spor mezi bratry Chrudošem a Šťáhlavem, který za účasti moudrých starců majících k dispozici „desky pravodatné“ soudila kněžna Libuše. Na jeho tvorbě se předpokládá zásadní účast Václava Hanky. Po dlouhých sporech byl Rukopis označen za padělek.¹⁰²

Zelenou Horu navštěvoval kníže Rudolf Kinský, který proslul podporou Františka Palackého či Pavla Josefa Šafaříka. Kněžna Vilemína Kinská podporovala umění, v začátcích velmi pomohla nepomuckému rodákovi, malíři Augustinu Němejcovi. Z dalších umělců pobýval v Nepomuku i Jakub Jan Ryba, který na zdejší škole vyučoval hudbu.¹⁰³

¹⁰⁰ANDERLE, J., *Plzeňsko: příroda, historie, život*, s. 244.

¹⁰¹PELANT, J., *Města a městečka Západočeského kraje*, s. 206.

¹⁰²ANDERLE, J., *Plzeňsko: příroda, historie, život*, s. 634.

¹⁰³*Tamtéž*, s. 244.

Rozvoji města pomohla jeho výhodná poloha na státní silnici vedoucí z Plzně do Českých Budějovic (dobudované v roce 1835) a skutečnost, že zde od roku 1850 téměř sto let sídlil okresní soud. Přesto se jeho obyvatelstvo živilo převážně zemědělstvím nebo dojíždělo za prací do vznikajících průmyslových středisek, hlavně do Plzně. Docházelo také k citelnému vystěhovalectví. V roce 1843 měl Nepomuk 213 domů s 1572 obyvateli, v roce 1930 jich tady žilo v 318 domech pouze 1739.¹⁰⁴

¹⁰⁴PELANT, J., *Města a městečka Západočeského kraje*, s. 206.

6. MUZEUM JIŽNÍHO PLZEŇSKA V BLOVICÍCH

Muzeum ve městě Blovicích sídlí od roku 1913, jeho sféra zájmů pokrývá celý region bývalého okresu Plzeň-jih. Muzeum našlo své zázemí blízko blovického náměstí v patrovém domě, který byl původně majetek Raušarových. V menších prostorách bylo půvabně řešené Okresní muzeum Plzeň-jih se sídlem v Blovicích. Muzeum se orientovalo na historii města a regionu, na výtvarné umění a národopis v zájmovém území. Prostory domu byly na konci 20. století pro potřeby muzea nedostačující, a tak přesídlilo do hradištského zámku, který leží na jihovýchodním okraji Blovic. Na tomto místě se muzeum poprvé představilo veřejnosti v roce 2002, kdy zpřístupnilo prostory zámku a část svých sbírek. V zámku se nachází kaple sv. Ondřeje, která z něj tvoří památku nejen místního významu. Návštěvníky zaujmou expozice jako je například měšťanský, venkovský nebo šlechtický interiér. Nechybí ani dobově zařízená místnost věnovaná životu a dílu zakladateli muzea, Františku Raušarovi.¹⁰⁵

6.1. Historie zámku Hradiště

Při popisu nejstarších dějin Hradiště se nelze opřít o písemné prameny, které se z doby před husitskými válkami nedochovaly, ani o tradici přetrženou třicetiletou válkou. Je možné předložit pouze úvahy a domněnky, založené především na analogiích z jiných míst. Ani 15. století nepřináší o místě jasnější informace, zprávy o něm z tohoto období jsou stále nejasné a kusé.¹⁰⁶

Samotné jméno Hradiště o historii místa mnohé prozrazuje. Výraz hradiště označuje místo, kde se nacházel hrad. Je možné, že se jednalo

¹⁰⁵BUKAČOVÁ, Irena et al. *Paměť Plzeňského kraje: muzea a galerie zřizované Plzeňským krajem*. [Plzeň]: Plzeňský kraj, 2008. 256 s., s. 98.

¹⁰⁶ROŽMBERSKÝ, P., *Zámek Hradiště*, s. 6.

o hrad pravěký či raně středověký, kterým se dodnes místo hrady říká hradiště.¹⁰⁷

O Hradišti u Blovic je jasné to, že tu bylo jakési opevnění, které zaniklo a místu se pak začalo říkat hradiště. Při druhé fázi osídlení se stalo z pomístního jména jméno místní, tedy Hradiště. To, že se jednalo spíše o středověké opevnění, naznačuje to, že nevýrazná ostrožna vymezená nivou řeky Úslavy a údolím Komoranského potoka je pro pravěká hradiště, která bývala většinou rozsáhlá a využívala vysoké polohy nevhodná.¹⁰⁸

První archivní zpráva, spojována některými historiky s Hradištěm u Blovic, pochází z roku 1422. Tehdy 23. srpna král Zikmund listem daným v Norimberce odvolal zástavy církevních zboží, která „*jsa přinucen řáděním kacířů*“ dal pánům, kteří se proti nim postavili se zbraní v ruce na úhradu jejich nákladů. Uvedeni jsou urození páni Vilém ze Švihova, Jan Hanovec ze Švamberka a rytíř Jan Hradišťský, kteří měli vrátit zastavená zboží kláštera v Chotěšově místnímu proboštovi. Není ale jisté, že byl rytíř Jan nazván Hradišťským právě po Hradišti u Blovic, může se jednat o Hradiště jiné.¹⁰⁹

Dále se spekuluje o rodu Ebrzvíků z Hradiště, pánů erbů tří lilí. Ale ani tady nelze prokázat, že měli s blovickým hradištěm něco společného. Jisté je pouze to, že v době gotiky hradišťská tvrz již stála.¹¹⁰

Kolem roku 1480 koupil Hradiště Beneš Častolár z Hořovic. Toho považuje historik August Sedláček za prvního opravdu známého pána tvrze Hradiště u Blovic. Po něm se ujal Hradiště jeho syn Jan Častolár. Na svou dobu to byl schopný hospodář a tak rozšířil svůj majetek

¹⁰⁷ROŽMBERSKÝ, P., *Zámek Hradiště*, s. 6.

¹⁰⁸*Tamtéž*, s. 7.

¹⁰⁹LANG, Martin. *Barokní zámky: příběhy a lidské osudy*. Vydání první. Nezdice: Občanské sdružení Aktivios, [2014], ©2014. 106 stran. Venkovské baroko., s. 26.

¹¹⁰*Tamtéž*, s. 26.

přikoupením tvrze ve Žďáru a s ní i šesti vesnic. Dědici Jana Častolára z Hořovic se stali jeho nepnoletí synové, Beneš a Častolár, za ně jednali jejich poručníci, jakési rytířské a zemanské kolegium z jižního Plzeňska. Zmíněný Beneš se nejspíš plnoletosti nedožil a dědictví pak připadlo celé Častolárovi.¹¹¹

Během jeho vlády došlo pravděpodobně k první renesanční přestavbě tvrze. Po svém otci se panství ujal jeho syn, Jan Hradištský z Hořovic. Tomu se podařilo spojit velké, souvislé území pod jednu správu. Zemřel v roce 1599 či 1600 bez mužského dědice.¹¹²

Od počátku 17. století patřilo panství Karlům ze Svárova. Po polovině 17. století vlastnil hradištské panství Maxmilián hrabě z Gutštejna. Na přelomu 17. a 18. století přešel majetek na jeho manželku Kateřinu Vratislavovou z Mitrovic. Vdova se provdala za Jana Josefa z Újezda a hradištské panství bylo spojeno s březnickým.¹¹³

V roce 1704 se začal přestavovat „sešlý“ hradištský zámek, respektive tvrz na trojkřídlý barokní zámek zvýšený o jedno patro. Již tehdy byl nový vstup zároveň se změnou úrovně nádvoří veden po mostě z navýšeného terénu před zámkem. Na konci 20. let 18. století získal odkazem hradištské panství Vilém Albrecht Krakovský z Kolovrat. Za Vilémova následovníka, Josefa hraběte Krakovského z Kolovrat, byl v 70. letech 18. století zámek znovu rekonstruován, tentokrát v duchu pozdního baroka. Technický stav budovy byl podle popisu z roku 1774 problematický a vyžadoval urychlený zásah. *„Zámek postavený z kamene má špatné základy, zdívo je potřhané a popraskané a má velmi zchátralou cihelnou střechu, zcela zchátralou půdu a věž pobitou bílým plechem s hodinami a dvěma cimbály,“* psalo se v popisu stavby. Roku 1824 se stal majitelem panství hrabě Jan Nepomuk Karel, zvaný

¹¹¹LANG, M., *Barokní zámky: příběhy a lidské osudy*, s. 26.

¹¹²*Tamtéž*, s. 26.

¹¹³BUKAČOVÁ, I., *Paměť Plzeňského kraje: muzea a galerie zřizované Plzeňským krajem*, s. 98.

Hanuš, Krakovský z Kolovrat. V polovině 19. století měla ves Hradiště necelých padesát popisných čísel. Kromě zámku a vrchnostenského dvora tady fungoval pivovar a lihovar a v provozu byly draslárna, mlýn, hospoda a cihelna.¹¹⁴

V letech 1845 až 1846 zřejmě za účasti architekta Johanna Philippa Jöndla, představitele empíru v Čechách, probíhaly zásadní úpravy zámku i parku. V parku byl vyrovnáván terén, dlážděny cesty, vysazovány stromy, zakládány záhony a vystavěn nový skleník. Ve stejnou dobu také vzniklo slavnostní schodiště a z průjezdu do patra byl vyzdvížen nový zámecký most přes náznak příkopu. Nejzávažnější zásah do expozice zámku bylo uzavření nádvoří na západě úzkým spojovacím křídlem mezi konci severního a jižního křídla. Současně bylo v přízemí i v patře na severní straně nádvoří realizováno propojení východního a nového západního křídla arkádovými chodbami.¹¹⁵

Roku 1858 nechal hrabě Hanuš z Kolovrat přestavět nákladně zámeckou kapli sv. Ondřeje. Kromě stavebních úprav v prostoru kaple původně zřízené jen v jednom podlaží byla vystavěna nová dřevěná oratoř se sametovými tapetami, založen nový kazetový strop a položena ozdobná parketová podlaha. Na výzdobě kaple pracovali tři malíři, lakýrník, ozdobník a také pozlacovač. Kromě toho byl do kaple pořízen nový oltář. Nástěnné obrazy zdobící kapli pocházejí od malíře Josefa Václava Helicha.¹¹⁶

V roce 1872 zdědil hradištské panství hrabě Eduard Pálffy de Erdöd, synovec tajného rady a komořího Hanuše Krakovského z Kolovrat. Byl příslušníkem starodávného uherského rodu, jehož předek Mikuláš byl roku 1592 přijat mezi stavy českého království a jeho potomci se většinou věnovali válečnému řemeslu. Rok po převzetí

¹¹⁴BUKAČOVÁ, I., *Paměť Plzeňského kraje: muzea a galerie zřizované Plzeňským krajem*, s. 98.

¹¹⁵*Tamtéž*, s. 98.

¹¹⁶*Tamtéž*, s. 98-100.

hradištského panství hrabaty de Erdöd byla zahájena přestavba zdejšího zámku v novogotickém slohu do současné podoby. Po obnově bylo v zámku dvacet jedna světnic a dvě komory. Zásadně se však změnil vzhled budovy a upravován byl i zámecký park. Martin Stelzer, plzeňský stavitel, vypracoval plány pro přestavbu zámku a řídil samotné práce. Kromě toho, že zámek prodělal změnu fasád, byl v parku zřízen rybník s ostrůvkem. Při východní straně zámku byla založena umělá průchozí jeskyně. V parku upraveném po vzoru anglických zahrad té doby byly přes probíhající mlýnskou strouhu vystavěny kamenné mostky. Uvádí se, že hradištský park přetvořil zámecký zahradník Steinwender v jeden z nejlépe vyhlížejících zámeckých parků ve střední Evropě ovlivněných anglickým stylem.¹¹⁷

Roku 1918 odprodal Eduardův syn hrabě Jan Pálffy de Erdöd hradištský velkostatek hronovskému průmyslníku Adolfu Klikarovi. Nový vlastník si nechal v prostoru přízemí jižního křídla zřídit moderní byt s kubistickými prvky a opravil bránu s vrátnicí, kterou se vstupuje na čestný dvůr před zámkem. Po první pozemkové reformě roku 1925 zůstal Klikarovi z někdejšího velkostatku pouze hradištský dvůr, park a zámek. Klikarům byly zámek, dvůr a pozemky po druhé světové válce znárodněny a na místě někdejších zámeckých pánů se objevil A. Nejedlý, národní správce. Poté zámek s hospodářským dvorem přešel pod Státní statky. V letech 1950 a 1952 byl zámek ministerstvem zemědělství přizpůsoben potřebám školy a internátu. Bývalý poplužní dvůr se stal školním statkem zemědělského učiliště. Roku 1959 byla opravena fasáda zámku a v následujícím roce se objevil požadavek školy na přestropení zámecké kaple za účelem zřízení dvou nových učeben. Nakonec k tomu nedošlo, zakročily orgány státní památkové

¹¹⁷BUKAČOVÁ, I., *Paměť Plzeňského kraje: muzea a galerie zřizované Plzeňským krajem.*, s. 100.

péče, i když zemědělská škola o tento zásah usilovala ještě v roce 1967.¹¹⁸

V zámku se vyučovalo ještě v 90. letech 20. století, pak byla škola přestěhována. V roce 2000 byl zámek převeden do majetku Okresního úřadu Plzeň-jih. O tři roky později se budova dostala do vlastnictví nově ustaveného Plzeňského kraje, který se brzy stal zřizovatelem Muzea jižního Plzeňska. V roce 2002 se do zámeckých prostor přestěhovalo muzeum.¹¹⁹

6.2. Zámek Hradiště

Zámek Hradiště (Obrázek 1) je památkově chráněný areál, který se skládá z budovy zámku a přilehlého zámeckého parku.¹²⁰ Celý areál je kulturním dědictvím a muzeum ho zpřístupňuje.

Zámek nejednomu člověku připomene více obrázky anglického, než českého prostředí. Tento dojem umocňuje rozlehlý park, rovněž anglického typu. Zámecká budova v sobě ale ukrývá jádro gotické tvrze, která se následně proměnila v renesanční tvrz. Mnohem později byl zámek přestavěn na typicky barokní. Stavba byla dovršena romantickou přestavbou, která se dochovala až do současnosti.¹²¹

Zámek je patrová budova s polosuterénem a členitou čtyřkřídlou dispozicí s téměř čtvercovým nádvořím přístupným zaklenutým průjezdem. Kamenný můstek přes příkop ústí do vjezdové brány, nad kterou je umístěn barokní erb Kolovratů a pánů z Újezda. Ze širokého průjezdu stoupá do patra dvouramenné schodiště.¹²²

¹¹⁸BUKAČOVÁ, I., *Paměť Plzeňského kraje: muzea a galerie zřizované Plzeňským krajem*, s. 100.

¹¹⁹*Tamtéž*, s. 100-101.

¹²⁰*Výroční zpráva Muzea jižního Plzeňska v Blovicech za rok 2012*. Blovice, 2013, 32 s., s. 3.

¹²¹LANG, M., *Barokní zámky: příběhy a lidské osudy*, s. 25.

¹²²BUKAČOVÁ, I., *Paměť Plzeňského kraje: muzea a galerie zřizované Plzeňským krajem*, s. 105.

Celý suterén a přízemí v severním a východním křídle jsou zaklenuty valenými a křížovými klenbami. Ostatní části přízemí i v patře jsou zaklenuty arkádou, na jižní straně je dřevená zasklená pavlač, v koutech západní strany jsou šikmé přístavky, což byly původně suché záchody. Okna suterénu jsou malá, podélně obdélná, okna přízemí a patra jsou vysoká. Suterén od přízemí, přízemí od patra a patro od střechy jsou odděleny profilovanými římsami. Vstupní jižní průčelí je sedmioké s třemi mělkými rizality. Široký střední rizalit je ukončen vysokým štítovým nástavcem, ostatní dva nižšími atikami ukončenými na nárožích jednotlivých stupňů polygonálními pilastry, obdobně jsou řešena i ostatní průčelí. Ve středním rizalitu je umístěn prostý vstupní kamenný portál s klasicistními vraty nad ním kamenný alianční znak a uprostřed štítu hodinový ciferník.¹²³

Do průjezdu ústí most nesený šesti sloupy. Z východního křídla uprostřed vystupuje hluboký čtvercový rizalit s lodžií ve spodní části, na níž je v patře umístěna terasa. Západní křídlo svými kratšími stranami vystupuje z dispozice stavby je pětioké a vytváří tak na styku s jižním a severním křídlem vnější kouty. Na severní straně západního křídla vede z přízemí schodiště, tím bylo možné vcházet do parku a nad ním je umístěn balkón.¹²⁴

Mezi nejhodnotnější prostory hradištského zámku patří zámecká kaple sv. Ondřeje (Obrázek 2). Současný vzhled získala po nákladné přestavbě realizované v roce 1858 hrabětem Hanušem Kolovratem. Mše svaté se v kapli sloužily až do 50. let 20. století. V současné době se využívá ke společenským účelům, například jako obřadní síň, konají se zde přednášky, koncerty a podobně.¹²⁵

¹²³ROŽMBERSKÝ, P., *Zámek Hradiště*, s. 5.

¹²⁴*Tamtéž*, s. 5.

¹²⁵BUKAČOVÁ, I., *Paměť Plzeňského kraje: muzea a galerie zřizované Plzeňským krajem*, s. 105.

V zámeckém parku je naučná stezka s šesti informačními tabulemi, které poskytují možnost se seznámit s historií zámeckého parku.¹²⁶

6.3. Historie muzejní činnosti

Začátky muzejní činnosti v Blovicích jsou spojeny s osobou Františka Raušara, ředitele místních škol. Díky němu byl při okrašlovacím spolku založen v roce 1913 muzejní odbor, který se stal průkopníkem muzejní činnosti v Blovicích a okolí. Tento odbor spolupracoval s místními dobrovolnými pracovníky, byli to například Josef Sladký, Jan Vendl, Josef Valenta, Filomena Raušarová (sestra Františka Raušara), Josefa Raušarová (manželka Františka Raušara), Václav Klement, Josef Mráz, Josef Mašek, Štěpán Pučálka, Hynek Khodl, nebo Karel Škrábek.¹²⁷

Muzeum se neopíralo pouze o spolupráci s místními pracovníky, ale také s těmi z širokého okolí, přední postavení zaujímali hudební skladatel ze Spáleného Poříčí Emanuel Veil, akademický malíř a rodák z Chlumu Josef Matějka, ředitel Národopisného muzea v Plzni Ladislav Lábek, plzeňský historik a archivář Fridolín Macháček, historik Nepomucka Alexander Berndorf, básník Jaroslav Kvapil, spisovatel Antonín Šnajdauf, novinář Egon Erwin Kisch, historik Spálenopoříčska Václav Davídek, spisovatel a rodák z Nebílov Josef Nesnídal.¹²⁸

Dárci sbírkových předmětů pro budoucí blovické muzeum pocházeli z Blovic a z okolních vsí, například ze Zdemyslic, Smederova, Chlumu, Chocenic, Jarova, Komorna, Vlčic, Žďáru, Hradištského Újezda, Štítova. To, že blovický muzejní odbor šel správnou cestou,

¹²⁶ Výroční zpráva Muzea jižního Plzeňska v Blovicích za rok 2013. Blovice, 2014, 30 s., s. 4.

¹²⁷ PANČÍKOVÁ, Eva; KOŽELUH, Josef, Z historie Muzea jižního Plzeňska v Blovicích, In: *Jižní Plzeňsko I: historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích*. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, 2003. 98 s., s. 5.

¹²⁸ *Tamtéž*, s. 5.

dokazuje i skutečnost, že už v roce 1923 byl v Národopisném muzeu v Plzni vystavován hradištský kraj.¹²⁹

O rozvoj muzejní činnosti v Blovicích se zasloužily i místní spolky, které tuto činnost finančně podporovaly. Sbírkky byly postupně shromažďovány a ukládány v bytě Františka Raušara. V roce 1936 se stal místní muzejní odbor členem Svazu českých muzeí v Praze. V roce 1940 byly sbírky v Raušarově domě zpřístupněny veřejnosti.¹³⁰

Když František Raušar v roce 1941 zemřel, převzalo sbírky do svého vlastnictví město a jmenovalo kuratorium, které se staralo o činnost muzea – doplňování, zpracování a zveřejňování sbírkového fondu. František Raušar odkázal svůj dům s přilehlými budovami městu za účelem zřízení muzea.¹³¹

Kronika obce Blovice o sbírce Františka Raušara uvádí toto: „*Ve sbírce jsou uloženy pravěké střepy, které nám dokazují osídlení naší krajiny zemědělci již asi před 4. tisíciletí i jehlice bronzové a jiné nálezy z pohanských mohyl. Jsou zde vzácné rukopisy osvětlující minulost města Blovic, zámku Hradiště i celého okolí. Památky cechovní i hojný inventář z městského života. Zde jsou též uloženy pozůstalosti místních literátů, zejména Vacka – Kamenického, Bělohrobského, Jiroty, Weila, Šollara, Lišky aj. Též je zde pozůstalost po zemřelém Ing. Zdeňku Raušarovi, který byl bratrem našeho zakladatele musea.*“¹³²

Když vznikl v roce 1960 okres Plzeň-jih, muzeum rozšířilo svoji působnost na tuto oblast. Ředitelem byl jmenovaný Karel Škrábek a v čele muzea stál až do roku 1977.¹³³

¹²⁹PANČÍKOVÁ; E.; KOŽELUH, J., Z historie Muzea jižního Plzeňska v Blovicích, In: *Jižní Plzeňsko I*, s. 5.

¹³⁰*Tamtéž*, s. 5.

¹³¹*Tamtéž*, s. 5.

¹³²*Státní okresní archiv Plzeň jih se sídlem v Blovicích*, fond 485, inv. č. 8. kronika obce Blovice 1955-1968, s. 13.

¹³³PANČÍKOVÁ, E.; KOŽELUH, J., Z historie Muzea jižního Plzeňska v Blovicích, In: *Jižní Plzeňsko I*, s. 5.

Muzeum postupně nashromáždilo a zpřístupnilo veřejnosti výtvarné, archeologické, uměleckoprůmyslové a literárněhistorické sbírky, z těchto oborů byla uspořádána celá řada výstav a regionálních expozičních. ¹³⁴

V roce 1984 byla dokončena generální rekonstrukce budovy muzea a v následujícím roce byly zpřístupněny nové regionální expozice. Roku 1987 byla vybudována výstavní síň v původních prostorách. ¹³⁵

Důležitý mezník v dějinách muzea představuje rok 2000, muzeum získalo do majetku s právem hospodaření zámek Hradiště. V letech 2001-2002 muzeum rekonstruovalo zámek v hodnotě patnácti miliónů korun. Po osmdesáti devíti letech byla ukončena činnost muzea v domě Františka Raušara a budova byla navrácena městu. V únoru 2002 se celé muzeum přestěhovalo do objektu zámku Hradiště. Veřejnosti byl objekt zpřístupněn 29. 6. 2002 výstavou *Blovičtí umělci se představují*. Během roku 2002 byl zpracován scénář k expozicím Františka Raušara, měšťanského interiéru, šlechtického interiéru, lidové architektury a lidového kroje. Expozice byly zpřístupněny dne 27. 6. 2003. ¹³⁶

Do 31. 12. 2002 byl zřizovatelem Okresního muzea Plzeň-jih v Blovicích Okresní úřad Plzeň-jih a od 1. 1. 2003 Plzeňský kraj. Od 19. 4. 2003 nese muzeum název Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích. ¹³⁷

¹³⁴PANČÍKOVÁ, E.; KOŽELUH, J., Z historie Muzea jižního Plzeňska v Blovicích, In: *Jižní Plzeňsko I*, s. 5.

¹³⁵*Tamtéž*, s. 7.

¹³⁶*Tamtéž*, s. 7.

¹³⁷*Tamtéž*, s. 7.

6.4. Muzejní činnost

Muzeum jižního Plzeňska je regionálním muzeem vlastivědného typu.¹³⁸ To znamená, že shromažďuje doklady vývoje člověka a přírody v daném regionu. Muzeum nepočítá s přírodovědnou sbírkou, dokumentaci regionu v oblasti přírodních věd zajišťuje Západočeské muzeum v Plzni. Svým rozsahem patří mezi menší muzea. Muzeum zajišťuje metodickou pomoc především pro Muzeum Kasejovicka v Kasejovicích a pro Městské muzeum a galerii v Nepomuku.¹³⁹

Muzeum se dělí na tři oddělení - hospodářsko-správní, historie a společenských věd a informací a knihovny. Součástí oddělení historie a společenských věd je archeologické pracoviště.¹⁴⁰

Muzeum je oprávněno provádět záchranné archeologické výzkumy na jižním Plzeňsku od roku 2005. Archeologické pracoviště zajišťuje především výzkumy menšího rozsahu a činnost konzultuje se Západočeským muzeem v Plzni.¹⁴¹

Odborní pracovníci vykonávají výzkumnou činnost v oborech historie, archeologie a etnografie. Dokumentují prehistorii a historii jižního Plzeňska, poskytují pomoc badatelům, zajišťují přednášky pro školy i veřejnost. Mezi významné výzkumné úkoly muzea lze zařadit dokumentaci mlýnů v povodí a u přítoků řeky Úslavy, dějin blovického školství a analýzu vývoje hradištského zámku.¹⁴²

Součástí muzejní práce je publikační činnost. Muzeum od roku 2003 vydává jednou ročně historicko-vlastivědný sborník Jižní Plzeňsko, kde mohou čtenáři najít příspěvky z oblasti regionální historie, archeologie, muzeologie, národopisu či památkové péče. Dále jsou

¹³⁸ Výroční zpráva Muzea jižního Plzeňska v Blovicích za rok 2012. Blovice, 2013, s. 3.

¹³⁹ ANDERLE, J., *Plzeňsko: příroda, historie, život*, s. 719.

¹⁴⁰ KOUTSKÝ, E., Deset let Muzea jižního Plzeňska v Blovicích, In: *Jižní Plzeňsko X: historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích*. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, 2012. 99 s., s. 41.

¹⁴¹ *Tamtéž*, s. 41.

¹⁴² *Tamtéž*, s. 41.

muzeem vydávány publikace s nejrůznější tematikou. Vzpomínkou na staré Blovice jsou tři díly *Blovice očima pamětníků*, sepsané ve spolupráci s kroužkem pamětníků, který pracuje při blovickém muzeu od roku 2003. Dějinám Blovic jsou věnovány publikace *Blovice – historie školství* a *Blovice – církevní a židovské památky*. Širšímu regionu se věnují publikace *Vlkov-Babiny: výšinné eneolitické sídliště*, *Skleněná krása*, či *Zaniklé vesnice na jižním Plzeňsku*.¹⁴³

Součástí muzea je muzejní knihovna obsahující kolem 10 000 svazků. Od roku 2002 je knihovna umístěna v přízemí západního křídla a je přístupná veřejnosti. Spravuje a doplňuje hlavně fondy regionální literatury z jižního Plzeňska. Součástí fondu jsou strojopisy nepublikovaných prací a knihy, brožury a periodika neregionálního charakteru z oborů historie, archeologie, etnologie apod. Knihovna také střežá staré tisky, nejstarší z nich je bible z roku 1537.¹⁴⁴

Muzeum pořádá výstavy obrazů a fotografií místních umělců, nebo i takových uměleckých osobností jakou je například profesor Milan Knížák, bývalý ředitel Národní galerie v Praze. Tradici mají Zámecké slavnosti pořádané pravidelně v měsíci červnu.¹⁴⁵

Muzeum se také uchází o dotace, například v programu Integrovaný systém ochrany movitého kulturního dědictví (ISO) Odboru ochrany movitého kulturního dědictví, muzeí a galerií Ministerstva kultury ČR.¹⁴⁶ Muzeum uspělo v tomto programu například na *Preventivní ochranu před nepříznivými vlivy prostředí v roce 2016 – náročné restaurování, konzervování*. Restaurovány byly sbírkové

¹⁴³KOUTSKÝ, E. Deset let Muzea jižního Plzeňska v Blovicích, In: *Jižní Plzeňsko X*, s. 43.

¹⁴⁴BUKAČOVÁ, I., *Paměť Plzeňského kraje: muzea a galerie zřizované Plzeňským krajem*, s. 101-104.

¹⁴⁵ROŽMBERSKÝ, P., *Zámek Hradiště*, s. 56.

¹⁴⁶*Výroční zpráva Muzea jižního Plzeňska v Blovicích za rok 2015*. Blovice, 2016, 36 s., s. 10.

předměty Bible česká a prapory sokola Blovice – žactvo a Sokola Blovice – dorost.¹⁴⁷

6.4.1. Sbírkotvorná činnost

Sbírkotvorná činnost je jednou ze základních činností muzea. Sbírku muzea tvoří tři podsbírký, archeologická, historická a výtvarná.¹⁴⁸ Veškeré předměty, které muzea uchovávají ve svých sbírkách, jsou kulturním dědictvím.

ARCHEOLOGICKÁ PODSBÍRKA

Archeologická podsbírký zahrnuje nálezy od mladší doby kamenné až do konce 20. století. Základ sbírky položil v 60. letech tehdejší ředitel muzea Karel Škrábek a dlouholetý pracovník muzea Jiří Sýkora.¹⁴⁹

V pravěké části sbírky je především materiál z výšinných sídlišť z období eneolitu. Převažují keramické zlomky z nádob, které jsou různě zdobené nebo i bez výzdoby, dále přesleny, tkalcovská závaží, kamenná drtidla, štípaná industrie a broušená industrie.¹⁵⁰

Méně je zastoupen středověk. Zahrnuje hlavně keramický materiál, pocházející z lokalit Blovice, Nezvěstice, Přeštice a Vlčejn.¹⁵¹

¹⁴⁷ Výroční zpráva Muzea jižního Plzeňska v Blovicích za rok 2016. Blovice, 2017, 45 s., s. 10.

¹⁴⁸ KOUTSKÝ, E., Deset let Muzea jižního Plzeňska v Blovicích, In: *Jižní Plzeňsko X.*, s. 41.

¹⁴⁹ BOUDA, J., KOVÁŘ, M., Architektonické zlomky z pomuckého kláštera ve sbírce Muzea jižního Plzeňska v Blovicích, In: *Jižní Plzeňsko XIV: historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích*. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, 2016. 145 s., s. 41.

¹⁵⁰ Archeologická sbírka. *Muzeum jižního Plzeňska* [online], poslední změna 21. 3. 2018 [cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z: <http://www.muzeum-blovice.cz/odborna-pracoviste/archeologicke-pracoviste/archeologicka-sbirka/>.

¹⁵¹ *Tamtéž*.

Novověká část sbírky se rozrůstá zásluhou vlastních výzkumů v Hradišti u Blovic, Merklíně a v jiných lokalitách, a to jak o keramický materiál, tak o předměty z materiálů organických (dřevo, kůže).¹⁵²

VÝTVARNÁ PODSBÍRKA

Výtvarná podsbírka je jednou z nejmladších podsbírek muzea, začala se formovat po roce 1960. Námětově je zde zastoupena především krajinářská tvorba, etnografické motivy, zátiší a portréty. Z regionálních malířů jsou k vidění díla od Jaroslava Šafaříka – Šafary, Josefa Hodka, Josefa Matějky, Bohumila Krse, Jiřího Sýkory, Jana Sýkory, Josefa Kašpara, Augustina Němejce, Karla Knížáka a jiných.¹⁵³

Ve výtvarné podsbírce je zařazeno i několik plastik sochařů. Mezi nejvýznamnější zastoupené ve sbírce patří Otakar Walter, Ludmila Vojířová, Ladislav Fládr, Jan Štursa, Václav Žalud, Miroslava Nová a jiní.¹⁵⁴

HISTORICKÁ PODSBÍRKA

Nejstarší a současně nejpočetnější podsbírkou je podsbírka historická. Zahrnuje předměty z oborů etnografie, uměleckého řemesla, literární historie i nových dějin. K historické podsbírce jsou přiřazeny menší soubory (školství, numistika ap.).¹⁵⁵

KOLEKCE TEXTILU

Historická podsbírka obsahuje kolekci textilu, která se dále dělí do skupin „oděv“ (lidový a měšťanský), „oděvní doplňky“ (šátky, čepice, klobouky, pentle, mašle, šle, kravaty, opasky, boty, plédy, rukavice,

¹⁵²Archeologická sbírka. *Muzeum jižního Plzeňska* [online], poslední změna 21. 3. 2018 [cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z: <http://www.muzeum-blovice.cz/odborna-pracoviste/archeologicke-pracoviste/archeologiccka-sbirka/>.

¹⁵³Podsbírka výtvarná. *Muzeum jižního Plzeňska* [online], poslední změna 21. 3. 2018 [cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z: <http://www.muzeum-blovice.cz/o-muzeu/sbirky/sbirka/podsbirka-vytvarna/>.

¹⁵⁴Tamtéž.

¹⁵⁵ANDERLE, J., *Plzeňsko: příroda, historie, život*, s. 719.

ponožky, kapesníky apod.), „bytový textil“ (peřiny, deky, polštáře, prostěradla, povlečení, ručníky, záclony, závěsy, dečky, zavinovačky, koberce apod.), „vzorníky“ (výšivky, pletené, háčkované, paličkové vzory atd.) a nechybí všeobsahující kolonka „ostatní“.¹⁵⁶

V této sbírce je například uloženo 27 čepečků, tzv. „holubiček“, které byly používány jako součást tradičního hradištského kroje. Všechny jsou v bílém provedení. Jedná se o takzvané půlkové a dýnkové čepečky, které byly oblíbené v 1. polovině 19. století v celých Čechách. Většinou lněné plátěné čepečky jsou bohatě vyšívány bílou lněnou nití do tzv. uzlíčků. Některé jsou s prolamovanými motivy, jindy naopak prolamovaným základem. Obličej v polovině případů lemovala krajka. V relativně velkém počtu se ve sbírce vyskytují také ženské zimní čepce, tzv. „kapižony“, někdy též „bašlík“ či „kapotek“. Jedná se vlastně o kapuci s krátkou pláštěnkou. Tyto kapižony nosily hlavně staré ženy, ale někdy i mladší, především v zimě. Kapižony pocházejí z období už před rokem 1850 a nosily se až do konce 19. století. Ojedinele přetrvávaly v šatníku u velmi starých žen až do 1. světové války. Zimní čepce jsou prošívány do ornamentů (kostiček, pruhů, vlnovek apod.). Kapižony bývají svrchu zdobeny krajkami, stužkami či bižuterií. Celkem je ve sbírce osmnáct kusů. Tři z nich pocházejí z města Blovice a zbytek z venkovského prostředí, sousedících vesnic.¹⁵⁷

Ve sbírce je také třicet kusů klobouků. Z toho šest bývá charakterizováno jako maloměstské a nosily se až do 1. světové války.

¹⁵⁶RYŠAVÝ, V., Kolekce pokrývek hlav žen z 19. a z počátku 20. století ve sbírce Muzea jižního Plzeňska v Blovicích, In: *Jižní Plzeňsko VIII: historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích*. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, 2010. 122 s., s. 26.

¹⁵⁷Tamtéž, s. 26-28.

Ostatní bývaly obvyklé ve 20.-30. letech 20. století a pracovně se třídí na zimní a letní, což je praktické z hlediska uložení v depozitáři.¹⁵⁸

KOLEKCE SKLA, KERAMIKY A PORCELÁNU

Další kolekce v historické podsbírce je kolekce skla, keramiky a porcelánu. Ve sbírce je zastoupené hlavně lidovější pojetí skla, jde například o svícny, sošky světců, ale také spíše měšťany využívané číšky, misky na zmrzlinu, popelníky či vázy. Ve sbírce se vyskytují koule na plot a výrobky nedaleké novomitrovické sklárny. V depozitáři je uloženo třicet kusů stříbřených skleněných předmětů. Nejvíce jsou zastoupeny pouťové sošky se sakrální tematikou z tlustostěnného skla. Z tenkostěnného skla jsou ve sbírce zmrzlinové misky na patce, tři číšky a pohárek. Dalšími velmi častými předměty jsou svícny. Zajímavé jsou také vázy a vyzlacený popelník. Předměty pocházejí z let 1870-1920. Podle kvality skla a způsobu zpracování určila PhDr. Jitka Lněničková, znalkyně středoevropského skla, jako místo vzniku především severní Čechy a Šumavu. Zdobení hlavně pouťových předmětů mohlo probíhat prakticky kdekoliv.¹⁵⁹

Jedním z nejzajímavějších kusů je svícen ve tvaru Fortuny. Fortuna byla římskou bohyní štěstí a náhody. Skutečným skvostem sbírky je však kolekce stříbřeného skla, ta je ve sbírce od samých počátků muzejnictví v Blovicích. Je dokladem módy, vkusu a sociálního postavení, křesťanské víry a ekonomické situace obyvatelstva.¹⁶⁰

¹⁵⁸RYŠAVÝ, V., Kolekce pokrývek hlav žen z 19. a z počátku 20. století ve sbírce Muzea jižního Plzeňska v Blovicích, In: *Jižní Plzeňsko VIII*, s. 31.

¹⁵⁹HNOJSKÁ, V., Stříbřené sklo ve sbírce Muzea jižního Plzeňska v Blovicích, In: *Jižní Plzeňsko X: historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích*. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, 2012. 99 s., s. 86.

¹⁶⁰Tamtéž, s. 88.

POZŮSTALOSTI

Muzeum spravuje také kompletní nebo částečné pozůstalosti významných osobností Blovicicka i širšího regionu, a to nejen osobní, ale také literární. Badatelé nejčastěji vyhledávají Františka Raušara.¹⁶¹

FRANTIŠEK RAUŠAR

František Raušar byl představitelem kulturního a společenského dění v Blovicích a jejich okolí v průběhu 19. století a polovině 20. století. Byl dlouholetým ředitelem místních obecných a měšťanských škol.¹⁶²

V roce 1903 založil v Blovicích Okrašlovací spolek, při kterém zřídil v roce 1913 muzejní odbor, jeho předsedou byl až do své smrti. Shromáždil národopisné a literárně historické sbírky, které se následně staly základem muzea. Svými články přispíval do novin a časopisů, napsal monografie: *Blovice a zámek Hradiště*, *Kulturní vývoj Blovicicka*, *Nedoceněný básník Vojtěch Mikuláš Vejsrab-Bělohorský a Sebrané spisy Vojtěcha Heinricha Jiroty*.¹⁶³

František Raušar udržoval písemné styky s celou řadou osobností, například s básníkem Jaroslavem Vrchlickým.¹⁶⁴

Účastnil se kulturně-politického života v Blovicích, podílel se na odhalení pamětních desek věnovaných Františku Jaroslavu-Vacku Kamenickému, Vojtěchu Mikuláši Vejskrabu-Kamenickému, Vojtěchu Mikuláši Vejskrabu-Bělohorskému a Adolfu Opperu de Blowitz. Byl aktivním členem v několika spolcích, v literárním, ve Sboru dobrovolných hasičů a v Sokole. Roku 1923 v 66 letech odešel do důchodu. Zemřel v srpnu 1941 v Blovicích. Městu odkázal svůj majetek

¹⁶¹Historická podsбірka. *Muzeum jižního Plzeňska* [online], poslední změna 21. 3. 2018 [cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.muzeum-blovice.cz/o-muzeu/sbirky/sbirka/podsbirka-historicka/?fresult_menu=historick%C3%A1+podsb%C3%ADrka

¹⁶²KOŽELUH, Jiří, František Raušar, In: *Jižní Plzeňsko V: historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích*. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, 2007. 96 s., s. 3.

¹⁶³Tamtéž, 96 s., s. 8.

¹⁶⁴Tamtéž, s. 7.

včetně domu. Roku 1993 mu byla na jeho domě odhalena pamětní deska.¹⁶⁵ Park na Dubí v Blovicích získal ještě za jeho života jméno Raušarovy sady¹⁶⁶

Muzejní odkaz Františka Raušara byl připomenut 7. prosince 1957, muzeum s blovickým domem osvěty uspořádalo při příležitosti 100. výročí narození Františka Raušara v místním Panském domě Raušarův večer a v prosinci stejného roku v budově muzea výstavu památek na počest jeho zakladatele. Jeho dílo bylo vzpomenuo také na výstavě uspořádané v roce 1993 při příležitosti 80. výročí vzniku muzea. Po přestěhování muzea na zámek je od roku 2003 v jeho prostorách otevřena expozice přibližující veřejnosti jeho odkaz.¹⁶⁷

Jeho pozůstalost zahrnuje korespondenci s významnými osobnostmi, jako byli Emanuel Veil nebo Ladislav Lábek, srbsko-českou korespondenci s bratrem Josefem Zdeňkem, také jeho literární tvorbu, například publikace *Blovice a zámek Hradiště*, *Sebrané spisy Vojtěcha Heinricha Jiroty*, *Kulturní vývoj Blovicka*, školní materiály a další.¹⁶⁸

Dalšími významnými osobnostmi jsou například básník a kněz František Jaroslav Vacek Kamenický a učitel, spisovatel a překladatel Václav Valenta-Alfa.

FRANTIŠEK JAROSLAV VACEK KAMENICKÝ

František Jaroslav Vacek Kamenický přispíval do obrozeneckých časopisů. Narodil se v roce 1806 v Kamenici nad Lipou a zemřel 23. března 1869 v Blovicích, kde je pohřben. Na blovickém hřbitově se

¹⁶⁵BUKAČOVÁ, Irena et al. *Paměť Plzeňského kraje: muzea a galerie zřizované Plzeňským krajem*. [Plzeň]: Plzeňský kraj, 2008. 256 s., s. 104.

¹⁶⁶*Tamtéž*, s. 36.

¹⁶⁷*Tamtéž*, s. 14.

¹⁶⁸Historická podsbírka. *Muzeum jižního Plzeňska* [online], poslední změna 21. 3. 2018 [cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.muzeum-blovice.cz/o-muzeu/sbirky/sbirka/podsbirka-historicka/?ftresult_menu=historick%C3%A1+podsb%C3%ADrka.

nachází také jeho pomník a na školní budově, kde vyučoval, má pamětní desku zasazenou roku 1825.¹⁶⁹

Byl představitel duchovní kultury, vlastence a básníka. V roce 1845 přišel do Blovic a stal se prvním děkanem místního děkanství.¹⁷⁰

Roku 1848 se zúčastnil Slovanského sjezdu v Praze, na kterém byla přednášena jeho báseň *Žižkův dub*. Atmosféru těchto dní zachytil ve svém *Deníku*. Udržoval přátelské styky s předními literáty doby, s Josefem Kajetánem Tylem, Boženou Němcovou a Václavem Hankou. Podporoval také česká divadelní představení. Některé z jeho básní byly zhudebněny a dokonce znárodněny, například píseň *U panského dvora*. Zemřel 23. března 1869. Byl to člověk, který byl oddaný především lidu, to nejuvýstižněji vyjadřují slova na jeho náhrobním kameni – „*S lidem a pro lid*“.¹⁷¹

Pozůstalost v muzeu tvoří část jeho tvorby - rukopisy a korespondence.¹⁷²

VÁCLAV VALENTA-ALFA

Václav Valenta-Alfa byl autorem povídek z legionářského prostředí a literatury pro děti. V profesním životě dosáhl funkce řídicího učitele. Zúčastnil se bojů první světové války, nejprve na straně Rakouska-Uherska a poté v řadách československých legionářů v Rusku. Narodil se 14. srpna 1887 v Těnovicích u Spáleného Poříčí.¹⁷³

¹⁶⁹RAUŠAR, František, ed. *Kulturní vývoj Blovicka*. V Plzni: M. Lábková, 1933. 61 - [II] s. Památná místa našeho kraje; Sv. XXVI.-XXVII., s. 55-56.

¹⁷⁰KOŽELUH, J. František Jaroslav Vacek-Kamenický. *Blovické noviny*. Březen 2009, XIX., 05, 8 s., s. 3.

¹⁷¹*Tamtéž*, s. 3.

¹⁷²Historická podsbírka. *Muzeum jižního Plzeňska* [online], poslední změna 21. 3. 2018 [cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.muzeum-blovic.cz/o-muzeu/sbirky/sbirka/podsbirka-historicka/?ftresult_menu=historick%C3%A1+pods%C3%ADrka

¹⁷³ČERVENKA, M., Václav Valenta - Alfa, In: *Jižní Plzeňsko X: historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích*. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, 2012. 99 s., s. 65.

V Blovicích začal literárně působit a vydal zde i první práci pod jménem Václav Valenta-Alfa. Jako řídící učitel obecné školy v Blovicích se stýkal s ředitelem Františkem Raušarem a stali se přáteli. Valenta působil na obecné škole v Blovicích do 1. dubna 1941, kdy byl nacistickými okupanty perzekuován a donucen kvůli své legionářské minulosti jít do penze. Poté, co druhá světová válka skončila, nastoupil od 1. června 1945 zpět do funkce řídícího učitele v Blovicích. V roce 1947 odešel kvůli zdravotním důvodům do důchodu. 12. prosince 1954 podlehl následkům nemoci, pohřben byl na novém hřbitově v Blovicích.¹⁷⁴

Václav Valenta byl literárně aktivní od roku 1923 do roku 1947. V tomto období i v předválečné době přispíval do řady časopisů, např. *Mladá stráž*, *Úsvit* a *Širý svět*. Napsal knihy z legionářského prostředí, které byly určeny především mládeži. Také sepsal několik pohádkových knih z ruského prostředí. Věnoval se beletrii, kterou obohacoval z vlastních legionářských zkušeností. Rusko ho i přes zážitky s nepřátelským bolševickým režimem uchvátilo natolik, že mu věnoval většinu svých prací.¹⁷⁵

Legionářská literatura byla za první republiky velice oblíbená, to dokládají i početná nová vydání Valentových knih na konci 20. a v průběhu 30. let 20. století. Valenta měl v meziválečné době vedle své literární produkce i několik přednášek, které se konaly v Blovicích a v některých okolních obcích.¹⁷⁶

¹⁷⁴ČERVENKA, M., Václav Valenta - Alfa, In: *Jižní Plzeňsko X.*, s. 70.

¹⁷⁵*Tamtéž*, s. 67.

¹⁷⁶*Tamtéž*, s. 70.

Jeho pozůstalost zahrnuje část jeho literární a divadelní tvorby tištěné i v rukopisech, například *V Ruském zajetí*, *Pojď sem, synu* a korespondenci s Františkem Raušarem, válečné deníky či zápisky.¹⁷⁷

Dále jsou to pozůstalosti osobností jako je Augusta Rozsypalová, Anna Berkovcová, Zdeněk Raušar a jiných.¹⁷⁸

KOLEKCE KNIH

Ve sbírkách muzea lze nalézt také kolekci knih, a to učebnic, modlitebních knížek a biblí, jedná se například o rukopisnou Bibli Pavla Severýna z Kapí Hory z roku 1537. Dále knihy regionálních osobností, ale i dalších autorů. Zastoupení zde mají vzácné tisky (Geometria Subterranea z roku 1688) nebo například rukopisné a tištěné zpěvníky či kroniky.¹⁷⁹

LISTINNÝ MATERIÁL

Listinný materiál obsahuje korespondenci, vyhlášky, letáky, plakáty, hudebniny, vysvědčení, různé školní listiny, mapy a plány, fotografie a deníky. Zajímavostí jsou rukopisy a malby písmáka Václava Jana Maška z Vodokrt nebo Karla Havlíčka Borovského, album obrázků z cest po Evropě hraběte Hanuše Kolowrata-Krakovského či židovské tisky a listiny. Nejstarší listinou ve sbírce je rukopis Georg Berichtsmanual z let 1600 – 1613.¹⁸⁰

¹⁷⁷Historická podsbirka. *Muzeum jižního Plzeňska* [online], poslední změna 21. 3. 2018 [cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.muzeum-blovic.cz/o-muzeu/sbirky/sbirka/podsbirka-historicka/?ftresult_menu=historick%C3%A1+podsb%C3%ADrka.

¹⁷⁸Tamtéž.

¹⁷⁹Tamtéž.

¹⁸⁰Tamtéž.

KOLEKCE HRAČEK, LOUTEK

Základ kolekce hraček tvoří soustružené dřevěné skašovské hračky. Ve sbírce jsou zastoupeny figurky z 20. let 20. století, ale i ty vyráběné v současné době. V kolekci hraček je několik plyšových zvířátek, panenky, kočárky, nábyteček, oblečky atd. Kolekce novomitrovických loutek byla do muzejní sbírky zakoupena v 90. letech 20. století. Jde o loutky ve dvou velikostech. Velké loutky vyřezal A. Klášterka podle obličejů lidí žijících v Nových Mitrovicích. Nechybí ani loutkové divadlo.¹⁸¹

SPECIALIZOVANÁ SBÍRKA ŠKOLNÍ

Jedná se o školní pomůcky, jsou to předměty získané především ze zrušených škol a malotřídek.¹⁸²

ZAŘÍZENÍ A VYBAVENÍ DOMÁCNOSTI – KUCHYŇSKÉ NÁČINÍ A DOMÁCÍ PŘÍSTROJE

Ve sbírce se nacházejí předměty, pocházející z domácností městských i venkovských hospodyněk. Postupným sběrem byla vytvořena kolekce různých mlýnků, kuchyňského náčiní, včetně příborů apod. Dále jsou ve sbírce valchy, pračky, šicí stroje nebo „moderní“ vymoženosti, např. elektrické fény, vysavače a roboty.¹⁸³

¹⁸¹Historická podsbírka. *Muzeum jižního Plzeňska* [online], poslední změna 21. 3. 2018 [cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.muzeum-blovice.cz/o-muzeu/sbirky/sbirka/podsbirka-historicka/?ftresult_menu=historick%C3%A1+pods%C3%ADrka..

¹⁸²Tamtéž.

¹⁸³Tamtéž.

SPECIALIZOVANÁ SBÍRKA SPORT

Obsahuje lyže, včetně lyžařských bot a hůlek, brusle a různé druhy saní. Ve sbírce se nachází také kožený fotbalový míč.¹⁸⁴

KOLEKCE LIDOVÉHO NÁBYTKU

V této kolekci jsou almary a truhly.¹⁸⁵

SBÍRKA HOSPODÁŘSKÝCH STROJŮ, PŘÍSTROJŮ, NÁSTROJŮ A NÁČINNÍ

Součástí sbírky jsou zemědělské náčiní a stroje k obdělávání polností, luk a zahrad, pomůcky ke zpracování mléka a další předměty potřebné v hospodářství, nejrůznější nůše, košíky, ošatky, postroje na dobytek, díže atp.¹⁸⁶

KOLEKCE SAKRÁLNÍCH PŘEDMĚTŮ – KŘÍŽE

Tato kolekce obsahuje kříže různých materiálů – dřeva, kovu, skla, porcelánu, sádry.¹⁸⁷

VELIKONOCE A VÁNOCE

Kolekce Velikonoce a Vánoce dokumentuje vánoční a velikonoční zvyky, charakteristické pro region jižního Plzeňska. Jsou zde zastoupeny vánoční ozdoby, velikonoční vajíčka, pomlázky apod.¹⁸⁸

Sbírka je uložena na třech místech, archeologická podsběrka se nachází v suterénu zámku, v prvním patře je uložena výtvarná podsběrka a ostatní sbírkové předměty jsou deponovány ve všech čtyřech místnostech půdního depozitáře. Sbírkové předměty jsou

¹⁸⁴ Historická podsběrka. *Muzeum jižního Plzeňska* [online], poslední změna 21. 3. 2018 [cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.muzeum-blovice.cz/o-muzeu/sbirky/sbirka/podsbirka-historicka/?ftresult_menu=historick%C3%A1+podsbs%C3%ADrka.

¹⁸⁵ *Tamtéž.*

¹⁸⁶ *Tamtéž.*

¹⁸⁷ *Tamtéž.*

¹⁸⁸ *Tamtéž.*

uloženy v jednotlivých místnostech částečně monotematicky. Jedna z místností v půdním depozitáři severního křídla zámku je využita k ukládání textilií (oděvů, domácího textilu, praporů, korouhví, uniforem atd.). Sbírkové hraček a loutek spolu s kulisami jsou ve druhé místnosti depozitáře, v severním křídle jsou uloženy kovové, skleněné a keramické sbírkové předměty (uměleckoprůmyslová podsbírka, podle materiálu pak část etnografické sbírky, např. nádobí, část podsbírky militaria – zbraně, doplňková výzbroj a výstroj, podsbírka numismatiky, podsbírka sfragistiky, atd.).¹⁸⁹

V půdním depozitáři v západním křídle zámku jsou uloženy hlavně předměty historické podsbírky, které jsou převážně listinného charakteru (například pozůstalosti), podsbírka školství, fotografický materiál (fotografie, pohledy, negativy atd.), hudební nástroje, notové záznamy, autorské divadelní hry, mapy, plány atd. V depozitáři v jižním křídle jsou uloženy předměty ze dřeva, související např. se zemědělskou činností, dřevěné plastiky apod.¹⁹⁰

Muzejní sbírka je rozdělena do jednotlivých místností podle materiálu (například depozitář textilu), či podle užití (například depozitář řemesel – předměty ze dřeva, kovu, slámy).¹⁹¹

Primární účel depozitáře je uložení sbírkových předmětů v podmínkách odpovídajících uchování movitého kulturního dědictví. Ale zároveň slouží jako třetí prohlídkový okruh. Muzejní sbírky se mohou prezentovat v expozicích a výstavách, publikační činnosti, ale také ve víceúčelových otevřených depozitářích. Chránit artefakty před poškozením tím, že se trvale uloží v depozitářích a nevystavují se, ztrácí z hlediska vzdělávací funkce muzea svůj význam. Díky otevřenému

¹⁸⁹HNOJSKÁ, V., Otevřený depozitář aneb Budování třetího prohlídkového okruhu v Muzeu jižního Plzeňska v Blovicích, In: *Jižní Plzeňsko VII: historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích*. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, 2009. 123s., s. 108.

¹⁹⁰*Tamtéž*, s. 108.

¹⁹¹*Tamtéž.*, s. 110.

depozitáři se veřejnost může seznámit se zákulisím muzejní práce, jsou vystaveny „kuriozity“ sbírky a „kostlivci ve skříní“, které nelze vystavovat v expozicích kvůli jejich ojedinělosti, nebo naopak mnohočetnosti. I tyto exponáty patří do muzejní sbírky a mají schopnost vypovídat o minulosti.¹⁹²

Část sbírky je umístěna v depozitářích mimo hlavní budovu. Sbírkové předměty jsou postupně po konzultaci se Západočeským muzeem v Plzni vlastním pracovníkem konzervovány. Restaurování obrazů, textilu a nábytku je zajišťováno externě.¹⁹³

6.4.2. Expozice

Kromě toho, že muzeum kulturní dědictví uchovává ve sbírkách, prezentuje ho návštěvníkům prostřednictvím expozic. Muzeum jižního Plzeňska se profiluje ve společenskovedných oborech, a proto jsou stálé expozice zaměřeny tímto směrem.¹⁹⁴

Expozice umístěné v patře zámku jsou věnovány dílu zakladatele Františka Raušara, regionální etnografii apod. Součástí expozic je měšťanský a šlechtický interiér. V jednom ze sálů jsou vystavena díla Milana Knížáka. Život selského stavu připomínají expozice: Národopis – lidová architektura a lidový kroj.¹⁹⁵

¹⁹²HNOJSKÁ, V., Otevřený depozitář aneb Budování třetího prohlídkového okruhu v Muzeu jižního Plzeňska v Blovicích, In: *Jižní Plzeňsko VII*, s. 110.

¹⁹³BOUDA, J., Deset let Muzea jižního Plzeňska v Blovicích na zámku Hradiště, In: *Jižní Plzeňsko X: historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích*. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, 2012. 99 s., s. 43.

¹⁹⁴LANG, M., *Barokní zámky: příběhy a lidské osudy*, s. 34.

¹⁹⁵BUKAČOVÁ, I., *Paměť Plzeňského kraje: muzea a galerie zřizované Plzeňským krajem*, s. 104.

FRANTIŠEK RAUŠAR – POČÁTKY MUZEJNÍ ČINNOSTI V BLOVICÍCH

Expozice František Raušar – počátky muzejní činnosti v Blovicích patří mezi ty nejvýznamnější v muzeu, je vystavována od roku 2003.¹⁹⁶

Expozice dokumentuje život Františka Raušara, tvoří ji především nábytek a zařízení salonu manželů Josefy a Františka Raušarových. Portréty Františka Raušara, jeho manželky Josefy a sestry Filomeny nakreslil regionální malíř Josef Matějka.¹⁹⁷

Součástí expozice je ukázka korespondence s významnými osobnostmi kulturního života 19. a 20. století, fotografie a materiály z jeho pedagogické činnosti. Nejzajímavější exponáty jsou Raušarovy osobní předměty: křtící soupravička, hodinky a housle.¹⁹⁸

ŠLECHTICKÝ INTERIÉR

Šlechtický interiér je věnován době hrabat Kolovratů Krakovských a Pálffyů de Erdöd, připomíná jednoho z vlastníků panství hradiště Hanuše Kolovrata. Expozici zdobí kazetový strop s tapetami, pocházející z druhé poloviny 19. století (Obrázek 3).¹⁹⁹

Místnost je vybavená několika kusy nábytku, datovaného do přelomu 19. a 20. století, který pochází ze zámku. Dalšími zajímavými exponáty jsou tzv. býčí žíla sloužící k trestání poddaných nebo katastrální mapa Hradiště a okolí z roku 1838.²⁰⁰

¹⁹⁶KOŽELUH, J., František Raušar, In: *Jižní Plzeňsko V*, s. 14.

¹⁹⁷Historická podsbírka. *Muzeum jižního Plzeňska* [online], poslední změna 21. 3. 2018 [cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.muzeum-blovice.cz/o-muzeu/sbirky/sbirka/podsbirka-historicka/?fresult_menu=historick%C3%A1+podsb%C3%ADrka.

¹⁹⁸*Tamtéž.*

¹⁹⁹BUKAČOVÁ, I., *Paměť Plzeňského kraje: muzea a galerie zřizované Plzeňským krajem*, s. 104.

²⁰⁰Historická podsbírka. *Muzeum jižního Plzeňska* [online], poslední změna 21. 3. 2018 [cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.muzeum-blovice.cz/o-muzeu/sbirky/sbirka/podsbirka-historicka/?fresult_menu=historick%C3%A1+podsb%C3%ADrka.

Nejvýznamnějším obrazem této expozice je nejstarší pohled na Blovice z doby kolem roku 1840. Obraz zachycuje zámek Hradiště v jeho pozdně barokní podobě včetně několika staveb, které se do dnešní doby nezachovaly, například ovčín nebo špýchar.²⁰¹

HANUŠ KOLOVRAT

Hanuš Kolovrat celým jménem Jan Nepomuk Karel Hrabě Krakovský z Kolovrat, svobodný pán z Újezdu, se narodil v Praze 12. 9. 1794. Roku 1816 ukončil studia práv na pražské univerzitě. Svou profesní kariéru zahájil službou v Českém zřízení zemském, kde získal postavení guberniálního rady. O dva roky později působil jako jednatel Vlasteneckého muzea, z něhož později vzniklo Národní muzeum. Byl také v čele Matice české. Po smrti jeho otce v roce 1824 rezignoval na úřední funkci a věnoval se zděděnému majetku.²⁰²

Roku 1833 nechal v Blovicích vybudovat u kostela hrobku s kaplí sv. Kříže, kam nechal přenést pozůstatky svých předků, včetně srdce svého strýce Aloise, arcibiskupa pražského. Při této příležitosti zřídil ve městě špitál.²⁰³

Jeho cestovatelská a badatelské vášeň ho připravila v roce 1837 o pravé oko, které pak nosil zakryté páskou. Hanuš Kolovrat se proslavil jako ochránce chudých, zakladatel nemocnic a pečovatel o školství. Stal se předlohou postavy Hanuše Březovského v novele *Podhorská vesnice* od Boženy Němcové, kterou také hmotně podporoval.²⁰⁴

Roku 1844 nechal nákladně opravit kostel v Blovicích a pořídil mu do štítu šest soch českých patronů a nový oltář. V roce 1848 se stal jediným zástupcem české šlechty, který stál u svolání Slovanského

²⁰¹Historická podsbírka. *Muzeum jižního Plzeňska* [online], poslední změna 21. 3. 2018 [cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.muzeum-blovice.cz/o-muzeu/sbirky/sbirka/podsbirka-historicka/?ftresult_menu=historick%C3%A1+podsbc%C3%ADrka.

²⁰²LANG, M., *Barokní zámky: příběhy a lidské osudy*, s. 35.

²⁰³*Tamtéž*, s. 35.

²⁰⁴*Tamtéž*, s. 35.

sjezdu do Prahy. Byl členem Národního výboru a zakladatelem Národní gardy v Blovicích a Březnici, tu na své náklady vyzbrojil a aktivně se účastnil bouří revolučního roku.²⁰⁵

Hmotně podporoval Národní muzeum, Matici českou, časopis Památky archeologické a vydávání Jungmannova slovníku. Bohatě přispěl na Národní divadlo a stal se zakládajícím členem Fondu pro výstavbu svatovítského chrámu.²⁰⁶

Mezi intelektuální elitou českého národa byl ctěný a velmi vážený. Zachovala se část jeho korespondence s Františkem Palackým, Františkem Ladislavem Čelakovským, Františkem Ladislavem Riegrem, Václavem Hankou, Karlem Havlíčkem Borovským, Boženou Němcovou, Josefem Kajetánem Tylem a dalšími.²⁰⁷

Zemřel 26. 6. 1872 v Praze a podle svého přání byl pohřben v hrobce u kostela Nejsvětější Trojice v Rychnově nad Kněžnou.²⁰⁸

REGIONÁLNÍ MALÍŘI

Výstava představuje díla regionálních malířů, například Jaroslava Šafaříka–Šafary, Josefa Hodka, Josefa Matějky, Bohumila Krse, Jiřího Sýkory, Josefa Kašpara, Augustina Němejce, Karla Knížíka, Jindřicha Krátkého a Milana Knížíka. Námětově je zde zastoupena především krajinářská tvorba, etnografické motivy, zátiší, portréty a další.²⁰⁹

²⁰⁵ LANG, M.. *Barokní zámky: příběhy a lidské osudy*, s. 35.

²⁰⁶ *Tamtéž*, s. 35.

²⁰⁷ *Tamtéž*, s. 35.

²⁰⁸ *Tamtéž*, s. 35.

²⁰⁹ BUKAČOVÁ, Irena et al. *Paměť Plzeňského kraje: muzea a galerie zřizované Plzeňským krajem*. [Plzeň]: Plzeňský kraj, 2008. 256 s., s. 101.

KAREL KNÍŽÁK (1907-1986)

Karel Knížák, malíř–krajinář, profesor, věnoval se také malbě dekorací. Byl řídícím učitelem na měšťanské škole v Blovicích, kde vyučoval kreslení.²¹⁰

JOSEF KAŠPAR (1910-1983)

Josef Kašpar, amatérský malíř, pro muzeum v Blovicích vytvořil v 70. letech 20. století cenný soubor kreseb památek lidové, církevní a světské architektury jižního Plzeňska. Jeho práce mají především dokumentární hodnotu.²¹¹

JINDŘICH KRÁTKÝ (1932 -)

Jindřich Krátký se narodil 3. 2. 1932 v Táboře. Po středoškolských gymnaziálních studiích studoval od roku 1951 na pedagogické fakultě Univerzity Karlovy obor výtvarná výchova. Absolvoval v roce 1954 a od té doby až do roku 1984 působil jako výtvarný pedagog především na Blatensku. Po celé období se intenzivně věnoval vlastní malířské tvorbě, zaměřené na krajinomalbu často ve spojení s architekturou. Spolupracoval také s architekty a v letech 1968 až 1981 vytvořil pět nástěnných maleb pro školská a jiná zařízení v Horažďovicích, Blatné a Kolinci.²¹² Zajímal se o krajinomalbu a figurální malbu, v současné době se ve své tvorbě zaměřuje na abstrakci a symboly.²¹³

²¹⁰Historická podsbírka. *Muzeum jižního Plzeňska* [online], poslední změna 21. 3. 2018 [cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.muzeum-blovice.cz/o-muzeu/sbirky/sbirka/podsbirka-historicka/?fresult_menu=historick%C3%A1+pods%C3%ADrka.

²¹¹*Tamtéž.*

²¹²POTUŽÁKOVÁ, Jana, SÝKORA, Miloslav a HAVLIC, Vladimír. *Malá encyklopedie výtvarných umělců a architektů západních Čech: 1945-1990*. 1. vyd. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1990. 205 s., s. 65.

²¹³Historická podsbírka. *Muzeum jižního Plzeňska* [online], poslední změna 21. 3. 2018 [cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.muzeum-blovice.cz/o-muzeu/sbirky/sbirka/podsbirka-historicka/?fresult_menu=historick%C3%A1+pods%C3%ADrka.

JIŘÍ SÝKORA (1942-2004)

Jiří Sýkora se narodil 22. června 1942 v Blovicích. Zálību v kreslení a malování projevil už v mládí a během studia na reálném gymnáziu. První výstavu obrazů uskutečnil v roce 1949 v Blovicích. Později studoval malbu, a to pastel a olej. Jeho druhá samostatná výstava 73 obrazů, kreseb, pastelů a olejů v roce 1981 v Blovicích byla velmi zdařilá, zúčastnilo se jí 1 500 návštěvníků.²¹⁴

BOHUMIL KRS (1890-1962)

Bohumil Krs byl autorem bibliografických tisků a přebalů knih. Jeho ilustrace patří mezi skvosty české ilustrační tvorby. Kromě toho byl tvůrcem plakátů a scénografických návrhů pro divadla v Olomouci, Bratislavě, Vídni a Plzni. Věnoval se tvorbě ženských aktů.²¹⁵

Základem expozice jsou autorovy drobné práce vyjadřující jeho okouzlení Blovicemi, místem kde trávil své dětství. Krsovo dílo se symbolicky vrací na zámek Hradiště, ke kterému měl malíř velmi vřelý vztah. Životní cesta totiž zavedla Bohumila Krse nejen do Blovic, ale i přímo do zámeckého areálu, kde díky přátelství s Františem Nejedlem, synem zámeckého zahradníka prožil nejedno dobrodružství.²¹⁶

JOSEF HODEK (1856-1927)

Malíř Josef Hodek se narodil 27. dubna 1856 v Hořehledech. Pražskou malířskou akademii navštěvoval v letech 1874-1878. Nakreslil řadu podobizen okresních starostů, rodinných podobizen a genrů. Mezi jeho díla patří *Masopust na vesnici*, *Sáňkování na vesnici*, *Na půlnoční*. Ve školním roce 1882/1883 byl asistentem kreslení na reálném

²¹⁴KOVÁŘÍK, Václav aj. *Blovice 1284-1984: 700 let města*. 1. vyd. Blovice: Měst. NV, 1984. 183 s., s. 153.

²¹⁵Historická podsběrka. *Muzeum jižního Plzeňska* [online], poslední změna 21. 3. 2018 [cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.muzeum-blovice.cz/o-muzeu/sbirky/sbirka/podsbirka-historicka/?fresult_menu=historick%C3%A1+podsb%C3%ADrka.

²¹⁶KŘÍŽKOVÁ ČEVERNÁ, R. Vánoce v Muzeu jižního Plzeňska v Blovicích. *Blovické noviny*. Prosinec 2015, XXV., 21, 12 s., s. 2.

gymnáziu v Plzni. Byl propagátorem amatérské fotografie, sám vyfotografoval přes sto důležitých a charakteristických architektonických památek okolí Blovic. Sbíрку vystavil na národopisné výstavě v Praze roku 1892. Ve svém rodišti měl hospodu U Hodků, kam lidé chodili pro poučení, pobesedování, debatovalo se tam o kulturních otázkách, pokroku zemědělství, nových vynálezech.²¹⁷

JAROSLAV ŠAFARA (1888-1947)

Jaroslav Šafařík-Šafara, blovický rodák, se narodil 18. 11. 1888. V místě svého narození vychodil obecnou a měšťanskou školu. Od svého nejútlejšího mládí měl v oblibě kreslení koní. Po výtvarných studiích v Mnichově, v Paříži a v Praze se stal roku 1929 členem Svazu západočeských výtvarných umělců v Plzni, nakreslil řadu portrétů významných osobností a také svůj *Autoportrét s maskou*. Významné jsou i jeho ilustrace a akty. Typickou šafaravskou technikou byl pastel a akvarel. V roce 1938 se odstěhoval z Plzně zpátky do Blovic, kde kreslil blovická i venkovská zákoutí, přírodní scenérie a své oblíbené koně. Během druhé světové války se zúčastnil dvou větších výstav, v roce 1942 uspořádal soubornou výstavu s Bohumilem Krsem a v roce 1943 výstavu se sochařem Aloisem Holubem. Zemřel v Plzni 17. 3. 1947 a je pohřben na blovickém hřbitově. Výstava jeho obrazů byla uspořádána v muzeu už v roce 1996.²¹⁸

AUGUSTIN NĚMEJC (1861-1938)

Tento regionální malíř se narodil roku 1861 v Nepomuku.²¹⁹ V šesti stech skicách a obrazech zachytil dobové okamžiky Plzeňska, Nepomucka a okolí. Do současnosti zachoval doklady doby, kdy na polích převažovala ruční práce a místo mechanizace se využívala koňská a volská síla. Zaznamenal rozvíjející se průmysl v Plzni

²¹⁷RAUŠAR, F., *Kulturní vývoj Blovicka*, s. 38.

²¹⁸KOŽELUH, Josef. Výstava obrazů J.Šafary. *Literární noviny*, 1996, 7(40), s. 2.

²¹⁹BAROCH, K., *Nepomuk: město s bohatou historií*, s. 123.

a portrétoval některé významné osobnosti začátku 20. století. Jeho hlavním dílem je jedna ze tří jím navržených a namalovaných divadelních opon.²²⁰ Jedná se o oponu v divadle J. K. Tyla v Plzni.²²¹ Mezi jeho díla patří *Beznadějná láska*, *Na trhu*, *Náves s potokem*, *Sbírání bramborů*, *Na máje* a další. Augustin Němejc zemřel 16. srpna 1938.²²²

JOSEF MATĚJKA (1882-1953)

Josef Matějka se narodil 18. 2. 1882 v Chlumu blízko Blovic.²²³ Od útlého dětství projevoval výtvarné nadání. Kresbami zachytil staré chalupy, lesy, remízky a skalky blízko jeho bydliště.²²⁴

Jeho nadání a zájmu si všiml tehdejší ředitel měšťanské školy František Raušar. Na jeho přímluvu ho rodiče poslali na studia do Prahy.²²⁵ V roce 1906 začal učit na plzeňských středních školách, především na státní reálce jako profesor kreslení a modelování.²²⁶

V důchodu maloval v Blovicích desítky svěžích akvarelů, kterými zmapoval blovicickou krajinu a které jsou vysoce ceněny. Zemřel 12. května 1953 v Blovicích.²²⁷

NÁRODOPIS – LIDOVÁ ARCHITEKTURA

Pro region Jižního Plzeňska je charakteristické převážně venkovské osídlení, proto tato stálá expozice představuje obytný prostor vesnického domu, tedy světnici. Tato světnice je vybavena selským stolem z Maňovic, či lidovou malovanou truhlou a skříní zdobenou motivem vázané kytice a zpívajícího ptáčka typickým pro jižní Plzeňsko.

²²⁰KROUPA, P., *Historie a kulturní dědictví Nepomucka*, s. 119.

²²¹BAROCH, K., *Nepomuk: město s bohatou historií*, s. 123.

²²¹KROUPA, P., *Historie a kulturní dědictví Nepomucka*, s. 120.

²²²BAROCH, K., *Nepomuk: město s bohatou historií*, s. 123.

²²³KOUTSKÝ, E., Život a dílo Josefa Matějky, In: *Jižní Plzeňsko X*, s. 19.

²²⁴*Tamtéž*, s. 20.

²²⁵*Tamtéž*, s. 21.

²²⁶*Tamtéž*, s. 22.

²²⁷*Tamtéž*, s. 25.

Představuje také běžné vybavení domácnosti, keramiku a předměty na zpracování mléka - lis na tvaroh, máselnici soudkovou i stojatou, slaměné zásobnice na peří a další předměty. V expozici se nachází také unikátně ručně psané a ilustrované modlitební knížky a mapy písmáka Václava Jana Maška z Vodokrt z poloviny 19. století. Významná část expozice je věnována lidové architektuře.²²⁸

NÁRODOPIS – LIDOVÝ KROJ

Expozice lidového kroje navazuje na předchozí místnost a prezentuje kulturní dědictví ženský hradišťský kroj. Tento kroj je zcela unikátní a jediný dochovaný kompletní kroj (Obrázek 4).²²⁹

Hradišťský kroj se nosil od poloviny 19. století v oblasti od Starého Plzeňce až ke Kasejovicím. Jeho součástí byly ženské čepečky s dýnkem, ke kterým se při slavnostních událostech připínala velká mašle zvaná klíče.²³⁰ Jednotlivé části kroje si je možné v muzeu prohlédnout.²³¹

Expozice je doplněna o předměty, které připomínají venkovský život naplněný z velké části prací, ale současně i zábavou. Ve vystavené kolekci zemědělského nářadí je výjimečným exponátem drhlen pro hrubé zpracování lnu z roku 1818. Keramické předměty na skříni sloužily k vykuřování včel. Naopak vystavené hudební nástroje, výšivky i dřevěné skašovické hračky ukazují, že venkovský člověk si našel čas na odpočinek od těžké práce, ať už při muzice či lidových obyčejích a zvycích. Lidové tradice dokládají například velikonoční kraslice, zdobené polepováním hadříčky a sítinou. Ty nejstarší

²²⁸Expozice NÁRODOPIS – LIDOVÁ ARCHITEKTURA. *Muzeum jižního Plzeňska* [online], poslední změna 21. 3. 2018 [cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z: <http://www.muzeum-blovic.cz/expozice/narodopis-lidova-architektura/>.

²²⁹Tamtéž.

²³⁰BUKAČOVÁ, I., *Paměť Plzeňského kraje: muzea a galerie zřizované Plzeňským krajem*, s. 105.

²³¹ROŽMBERSKÝ, P., *Zámek Hradiště*, s. 56.

s lepenými svatými obrázky a drátky, tedy klášterní vejce, pocházejí z konce 19. století.²³²

MĚŠŤANSKÝ INTERIÉR

Expozice zachycuje atmosféru měšťanské společnosti přelomu 19. a 20. století. Představuje salón měšťanské domácnosti. Jídelní stůl a židle pocházejí z druhé poloviny 19. století (Obrázek 5). V expozici jsou ukázky míšeňského, slavkovského a jiného porcelánu z přelomu 19. a 20. století. Intarzovaná truhla představuje běžně používaný kus nábytku. Dominantní prvek je křídlo od vídeňské firmy Schnabel z 1. třetiny 20. století. Interiér je doplněn dvěma kočárky (Obrázek 6), ten menší pro panenky charakterizuje dětský svět měšťanské společnosti 19. století. Větší, dřevěný kočárek z 2. poloviny 19. století, je předchůdcem dnešních moderních kočárků. Na stěnách visí dva obrazy regionálního malíře Jaroslava Šafary: nad klavírem ženský akt s umělcovým autoportrétem z roku 1944, na protější stěně akt z roku 1941. Společenský a rodinný život měšťanské společnosti se zaměřením na Blovice i na širší okolí představují exponáty umístěné ve vitrínách: dámská kapesní lékárníčka z přelomu 19. a 20. století, pánské kuřácké pomůcky a kratiknoty, které sloužily ke zpracování knotů svíček, aby kouř neočerňoval strop a plamen nebyl příliš vysoký. Zdobené jehlice do klobouků jsou typickým ženským módním doplňkem. Dále je měšťanská móda zastoupena dámskými šaty z černého čistě hedvábného atlasu a černé krajky. Pánskou eleganci představuje černý frak, doplněný cylindrem a vycházkovou hůlkou. Jedinečným exponátem ze sbírek Františka Raušara je zvláštní liturgický typ sošky sv. Anny Samotřetí z poloviny 18. století, pocházející ze zrušené kaple sv. Markéty na náměstí v Blovicích.²³³

²³²Expozice NÁRODOPIS – LIDOVÝ KROJ. *Muzeum jižního Plzeňska*, poslední změna 21. 3. 2018 [cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z: <http://www.muzeum-blovice.cz/expozice/narodopis-lidovy-kroj/>.

²³³Tamtéž.

Z TVOBRY MILANA KNÍŽÁKA

Výstava prezentuje dílo profesora Milana Knížáka, Dr. A., bývalého generálního ředitele Národní galerie v Praze.²³⁴

Milan Knížák se narodil v Plzni 19. dubna 1940. Jeho otec Karel Knížák byl v té době řídícím učitelem na měšťanské škole v Blovicích, kde učil kreslení. V roce 1945 odešla rodina na výzvu vlády do Mariánských Lázní. Odmaturoval v roce 1957 na gymnázium v Plané u Mariánských Lázní.²³⁵

Studoval na pedagogické fakultě a na Akademii výtvarných umění, z které byl vyloučen. Do roku 1970 se živil povoláními typu kopáč, uklízeč, strojník, malíř pokojů. Následně působil jako samostatný umělec. V 60. letech se připojil k provokativnímu uměleckému mezinárodnímu sdružení Fluxus. Za svůj život uspořádal více než sto samostatných výstav, například v USA, Německu, Holandsku, Belgii, Polsku, Itálii a Francii.²³⁶

Patří mezi zakladatele takzvané destruované hudby. V letech 1990-96 působil jako rektor Akademie výtvarných umění a vykonával funkci ředitele Národní galerie v Praze.²³⁷ V letech 2001-2003 byl členem Rady České televize. Jeho díla jsou zastoupena v mnoha státních i soukromých sbírkách v České republice, ale i v zahraničí. Za svoji práci získal několik prestižních ocenění.²³⁸

²³⁴ Výroční zpráva Muzea jižního Plzeňska v Blovicích za rok 2011, 2012, 26 s., s. 12.

²³⁵ Historická podsbírka. *Muzeum jižního Plzeňska* [online], poslední změna 21. 3. 2018 [cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z: <http://www.muzeum-blovice.cz/o-muzeu/sbirky/sbirka/podsbirkahistoricka/?ftresult=historick%C3%A1+podsb%C3%ADrka>.

²³⁶ KNÍŽÁK, Milan. Milan Knížák: Růst se má pomalu. *Přítomnost*, 2001, **Zima**, s. 42-44.

Dostupné také z: http://czech.pritomnost.cz/archiv/cz/2001/2001_4.pdf, s. 43.

²³⁷ *Tamtéž*, s. 43.

²³⁸ Historická podsbírka. *Muzeum jižního Plzeňska* [online], poslední změna 21. 3. 2018 [cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z: <http://www.muzeum-blovice.cz/o-muzeu/sbirky/sbirka/podsbirkahistoricka/?ftresult=historick%C3%A1+podsb%C3%ADrka>.

VELKÉ PRÁDLO NAŠICH BABIČEK

V této expozici lze vidět kromě klasických dřevěných necek a valch také unikátní funkční mandl téměř mamutí velikosti. Součástí expozice je i původní pec (Obrázek 7) z přelomu 18. a 19. století včetně skromného vybavení světničky této doby.²³⁹

JAK SI KDO USTELE

Expozice je věnována historii spaní a spodnímu prádlu. Dominantním exponátem je nábytkářský skvost – kompletní ložnicová sestava (postele, noční stolky, skříň, toaletka), pocházející ze začátku 20. století (Obrázek 8). Ložnice je doplněna unikátním sbírkovým kusem - truhlou. Nechybí ani dobový toaletní papír. Ložnicový mobiliář doplňuje ve vitrínách nainstalované historické spodní prádlo.²⁴⁰

STARÁ ŠKOLA ANEB ŠKAMNA, KALAMÁŘ A RÁKOSKA

Tato expozice seznamuje návštěvníky se světem školní třídy konce 19. století a první poloviny 20. století (Obrázek 9).²⁴¹

²³⁹Velké prádlo našich babiček. *Muzeum jižního Plzeňska* [online], poslední změna 21. 3. 2018 [cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z: <http://www.muzeum-blovice.cz/expozice/velke-pradlo-nasich-babicek/>.

²⁴⁰Jak si kdo ustele... *Muzeum jižního Plzeňska* [online], poslední změna 21. 3. 2018 [cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z: <http://www.muzeum-blovice.cz/expozice/jak-si-kdo-ustele/>.

²⁴¹Stará škola aneb škamna, kalamář a rákoska. *Muzeum jižního Plzeňska* [online], poslední změna 21. 3. 2018 [cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z: <http://www.muzeum-blovice.cz/expozice/stara-skola-aneb-skamna-kalamar-a-rakoska/>.

7. DŮM HISTORIE PŘEŠTICKA

Dům historie Přešticka (Obrázek 10) je malé městské muzeum, které se nachází blízko poutního kostela Nanebevzetí Panny Marie v Přešticích. Muzeum bylo otevřeno v roce 2000. Impulsem k jeho výstavbě a zřízení bylo porevoluční, intenzivní probuzení zájmu o historii města. Během devadesátých let minulého století proto připravili pracovníci přeštického kulturního zařízení ve spolupráci s veřejností řadu výstav. Expozice tvořily hlavně předměty zapůjčené od potomků předválečných živnostníků a řemeslníků z Přešticka. Řada majitelů vypůjčených exponátů byla ochotna předměty městu darovat. Bylo evidentní, že by se mohly stát základem stálé expozice malého městského muzea.²⁴²

7.1. Historie muzejní činnosti

První snahy o záchranu regionálního kulturního dědictví na Přešticku sahají do období celonárodních příprav na Národopisnou výstavu v Praze roku 1895. Roku 1982 byl v Přešticích založen Národopisný odbor, který měl 36 členů. Prvním předsedou odboru byl Karel, říšský hrabě Schönbron a druhým přeštický rodák, známý mecenáš Josef Hlávka. Členy odboru byli především učitelé a osvícení rolníci z okolních obcí. Z věcí, které z Přešticka putovaly na výstavu do Prahy podle dobových zpráv, vzbudila největší pozornost literární a výtvarná pozůstalost písmáka Václava Jana Maška z Vodokrt a expozice výrobků z hrncířské dílny (založené r. 1538) Matěje Šmída z Přeštic, který za ně získal zlatou medaili.²⁴³

Podle osobního dopisu datovaného 1. 11. 1897 a uloženého v Národopisném muzeu Západočeského muzea v Plzni, si pisatel

²⁴²VALENTOVÁ, Drahomíra. Dům historie Přešticka - muzeum řemesel a obchodu. *Muzeum: muzejní a vlastivědná práce*, 2009, 47(2), s. 50-51. Dostupné také z: http://www.emuzeum.cz/admin/files/muzeum_2_2009_finale.pdf, s. 50.

²⁴³KOKOŠKOVÁ, V., Ke vzniku Domu historie Přešticka, In: *Jižní Plzeňsko II: historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích*. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, 2004. 172 s., s. 5.

neznámý přeštický občan stěžuje, že „...okresní výbor v zakoupené budově místnost pro muzeum nevykázal, protože myšlenku zřízení muzea jsem nucen nechat padnouti...“²⁴⁴

Další zmínka o jakési „muzejní sběrně“ se objevuje ve třicátých letech minulého století. Zachytil ji Jiří Koranda ve své diplomové práci s názvem *Muzea a galerie a soukromé sbírky na území okresu Plzeň-jih od 80. let 19. století až dosud v roce 1991*. Píše zde: „V rámci politického okresu přeštického vyvíjelo sběrnou činnost Okresní sdružení republikánského dorostu v Přešticích. Muzejní sbírky OSRD byly v r. 1933 předány do vlastnictví Okresnímu zemědělskému muzeu v Přešticích, a to s tím, že po případném zániku zemědělského muzea stávají se opět majetkem OSRD v Přešticích. Téhož roku pak bylo OSRD v Přešticích zemědělským muzeem vyzváno, aby si navrhlo jednoho zástupce do muzejního kuratoria Okresního zemědělského muzea v Přešticích“. Zmíněné kuratorium (Muzejní spolek) bylo ustaveno v roce 1932, jeho zakladateli byli zástupci zemědělských korporací a ústavů politického okresu přeštického, jejich cíl byl uchovat příštím generacím památky na život jejich předků. Budoucí muzeum mělo být vybudováno při plánované přestavbě budovy Okresní záložny hospodářské na náměstí v Přešticích.²⁴⁵

Nová budova peněžního ústavu, postavená ve funkciónářském stylu, byla slavnostně otevřena 27. října 1935. Kdy přesně byla dokončena a začala plnit svoji funkci i druhá budova za nádvořím s velkým muzejním sálem, kanceláří, bytem pro domovníka a sociálním zázemím, se zjistit nepodařilo. Ještě v červnu 1938 poslední zápis kuratoria Okresního zemědělského muzea uvádí, že nově zvolený jednatel Ing. V. Jágr je pověřen „zaříditi přestěhování věcí musejních z pudy okresního domu, kde trpí při opravě střechy na dvůr záložny

²⁴⁴KOKOŠKOVÁ, V., Ke vzniku Domu historie Přešticka, In: *Jižní Plzeňsko II: historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích*. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, 2004. 172 s., s. 5.

²⁴⁵Tamtéž, s. 5-6.

a odtud po konservaci do musea“. Podle pamětníků věci přestěhovány byly. Jednalo se hlavně o různé předměty denní potřeby, pocházející z venkovských a městských domácností (nádobí, řemeslné náčiní a pomůcky, textilie, umělecké předměty jako obrazy a sošky), hospodářské nářadí, jednoduché stroje, staré listiny a knihy, především náboženského charakteru. Podle vzpomínek Ing. Zdeňka Ettlera, syna tehdejšího ředitele Okresní hospodářské záložny v Přešticích, sál připomínal spíše velké skladiště než muzejní expozici.²⁴⁶

Nebylo tady ani topení a veřejnost sem měla přístup pouze výjimečně. Počítalo se s odborným dohledem pracovníků plzeňského muzea, kteří měli sbírku čas od času prohlédnout, roztřídit a cennější kusy doporučit k restaurátorskému ošetření. Politické poměry směřující k válce muzeu ale nepřály. Původní nadšení upadalo, na stále zaměstnance nezbyvaly peníze a válečná léta pak přinesla jiné starosti. Poprvé sbírky vyklidili Němci, když v muzejním sále zřídili sklad léčiv. Záchranu muzea nepřinesl ani konec války, i když ještě v roce 1946 vznikl při muzeu vlastivědný kroužek. Po znárodnění peněžnictví došlo 1. 8. 1948 ke sloučení místních peněžních ústavů v jediný s názvem Okresní spořitelna a záložna v Přešticích. Dnes je bývalý objekt záložny v majetku České spořitelny a.s. Budovu Místního muzea na nádvoří převzala pošta a po ní Telecom, který zde vybudoval místní automatickou telefonní ústřednu.²⁴⁷

Od roku 1952 se muzejní sbírky prokazatelně stěhovaly čtyřikrát a od roku 1957 do roku 1966 pětkrát, vždy skončily v právě volných místnostech ve městě, bez ohledu na jejich vhodnost či zabezpečení. K roku 1966 měla muzejní sbírka 2022 sbírkových položek, odhadem 2362 kusů, zastoupeny byly všechny obory, od společenskovedního zaměření až po přírodovědecké. Pro všechny byla vedena jedna inventární kniha. Ke stejnému roku vykazovala knihovna celkem 444

²⁴⁶KOKOŠKOVÁ, V., Ke vzniku Domu historie Přeštica, In: *Jižní Plzeňsko II*, s. 6-7.

²⁴⁷*Tamtéž*, s. 7.

svazků. Jako sběrná oblast bylo uváděno Přešticko a Merklínsko. Ještě v roce 1967 bylo „místní muzeum“ ve správě Městského národního výboru v Přešticích. Předměty ze sbírek muzea byly využívány při různých vzdělávacích akcích.²⁴⁸

V roce 1937 předal Městský úřad Přeštice sbírky Místního muzea v Přešticích muzeu Plzeň jih v Blovicích, muzeum tímto vlastně zaniklo. Na základě předaného seznamu sbírek je jasné, že Okresní muzeum přebíralo pouze torzo původních sbírek.²⁴⁹

Po roce 1989 se nové vedení Přeštic v čele se starostou Vladimírem Bendou začalo věnovat zvelebování města včetně záchrany zanedbaného dědictví minulosti. Prvním úspěšným počinem tohoto druhu byla komplexní oprava barokního chrámu Nanebevzetí Panny Marie. V roce 1995 se chrám dočkal obnovení fasády, osazení nových věžních střech a po 220 letech od svého vzniku i nové siluety, postupně následovaly opravy pláště budovy děkanství, rekonstrukce schodiště a terénní úpravy okolí, noční nasvícení a dalekosáhlé adaptace interiéru (vymalování, opravy varhan, závěsů, doplnění zvonů atd.). Při těchto pracích byly v chrámových prostorách nalézány předměty značné historické ceny, ale chybělo pro ně odpovídající umístění.²⁵⁰

Roku 1996 si Přeštice připomínaly výročí 770 let od první písemné zmínky o své existenci. V rámci celoměstských oslav se městské Kulturní zařízení pokusilo o pohled do minulosti města krátkodobou výstavou *Stará řemesla a živnosti na Přešticku*. Prosba o zapůjčení věcí na dané téma měla u občanů velký ohlas. Překvapilo množství dochovaných předmětů, i když na většině z nich bylo vidět, že se na jejich stavu čas a nešetrné zacházení podepsalo. Na vernisáži zmíněné výstavy zazněla poprvé myšlenka, že by město mohlo zřídit muzeum. Tato myšlenka našla u zastupitelů potřebnou odezvu. Začal se tedy

²⁴⁸KOKOŠKOVÁ, V., Ke vzniku Domu historie Přešticka, In: *Jižní Plzeňsko II.*, s. 7.

²⁴⁹*Tamtéž*, s. 7.

²⁵⁰*Tamtéž*, s. 7-8.

hledat vhodný objekt. Jedna z nejstarších městských staveb, rodný dům Josefa Hlávky, brzy vypadl ze hry kvůli neúnosným finančním požadavkům majitelů.²⁵¹

O rok později se objevila možnost získat objekt na ideálním místě, přímo v historickém jádru města. V blízkosti se nalézal památník Jakuba Jana Ryby, opodál rodný domek mecenáše Hlávky. Ve slepé Třebízské ulici, na úpatí chrámu Nanebevzetí Panny Marie a přímo proti jeho původnímu hlavnímu přístupovému schodišti byl na prodej patrový dům čp. 24, bývalý krejčovský závod Antotnína Taišla, z první poloviny 20. století. Vedle domu byla malá stavební parcela, která byla ve vlastnictví města. Kvůli stísněným podmínkám stávající nepravidelné zástavby a chybějícího zázemí (dvorku nebo zahrady) bylo rozhodnuto využít obou stavebních míst o celkové rozloze 253 čtverečních metrů. K podpisu kupní smlouvy se soukromým vlastníkem došlo v prosinci roku 1997, roku 1998 bylo vyhlášeno výběrového řízení na zpracovatele projektové dokumentace, zvítězila firma AVE architekt a. s. Plzeň.²⁵²

Již prvotní studie počítala s kvalitní a výraznou architekturou budoucího muzea, která by po stavební stránce a svou barevností korespondovala s protějším barokním chrámem. Výstavbu prováděla plzeňská firma STAVOS – Václav Klaus se svými subdodavateli. Probíhala od 1. 4. 1999 do 16. 5. 2000.²⁵³

Sbírka Domu historie Přešticka začala být vytvářena od roku 1998, tehdy v Přeštických novinách vyšlo první oznámení občanům, že Kulturní zařízení Přeštice jako budoucí provozovatel začíná pro městské muzeum shromažďovat předměty formou dobrovolných darů. V dubnu roku 2000 se přikročilo k zřizování interiérů podle předem připraveného scénáře. S dlouhodobými zápůjčkami předmětů s úzkým vztahem k Přešticům přispěla ke kompletaci sbírky nejbližší

²⁵¹KOKOŠKOVÁ, V., Ke vzniku Domu historie Přešticka, In: *Jižní Plzeňsko II*, s. 8-9.

²⁵²*Tamtéž*, s. 9.

²⁵³*Tamtéž*, s. 9-10.

muzea – Národopisné muzeum Západočeského muzea v Plzni a Okresní muzeum Plzeň-jih v Blovicích. O odborné vyhodnocení vlastního sběru, výběr výstavních exponátů a pomoc při instalaci byl požádán pan Jiří Koranda, odborník s bohatou muzejní praxí.²⁵⁴

V červnu roku 2000 proběhlo znovuotevření městského muzea. Stálé expozice Domu historie Přešticka mají vypovídat o řemeslech a živnostech typických pro Přeštice a okolí z konce 19. století a první poloviny 20. století. Devadesát procent sbírkových předmětů tvořily dary občanů.²⁵⁵

Protože sběr budoucích exponátů byl prováděn i v okolí a Přeštice se v roce 1998 staly centrem nově vzniklého dobrovolného svazku obcí Mikroregion Přešticko, bylo rozhodnuto, že staronové přeštické muzeum ponese název Dům historie Přešticka, aby jím mimo jiné vyjádřilo své poslání překračující hranice města.²⁵⁶

První prohlídka nabídla návštěvníkům v přízemí stálou expozici interiéru originálního kupeckého krámu z 1. poloviny 20. století a výstavu historických dokumentů *Proměny Přeštic 1700-2000*. Muzejní sál v patře vyplnila stálá expozice řemesel a živností, typických pro město Přeštice a jeho nejbližší okolí (cech přeštických řezníků apod.). Podkroví bylo věnováno připomínce slavných rodáků – Josefa Hlávky, Jakuba Jana Ryby a JUDr. Jaroslava Preisse.²⁵⁷

Dům historie Přešticka se stal členem profesní organizace Asociace muzeí a galerií ČR a jeho historická sbírka byla zapsána do centrální evidence sbírek na Ministerstvo kultury ČR. Potěšitelné výsledky začala přinášet stále více se rozvíjející spolupráce nejen

²⁵⁴KOKOŠKOVÁ, V., Ke vzniku Domu historie Přešticka, In: *Jižní Plzeňsko II*, s. 10.

²⁵⁵*Ročenka Domu historie Přešticka za rok 2005* Dům historie Přešticka. Přeštice: KZ Přeštice pro Dům historie Přešticka, [2006], 28 s. s. 13.

²⁵⁶KOKOŠKOVÁ, V., Ke vzniku Domu historie Přešticka, In: *Jižní Plzeňsko II*, s. 10.

²⁵⁷*Tamtéž*, s. 10.

s českými regionálními muzei, ale také s Městským muzeem v Nittenau (okres Schwandorf, Horní Fale) v Bavorsku.²⁵⁸

Samozřejmostí se stalo organizování doprovodných pořadů k výstavám (předvádění řemesel, výtvarné nebo literární soutěže pro školní mládež, přehrávání dokumentů na elektronických nosičích – video, CD-rom, DVD), vydávání drobných tisků jako písemných průvodců jednotlivých expozic. Souhrnné výroční zprávy o činnosti Domu historie Přešticka jsou prezentovány formou ročenek.²⁵⁹

Chod Domu historie Přešticka je vymezen zřizovací listinou organizační složky města Přeštice. Hlavní účel muzea je poskytovat kulturní, společenské a výchovné služby všem občanům, a to zejména zajišťováním činnosti muzea, pořádáním výstav, přednášek a besed.²⁶⁰

Dům historie Přešticka plní vedle muzejní funkce, také funkci informačního místa ve městě s prodejem publikací, pohlednic a upomínkových předmětů.²⁶¹

Kromě provozu muzea zajišťuje personál Domu historie Přešticka průvodcovskou službu v kostele Nanebevzetí Panny Marie v Přešticích.²⁶²

7.2. Muzejní činnost

Dům historie Přešticka je muzeem vlastivědného typu. V muzeu jsou expozice původního kupeckého krámu z počátku 20. století a stará řemesla a živnosti na Přešticku (2. polovina 19. století a 1. polovina 20.

²⁵⁸ KOKOŠKOVÁ, V., Ke vzniku Domu historie Přešticka, In: *Jižní Plzeňsko II*, s. 12.

²⁵⁹ *Tamtéž*, s. 12.

²⁶⁰ *Výroční zpráva Domu historie Přešticka za rok 2009*. Přeštice, 2010. Nečíslováno.

²⁶¹ *Výroční zpráva Domu historie Přešticka za rok 2012*. Přeštice, 2013. Nečíslováno.

²⁶² *Výroční zpráva Domu historie Přešticka za rok 2016*. Přeštice, 2017. 42 s., s. 4.

století).²⁶³ Zřizovatel městského muzea Domu historie Přešticka je město Přeštice.²⁶⁴

Muzeum se neprezentuje pouze stálou expozicí, nabízí ke zhlédnutí přibližně osm krátkodobých výstav ročně. Podkrovní výstavní sál (70 metrů čtverečních) představuje ve čtyřech výstavách ročně práce současných malířů, fotografů, řezbářů, amatérů i profesionálů spjatých většinou s regionem. V přízemním výstavním prostoru pořádá muzeum během roku další čtyři tematické výstavy. Muzeum se snaží představovat zajímavé soukromé sbírky (kávomlýnky, gramofony, budíky). Dalším okruhem jsou výstavy o historii Přeštic a okolí (například výstavy *Hrady a zámky na Přešticku*, *Jak se Přeštice bavily 1918-1938*). V tematických celcích se muzeum snaží ukázat také sbírkové předměty uchovávané v depozitářích (*Kuchyně našich babiček*, *Prádlo našich babiček*, *Vánoční ozdoby* aj.).²⁶⁵

Při pořádání krátkodobých tematických výstav spolupracuje muzeum s veřejností. Oslovuje ji prostřednictvím tisku a plakátů s žádostmi o výpůjčky zajímavých předmětů a fotografií, mnohé z nich v muzeu zůstávají jako dary.²⁶⁶

Každoročně se muzeum snaží zrestaurovat minimálně jeden sbírkový předmět. Muzeum se věnuje restaurování textilu a od roku 2015 obrátilo pozornost také k exponátům ze dřeva.²⁶⁷ Například v roce 2010 byla vyčištěna jediná uniforma ruského legionáře v Přešticích.²⁶⁸ V roce 2013 byl zakonzervován a retušován nábytek z expozice

²⁶³ ANDERLE, J., *Plzeňsko: příroda, historie, život*, s. 721.

²⁶⁴ *Výroční zpráva Domu historie Přešticka za rok 2016*, s. 3.

²⁶⁵ VALENTOVÁ, D., *Dům historie Přešticka - muzeum řemesel a obchodu. Muzeum: muzejní a vlastivědná práce*, s. 51.

²⁶⁶ *Tamtéž*, s. 51.

²⁶⁷ *Výroční zpráva Domu historie Přešticka za rok 2013*. Přeštice, 2014., 52 s., s. 5.

²⁶⁸ *Výroční zpráva Domu historie Přešticka za rok 2016*, s. 5.

kupeckého krámu v přízemí. A byly seřizeny a promazány oba hodinové stroje v expozici řemesel.²⁶⁹

7.2.1. Sbírkotvorná činnost

Sbírka Domu historie Přešticka obsahuje jednu podsbítku, a to historickou. Tuto sbírku vytváří od roku 1999 pouze z oblasti Přešticka, což je území sahající maximálně 15-20 km od přirozeného centra regionu – Přeštic. To znamená, že jde o sbírku regionální, která mapuje a zachycuje život na Přešticku převážně od poloviny 19. století do poloviny 20. století.²⁷⁰ Muzeum tedy pečuje o kulturní dědictví v rámci oblasti, ve které se nachází.

Nejstarší sbírkové předměty pocházejí z konce 18. století a vztahují se ke kultu Divotvůrkyně Přeštické a chrámu v Přešticích. Převážná část sbírky je tvořena řemeslnými a zemědělskými nástroji z 19. století a počátku 20. století. Významně jsou ve sbírce zastoupeny také předměty sloužící v domácnostech regionu (nábytek, kuchyňské nádoby různého typu, šatstvo, obrazy, hračky atd.). Další část sbírky tvoří obchodní památky. Jde o předměty, které tvořily vybavení a sortiment kupeckých krámů, koloniálů a hokynářství na Přešticku (základ sbírky pochází z koloniálu Karla Fodermajera v Přešticích). Obchodní památky lze časově zařadit do první poloviny 20. století, převážná část exponátů pochází z 30. let 20. století.²⁷¹

Další částí sbírky je Archiv Domu historie Přešticka. Jsou v něm vedeny např. fotografie, pohlednice, kroniky spolků, výuční listy, vysvědčení a další dokumenty, které vypovídají o životě regionu. Převážná část sbírkových předmětů je představena veřejnosti ve stálé expozici, kde vytváří soubory a představují jednotlivá řemesla regionu.

²⁶⁹ Výroční zpráva Domu historie Přešticka za rok 2013, s. 5

²⁷⁰ Dům historie Přešticka. *Centrální evidence sbírek* [online], [cit. 18. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.cesonline.cz/ar1-ces/cs/detail-ces_us_cat-psb0000259-10-Historicka/?iset=4&qt=mg.

²⁷¹ Tamtéž.

Obchodní památky jsou prezentovány ve stálé expozici kupeckého krámu.²⁷²

V muzeu se například nachází soubor předmětů dokumentujících historii hrnčířské dílny v obci Horní Lukavice. Tradici hrnčířství založil v obci František Marek ze Strakonice v roce 1900. Nejprve využíval místní zdroj bílé hrnčířské hlíny v nedalekém lese a později dovážel kvalitnější surovinu z Tlučné u Plzně, která dovozovala vypalovat nádobí při vysokém žáru 1200°C. V roce 1947 převzal zavedenou dílnu Karel Štěpánek, pocházející již z třetí generace kasejovických hrnčířů. Výrobu v Horní Lukavici zmodernizoval a rozšířil. Přestože v roce 1952 byla zdejší dílna začleněna do družstva Keramo Kožlany a specializovala se na produkci lisovaných květináčů, pan Štěpánek na hrnčířský kruh nezapomněl. Jako člen Svazu výtvarných umělců v Praze stále tvořil džbány, vázy, kávové soupravy a jiné umělecké předměty a zúčastňoval se s nimi výstav. Pracoval až do svých 80 let. Soubor byl vystaven i ve stálé expozici řemesel a živnostech přibližně od června do listopadu roku 2003.²⁷³

Významné kulturní dědictví města představuje kult Divotvůrkyně Přeštická (malba Přeštické Piety). Obraz uctíváný od roku 1711 v přeštickém farním kostele namaloval pravděpodobně v roce 1686 dobřanský malíř Matěj Pazourek pro přeštickou měšťanku Alžbětu Hofmistrovou podle grafické předlohy pocházející z kláštera servitů v Praze. Malba zobrazuje Pannu Marii oplakávající mrtvého Krista, tato kresba byla v domě Hofmistrových ve velké úctě. Dlouho se zvláště neprojevovala, až kolem roku 1700 poutnice Ludmila Beerová, která v domě přespala a před obrazem se modlila, uviděla, že se obraz začal potit. Tento jev se pak několikrát opakoval a pověst o zázračném obraze

²⁷²Dům historie Přešticka. *Centrální evidence sbírek* [online], poslední změna 2. 1. 2017 [cit. 18. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.cesonline.cz/arl-ces/cs/detail-ces_us_cat-psb0000259-10-Historicka/?iset=4&qt=mg.

²⁷³*Ročenka Domu historie Přešticka za rok 2003*. Dům historie Přešticka. Přeštice: KZ Přeštice pro Dům historie Přešticka, [2004], 24 s., s. 10.

se začala šířit. Po schválení veřejné úcty v roce 1711 byl obraz přesunut do farního kostela a pak na hlavní oltář. O významu přeštických poutí svědčí vybudovaný monumentální chrám Nanebevzetí Panny Marie.²⁷⁴

Mezi nejstarší a nejcennější předmět sbírky patří drobná olejomalba Piety Přeštické z Radkovic od neznámého autora z poloviny 18. století.²⁷⁵ Tento originál obrazu Piety se našel v roce 2014 v kapli v Radkovicích velmi silně poničený. Díky podpoře města Přeštic a Spolku pro záchranu historických památek Přešticka byl podroben průzkumu a kompletně zrestaurován. Nalezený obraz zobrazuje korunovanou Pannu Marii v polopostavě, která drží bezvládné tělo svého syna Ježíše Krista sejmutého z kříže následně po ukřižování. Kompozice obrazu značí, že jde o devoční kopii obrazu Divotvůrkyně Přeštické.²⁷⁶

Dále je ve sbírce například kopie Přeštické Piety, tato olejomalba vznikla po roce 1900 a autorem je Jan Amerling, mědiryt a otisk mědirytu Přeštické Piety, která pochází z doby po roce 1711 nebo obraz blahoslavené Panny Marie Přeštické z 1. poloviny 20. století.²⁷⁷

V roce 2011, když se konalo výročí milostného a zázračného obrazu Divotvůrkyně Přeštické, byla uspořádána výstava nazvaná *300 let poutě v Přešticích – historie milostného a zázračného obrazu Panny Marie Přeštické*.²⁷⁸

²⁷⁴ Výroční zpráva Domu historie Přešticka za rok 2012. Nečíslováno.

²⁷⁵ Výroční zpráva Domu historie Přešticka za rok 2014. Přeštice, 2015., 51 s., s. 12.

²⁷⁶ Tamtéž, s. 9.

²⁷⁷ Výroční zpráva Domu historie Přešticka za rok 2011. Přeštice, 2012. Nečíslováno

²⁷⁸ Tamtéž. Nečíslováno.

7.2.2. Expozice

KUPECKÝ KRÁM

V roce 1926 se nacházel na tehdy Nepomucké ulici v Přešticích koloniální obchod se smíšeným zbožím, za pultem kraloval vyučený obchodní příručí Karel Fodermajer. Interiér krámu byl laděný do hráškové zelené a zboží byla všehochuť. V roce 1949 pan Karel Fodermajer zemřel a hned v lednu 1950 byl obchod z úřední moci zavřen. Sousedé ho pomohli uskladnit na půdu rodinného domu, což provedli s nevídanou pečlivostí – odstěhovali vše, papírové reklamy, tácek na drobné či reklamní budík. Rodinný krám byl na půdě skoro padesát let. Potomci ho chovali jako rodinný poklad a k likvidaci se neodhodlali. Až v roce 1998 bylo nutné přeložit střechu a půda se proto musela uvolnit. Majitel domu po částech odvážel otcův bývalý obchod na chatu a páčil ho. Zůstalo ale torzo, o jehož existenci vědělo pouze několik lidí.²⁷⁹

Když v roce 2000 město Přeštice připravovalo znovuotevření muzea, nechal se pan Karel Fodermajer předvedčit o tom, že muzeum je tím správným místem pro umístění pozůstatků koloniálu. V přízemí Domu historie Přešticka tak vyrostl skutečný prvorepublikový obchůdek, který zároveň plní funkci pokladny a prodejny suvenýrů (Obrázek 11, Obrázek 12).²⁸⁰

Základ od Fodermajerů je doplněn nejrůznějšími památkami na další místní obchody – lékárny, drogerie, cukrárny, galanterie, železářství. Atmosféru dokreslují fotozvětšeniny dobových interiérů jednotlivých starých obchodů a autentické detaily, pestrost obalového materiálu, malované reklamy, kupecké pohádky pro dětské zákazníky, či hrací automat BIMBO na bonbóny. K nejstarším exponátům, pravděpodobně ještě z původního hokynářství tety Fodermajerové patří

²⁷⁹ *Ročenka Domu historie Přešticka za rok 2005*, s. 13.

²⁸⁰ *Tamtéž*, s. 13.

porcelánové dávkovací nádoby na ocet a hořčici a zásobník „KNAKY“ (na sypký materiál) v podobě dřevěné hradní věže.²⁸¹

Expozice se neustále mění podle toho, jak muzeum získává stále nové a nové přírůstky. Například v roce 2005 přibyly krámské regály z Papírnictví a knihkupectví u Fialů z Komenského ulice v Přešticích. Podle kupní smlouvy byl obchod zřízen v roce 1921 a regály na míru dokončeny o deset let později. Přes své rozměry dokázaly interiér Domu historie Přešticka opticky zvětšit a pojmout mnohem více „zboží“ než několik původních muzejních vitrín.²⁸²

ŘEMESLA A ŽIVNOSTI TYPICKÉ PRO REGION PŘEŠTICKA

Expozice vznikla v roce 2000 z darů občanů Přešticka a dlouhodobých zápůjček sbírkových předmětů vztahujících se k regionu z fondu Západočeského muzea v Plzni a Muzea jižního Plzeňska v Blovicích,²⁸³

Nachází se v patře a představuje nástroje, pomůcky a výrobky dávných řemeslníků a spolu s předměty z vybavení domácností našich babiček navozují atmosféru starých časů. Prostor je využíván i k názorným ukázkám lidových rukodělných technik.²⁸⁴

Z řemesel regionu reprezentuje kováře a podkováře (Obrázek 13), truhláře, bednáře, kolaře, sedláře, ševce a obuvníky, pekaře, řezníky či krejčí.²⁸⁵

Roku 2002 přibyla vitrina věnovaná kartáčnictví a holičům a kadeřníkům. Expozice kovářství a podkovářství se rozrostla o výheň

²⁸¹ *Ročenka Domu historie Přešticka za rok 2005*, s. 13.

²⁸² *Tamtéž*, s. 13.

²⁸³ *Výroční zpráva Domu historie Přešticka za rok 2013*.

²⁸⁴ *Vítáme vás v Domě historie Přešticka* / [redakce Věra Kokošková]. -- Plzeň : F.S. Publishing, 2003. -- 1 složený l.: barev. il. Nečíslováno.

²⁸⁵ *Dům historie Přešticka. Centrální evidence sbírek* [online], poslední změna 2. 1. 2017 [cit. 18. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.cesonline.cz/arl-ces/cs/detail-ces_us_cat-psb0000259-10-Historicka/?iset=4&qt=mg

(Obrázek 14) a různé nářadí z Kubešovy kovárny v Lišicích. Také přibyl keramický kruh od Štěpánků z Horní Lukavice.²⁸⁶

V roce 2007 zmizely vitríny v čele sálu věnované cechu přeštických řezníků a nahradil je „řeznický krám“ (Obrázek 15) ve volném prostoru s ukázkou přípravny masa v pozadí. Autentický pult z řeznictví pochází ze šumavských Stach.²⁸⁷

V této stálé expozici se vystavují dva zrenovované hodinové stroje. První byl do expozice umístěn již při otevření muzea.²⁸⁸ Jde o stroj s kotvovým krokem (Obrázek 16). Tento typ je daleko přesnější než ten druhý. Používal se od 2. poloviny 18. století, takže druhé hodiny s vřetenovým krokem mohou být až o sto let starší.²⁸⁹ Hodinový stroj pochází z Vřeskovic a podle jeho konstrukce lze předpokládat, že byl postaven někým z rodiny pražských hodinářů Londesnpergerů, případně autor z jejich práce vycházel.²⁹⁰

Hodinový mechanismus číslo dva neznámého autora byl nalezený v Borovech.²⁹¹ Exponátem jsou věžní hodiny s vřetenovým krokem kyvadlem a bicím soustrojím, který odbíjí čtvrtě a celé hodiny. Rám hodin je zhotoven z ručně kovaného železa, jehož jednotlivé díly jsou spojeny železnými klíny. Celé soustrojí, složené z ozubených a zarážkových kol, hřídelů, pák a ložisek bylo zhotoveno kovářskou technikou počátku 18. století. Při rekonstrukci hodin bylo nutné vyrobit ručně některé chybějící díly, aby stroj mohl být uveden do demonstračního chodu. Návštěvníci na nich mohou obdivovat některé pozoruhodné prvky jako například to, že k pohonu tří strojů hodin byly

²⁸⁶ *Ročenka Domu historie Přešticka za rok 2002*. Dům historie Přešticka. Přeštice: KZ Přeštice pro Dům historie Přešticka, [2004], 24 s., s. 13.

²⁸⁷ *Ročenka Domu historie Přešticka za rok 2007*. Dům historie Přešticka. Přeštice: KZ Přeštice pro Dům historie Přešticka, [2008], 20 s., s. 10.

²⁸⁸ *Ročenka Domu historie Přešticka za rok 2002*, s. 18.

²⁸⁹ *Tamtéž*, s. 19.

²⁹⁰ *Ročenka Domu historie Přešticka za rok 2003*, s. 10.

²⁹¹ *Tamtéž*, s. 10.

jako závaží použity ohlazené kameny o váze kolem 10 kg, zavěšené na konopných provazech.²⁹²

Vzácným exponátem Domu historie Přešticka je renesanční pokladnice cechu řezníků, pocházející z majetku starousedlého přeštického rodu (kořeny údajně sahají až do 17. století). Cechovní truhla s původní zeleno-červenou polychromií, ozdobnými řezbami a kováním nese znak řeznických seker a sladovníků – zkřížená hrabla a letopočet 1646 (Obrázek 17).²⁹³

²⁹²Ročenka Domu historie Přešticka za rok 2002, s. 18-19.

²⁹³Ročenka Domu historie Přešticka za rok 2003, s. 15.

8. CÍRKEVNÍ MUZEUM SVATOJÁNSKÝCH A JINÝCH CÍRKEVNÍCH PAMÁTEK V NEPOMUKU

Svatojánské muzeum v Nepomuku je muzeum církevní, které není určeno pouze věřícím, ale široké veřejnosti.²⁹⁴

Muzeum se nachází na Přesanickém náměstí v prostorách nepomuckého arciděkanství, vedle kostela sv. Jakuba. Muzeum je věnované osobě sv. Jana Nepomuckého a může se pochlubit zajímavou sbírkou uměleckých děl a devocionálií z období 18.-20. století, dokládající rozmanitost a bohatost svatojánského kultu. Svatý Jan Nepomucký byl významnou historickou osobností, která svým životem a smrtí vytvořila morální a spirituální odkaz. Kult tohoto našeho významného světce a zemského patrona ovlivnil české výtvarné umění i místní krajinný ráz, různé projevy uměleckého znázorňování vypovídají o náboženské úctě, která mu byla po staletí vzdávána a je živá dodnes. Expozice, která se nachází v přízemních prostorách, navazuje na odkaz někdejšího nepomuckého děkana, arciděkana pátera Jana Strnada, který roku 1930 založil Museum svatojánských a jiných církevních památek, jež bylo přístupné do roku 1950, kdy bylo komunistickým režimem zrušeno.²⁹⁵

8.1. Nepomucké arciděkanství

Současná budova fary (Obrázek 18), kde se muzeum nachází, není původní. Předchůdkyně té současně bývala dřevěná a stávala někde v západní části nynější stavby a zčásti i ve farní zahradě. Základní kámen byl položen za účasti mnoha vzácných osobností 21. června 1678.²⁹⁶ Kámen pokládal zelenohorský hejtman František Daniel Tábořský společně s děkanem Františkem Antonínem Suchým.

²⁹⁴Svatojánské muzeum Nepomuk. *Kudy z nudy* [online], [cit. 18. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/aktivity-a-akce/aktivity/svatojanske-muzeum-nepomuk.aspx>.

²⁹⁵Muzejní expozice. *Svatojánské muzeum Nepomuk* [online], [cit. 18. 3. 2018]. Dostupné z: <http://www.sjmn.cz/muzeum>.

²⁹⁶BAROCH, K., *Nepomuk: město s bohatou historií*, s. 155.

Budova byla při požáru v roce 1686 poškozena a při ohni v roce 1746 děkanství vyhořelo a s ním i mnohé písemnosti a matriky.²⁹⁷

22. října 1746 přijel na žádost Adolfa Bernarda z Martinic do Nepomuka architekt Kilián Ignác Dientzenhofer a vypracoval plány pro obnovu. Za necelé dva roky, 6. července 1738 se děkan stěhoval do nové budovy. Dalším ohněm bylo děkanství postiženo 8. července 1800, i tehdy shořely důležité listiny. Brzy po ohni byla budova opět uvedena do pořádku. V letech 1939-45 administrátor děkanství obnovil dvojici oken a tím získala budova dnešní podobu. V hlavním sále bývala do roku 1929 slavnostní jídelna. Po svatojánských oslavách v roce 1929 začal sloužit sál potřebám svatojánského muzea.²⁹⁸

Barokní stavba má mansardovou střechu a na pravém nároží prvního patra ukazují čas sluneční hodiny. Fasády budovy jsou členěny lizénami a uprostřed objektu se nachází hlavní vstup, který je zvýrazněn portálem s půlkruhovým zakončením. Středem budovy vede průjezd křížově zaklenut na mohutných pasech valenou klenbou s lunetami, po pravé straně průjezdu vznikly čtyři podobně klenuté místnosti vzájemně propojené klenutým dveřním otvorem, v kterých se v současné době nalézají expozice. Objekt je z části podsklepen, část sklepů byla tesána přímo do skalního masívu. Před budovou se nachází raně barokní morový sloup se sochou sv. Vojtěcha z roku 1672, sloup byl přenesen z náměstí Augustina Němejce v roce 1979.²⁹⁹

Budova arciděkanství je nemovitou kulturní památkou a je zapsána v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky.³⁰⁰ Stejně jako Muzeum jižního Plzeňska i Svatojánské muzeum se nachází v budově, která je kulturním dědictvím.

²⁹⁷BAROCH, K., *Nepomuk: město s bohatou historií*, s. 158.

²⁹⁸*Tamtéž*, s. 158.

²⁹⁹DOBROVOLNÁ, Kateřina. Vybavení interiéru nově zrekonstruovaného Svatojánského muzea v Nepomuku pohledem jeho zaměstnanců. *Muzeum: muzejní a vlastivědná práce*, 2016, **54**(2), 64 s., s. 40.

³⁰⁰*Tamtéž*, s. 41.

8.2. Historie muzejní činnosti

V roce 1929 se slavilo dvouisté výročí kanonizace sv. Jana Nepomuckého. Na řadě míst se konaly velkolepé akce vedle Prahy, kde se nachází světcův hrob, to bylo především světcovo rodiště, Nepomuk.³⁰¹

Oslavy svatojánského jubilea byly zahájeny v březnu roku 1929, ve výroční den vyhlášení kanonizační buly dne 19. března, jejich hlavním organizátorem byl tehdejší nepomucký děkan páter Jan Strnad. Neoficiálně začaly 11. listopadu předešlého roku, kdy došlo k slavnostnímu otevření a posvěcení obnoveného poutního kostela sv. Jana Nepomuckého. Důstojný průběh předpokládala důkladnou opravu obou nepomuckých chrámů, které byly po světové válce poničené a zašlé. Tohoto úkolu se ujal zmiňovaný P. Jan Strnad. Tento člověk kolem sebe soustředil okruh místní intelektuální elity, patriotů, kteří si uvědomovali význam odkazu slavného světce a svého rodáka a kterým záleželo na slavnostním uskutečnění chystaného programu. Tak mohlo být ustanoveno tzv. komitě pro opravu nepomuckých kostelů, které mělo za úkol zajišťovat a dohlížet na hladký průběh plánovaných oprav.³⁰²

V kulturně plodném ovzduší této společnosti, složené z místních patriotů a příznivců svatojánského kultu, se zrodil záměr uspořádat při příležitosti blížícího se jubilea výstavu památek dokumentujících úctu ke sv. Janu Nepomuckému coby významnému světci a jednomu z hlavních patronů. Byla vyhlášena sbírka, která žádala o zapůjčení, případně darování jakýchkoli předmětů svatojánské tematiky. Za tímto účelem byla v soudobém tisku otištěna řada výzev a článků apelujících na náboženské a vlastenecké citění oslovených čtenářů. Ohlas byl

³⁰¹ DUCHOSLAVOVÁ, M., *Církevní museum svatojánských a jiných církevních památek v Nepomuku*, In: *Jižní Plzeňsko XI: historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích*. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, 2013. 179 s., s. 9.

³⁰² *Tamtéž*, s. 10.

nečekaně velký a počet sbírkových předmětů rychle rostl. Páteru Strnadovi se brzy podařilo nashromáždit poměrně velké množství svatojánských památek, jimiž přispěli příznivci svatojánského kultu z řad laiků i duchovenstva. Zápůjčky poskytly i některé významné regionální instituce - Národopisné muzeum Plzeňska nebo plzeňské arciděkanství. Záměr se podařilo uskutečnit a výsledek předčil očekávání.³⁰³

Výstava byla instalována v sále nepomuckého děkanství v prvním patře budovy. Byly zde vystaveny předměty nejrůznějšího charakteru. Návštěvníci si mohli prohlédnout sochy, obrazy, relikviáře, liturgické náčiní, staré hudební nástroje literátského bratrstva, slavnostní cechovní korouhve, škapulíře, modlitební knihy nebo hudební rukopis s věnováním Jakuba Jana Ryby.³⁰⁴

Nad poměrně velkým množstvím nashromážděných předmětů zazněla otázka, zda by nebylo vhodné zřídit na základě sbírky muzeum. O rok později muzeum zaměřené na život a dobu sv. Jana Nepomuckého v místech oné výstavy opravdu vzniklo. Zaslouhou P. Jana Strnana se sešlo i poměrně velké množství literatury věnující se svatojánské problematice, takže zde mohla být založena knihovna. Do knihovny hojně přispíval například příbramský profesor Václav Kozel. Muzeum neslo název Museum svatojánských a jiných církevních památek a mezi jeho příznivce a přispěvovatele patřil například zakladatel Národopisného muzea Plzeňska Ladislav Lábek či nepomucký rodák Alexandr Berndorf.³⁰⁵

Základem muzejních sbírek se měly stát exponáty darované na uspořádanou výstavu a ty měly být postupně rozšiřovány o další předměty pořizované koupěmi a dary. Za tímto účelem byla v soudobém

³⁰³ DUCHOSLAVOVÁ, M., *Církevní museum svatojánských a jiných církevních památek v Nepomuku*, In: *Jižní Plzeňsko XI*, s. 11.

³⁰⁴ *Tamtéž*, s. 11.

³⁰⁵ DOBROVOLNÁ, Kateřina. Vybavení interiéru nově zrekonstruovaného Svatojánského muzea v Nepomuku pohledem jeho zaměstnanců. *Muzeum: muzejní a vlastivědná práce*, 2016, s. 41.

tisku opět otištěna řada výzev: *„Prosíme ty, kdož vystavovali co z památek svatojánských a mohou toho postrádati, aby nám to zde ponechali. Znovu prosíme kněžské spolubratry i ostatní laické ctitele sv. Jana: mají-li co či vědí-li o čem svatojánském, ať obrázcích, písničkách, medailích až k soškám sochám, obrazům atd., ať laskavě posílají.“*³⁰⁶

V jednom z prvních článků, který vyšel 4. srpna 1929 v Lidových listech, formuloval profesor Václav Kozel zamýšlený program muzea: *„které by bylo nejen povzbuzením a potěšením poutníků a ctitelů sv. Jana, ale poskytovalo by také poučení pro všechny, kteří chtějí pokračovati ve studiích dějin svatojánských“*. Na základě tohoto vytyčeného cíle navrhl tříděný sebraných předmětů a dokumentů do tří základních kategorií inventárních položek sledujících jednotlivá období dějin svatého Jana, respektive vývoje svatojánské úcty, vlastní život sv. Jana, tedy 14. století, dále dobu jeho úcty před svatořečením, to je od roku 1393 do roku 1729, a za třetí dobu po svatořečení. Současně podotýkal, že přestože nejrozmanitější, a tedy i nejatraktivnější bude kategorie třetí, je důležité se pozorněji zaměřit i na prameny k dějinám zbývajících dvou období. Mezi nimi se očekávala převaha pramenů písemných, které však, jak se doufalo, mohly přinést nové důležité informace pro historickou obhajobu světcova kultu. S tím souviselo i systematické budování knihovny svatojánského muzea. Ta byla vedena ve dvou řadách, jedna shromažďovala svatojánskou literaturu a druhá literaturu obecně církevní. Václav Kozel velmi spoléhal především na znovuobjevení ztracených listin pocházejících z knihovny zrušeného cisterciáckého kláštera v obci Klášter, jehož klášterní školu měl podle legendy sv. Jan Nepomucký v mládí navštěvovat.³⁰⁷

³⁰⁶ DUCHOSLAVOVÁ, M., *Církevní museum svatojánských a jiných církevních památek v Nepomuku*, In: *Jižní Plzeňsko XI*, s. 13.

³⁰⁷ *Tamtéž*, s. 13.

Součástí muzea bylo také lapidárium umístěné v přízemí budovy arciděkanství, vystavující kamenné a hliněné artefakty, což byly převážně archeologické nálezy z již zmíněné obce Klášter.³⁰⁸

Už původní plány počítaly s umístěním expozice v přízemních prostorách budovy arciděkanství, které představovaly vhodnější možnosti prezentace než sál v prvním poschodí, který kapacitně nepostačoval. K jejímu přemístění však patrně nedošlo, a to především kvůli nepříznivé ekonomické situaci způsobené světovou hospodářskou krizí třicátých let. Muzeum tedy fungovalo v určitém provizoriu, ale bylo přinejmenším příležitostně zpřístupňováno, jak o tom svědčí záznam z roku 1932 v Pamětní knize arciděkanství, který je zároveň poslední zmínkou o muzeu vůbec: „*Dne 13. května t. r. navštívil Nepomuk jako první poutník svatojánský J. E. pan arcibiskup Kašpar. Na arciděkanství prohlédl museum, zapsal se v památní knihu, pak navštívil Kolébku sv. Jana, ...*“. Hospodářská krize následujících let byla pravděpodobnou příčinou pozastavení činnosti, respektive rozvoje muzea.³⁰⁹

Patrně koncem března 1934 prodělal P. Strnad mozkovou mrtvici a uchýlil se do ústraní, kde strávil poslední léta svého života. Farnosti se přechodně ujal místní kaplan Jan Němec, aby ji následně do své správy převzali členové Kongregace bratří těšitelů z Getseman, s nimiž bylo mezitím jednáno. S odchodem P. Strnada nastal postupný úpadek muzea, odešla totiž osoba, která svou pílí a nadšením celý projekt iniciovala, realizovala a rozvíjela. Nadšení i vůle ve věci pokračovat postupně vyprchávaly. Na podzim roku 1929 zemřel upřímný podporovatel myšlenky svatojánského muzea P. Ambrož.³¹⁰

Rok 1931 pak přinesl změnu patronátních pánů, když ekonomická situace donutila stávající majitele z rodu Auersperků

³⁰⁸ DUCHOSLAVOVÁ, M., *Církevní museum svatojánských a jiných církevních památek v Nepomuku*, In: *Jižní Plzeňsko XI: historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích*. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, 2013. 179 s., s. 15.

³⁰⁹ *Tamtéž*, s. 15-16.

³¹⁰ *Tamtéž*, s. 17-18.

odprodat zelenohorské panství novým vlastníkům, manželům Plavcovým z Prahy, kteří přes dobrou vůli a vstřícnost přece jen nebyli s místem natolik spjati, aby podobné snahy sami aktivně rozvíjeli či realizovali. Zánik muzeu pak přineslo období komunistického režimu. Roku 1950 bylo arciděkanství v rámci takzvané Akce „K“, celkové likvidace klášterů v Československu, přepadeno ozbrojenými jednotkami, členové řádu byli deportováni do internačních táborů a muzeum bylo uzavřeno. V roce 1961 bylo definitivně zrušeno a v prostorách arciděkanství bylo instalováno Vlastivědné muzeum Nepomucka shromažďující archeologické, národopisné, přírodopisné a vlastivědné exponáty. Původní sbírky muzea byly odvezeny a umístěny v několika regionálních institucích.³¹¹

Díky iniciativě někdejšího správce nepomucké farnosti, P. Františka Cibuzara, který se v letech 1991-1993 zasloužil o navrácení zestátněné sbírky do majetku farnosti, a bývalého administrátora P. Vítězslava Holého, který nechal zpracovat projekt na poskytnutí dotace na obnovení muzea, bylo možné navázat na přerušenu historii a dokončit záměr P. Stranada.³¹²

A tak, když se v roce 2014 slavilo 285. výročí sv. Jana Nepomuckého a Nepomuk byl místem jubilejních oslav, jedním z počínů, které měly přispět k důstojné oslavě památky nepomuckého rodáka, byla realizace projektu obnovy někdejšího církevního muzea svatojánských památek v prostorách nepomuckého arciděkanství.³¹³

P. Holý a další příznivci muzea získali dotaci z fondu Evropské unie pro projekt s názvem *Znovuobnovení Svatojánského muzea v Nepomuku – revitalizace a kulturní využití objektu arciděkanství*. Stavba byla zahájena 26. 9. 2013 a dokončena 15. 4. 2014.

³¹¹DUCHOSLAVOVÁ, M., *Církevní museum svatojánských a jiných církevních památek v Nepomuku*, In: *Jižní Plzeňsko XI: historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích*. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, 2013. 179 s., s. 18.

³¹²KROUPA, P., *Historie a kulturní dědictví Nepomucka*, s. 165.

³¹³Tamtéž, s. 153.

Zrekonstruované přízemní prostory arciděkanství byly následně vybaveny moderním mobiliářem, který umožňuje plnohodnotnou prezentaci vystavených exponátů. Slavnostní otevření muzea se konalo 21. března 2015.³¹⁴

Scénář muzejní expozice byl připraven pracovníky Oddělení péče o církevní památky biskupství českobudějovického, Mgr. Jiřím a Ivetou Černými a Mgr. Markétou Duchoslavovou.³¹⁵

V muzeu se nachází také badatelna, v které jsou k dispozici vzácné tisky, do nichž mohou zájemci o studium po předchozím objednání nahlížet.³¹⁶

8.3. Muzejní činnost

Svatojánské muzeum je muzeem církevním, jeho zřizovatelem je českobudějovická diecéze.³¹⁷

Vystavené sbírky mají především církevní charakter. Pozornost je věnována zejména osobě sv. Jana Nepomuckého.³¹⁸ Tím, že muzeum uchovává a prezentuje odkaz sv. Jana Nepomuckého, pečuje o kulturní dědictví.

³¹⁴ DOBROVOLNÁ, K., Vybavení interiéru nově zrekonstruovaného Svatojánského muzea v Nepomuku pohledem jeho zaměstnanců. *Muzeum: muzejní a vlastivědná práce*, s. 40.

³¹⁵ *Tamtéž*, s. 40.

³¹⁶ *Tamtéž*, s. 22.

³¹⁷ Poutní místa českobudějovické diecéze a jejich proměny ve 20. století. *Katolická kultura* [online], [cit. 18. 3. 2018]. Dostupné z: http://katolicka-kultura.sweb.cz/poutni_mista_ceskobudejovicke_dieceze/poutni_mista_ceskobudejovicke_dieceze.html

³¹⁸ Sběrka muzea a galerie města Nepomuk. *Centrální evidence sbírek* [online], [cit. 18. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.cesonline.cz/arl-ces/cs/detail-ces_us_cat-psb0002218-25-Smisena-regionalni/?iset=6&qt=mg,

JAN NEPOMUCKÝ

Svatý Jan Nepomucký, nepomucký rodák, se narodil přibližně kolem roku 1340. Jeho otec byl jistý Velflín, nepomucký rychtář, matka známa není. Po studii na pražské univerzitě a v italské Padově působil jako kanovník vyšehradské kapituly a následně byl jmenován generálním vikářem pražského arcibiskupa.³¹⁹

Tehdejší arcibiskup Jan z Jenštejna měl rozsáhlé spory s králem Václavem IV., které vyvrcholily v roce 1393. V tomto roce jmenoval Jan z Jenštejna nového opata kladrubského kláštera i přesto, že král měl odlišný záměr – jmenovat na toto místo jemu spřízněného biskupa a tím oslabit moc arcibiskupa. Generální vikář Jan z Pomuku tuto volbu kladrubského opata potvrdil a král, který v té době pobýval mimo své sídlo a nemohl se proti této volbě odvolat, se rozzuřil natolik, že uvalil sankce na církevní hodnostáře, kteří měli s tímto zvolením co do činění. Nakonec došlo i na vyslýchání a mučení těch, kterým se nepodařilo uprchnout z Prahy tak, jako Janovi z Jenštejna. Mezi vyslýchányi byl i Jan z Pomuku. Vyslýchání byli nejprve věšeni za ruce svázanými za zády a vytaženi v této poloze ke stropu, poté pálení pochodněmi na bocích a mučení palečnicemi. Jan z Pomuku mučení nakonec nevydržel, jeho poranění byla natolik vážná, že jim na místě podlehl.³²⁰

Jan z Pomuku byl shozen z Karlova mostu do Vltavy 20. března roku 1393 kolem deváté hodiny večer.³²¹ 17. dubna 1393 našli Janovo tělo rybáři, podle pověsti svítilo kolem jeho hlavy pět hvězd.³²² Léto toho roku bylo extrémně suché. Lidé si mysleli, že na ně Bůh seslal sucho,

³¹⁹ DOBROVOLNÁ, K., Vybavení interiéru nově zrekonstruovaného Svatojánského muzea v Nepomuku pohledem jeho zaměstnanců. *Muzeum: muzejní a vlastivědná práce*, s.38-39.

³²⁰ *Tamtéž*, s. 39.

³²¹ ČÍŽEK, Pavel a DAVÍDEK, Václav. *Vyprávění z Podbrdská*. Vyd. 1. Spálené Poříčí: Město Spálené Poříčí, 2006. 523 s., s. 38.

³²² SCHAUBER, Vera a SCHINDLER, Hanns Michael. *Rok se svatými*. Překlad Vojtěch Pola a Terezie Brichtová. Vyd. v KN 3. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002. xxvi, 702 s., s. 228.

protože ve vodě zemřel nevinný kněz. Skutečnost, že Janovo tělo bylo vhozeno do Vltavy mrtvé, většina autorů ignorovala.³²³

Smrt sv. Jana Nepomuckého je uváděna také v souvislosti se zpovědním tajemstvím královo manželky. Rakouský kronikář Tomáš Ebendorfer z Haselbachu, který napsal dílo „Kronika římských králů“ vyprávění zaznamenal takto: *„Také zpovědníka své manželky Jana, mistra teologie, poněvadž řekl, že jen ten je hoden jména krále, kdo dobře vládne, a jak se říká, poněvadž se zdráhal porušit zpovědní tajemství, dal utopit ve Vltavě. Druhého však určil šířavým plamenům, ale toho kat, pohnut soucitem, nechal zachránit se útekem.“* Významné je označení Jana z Pomuku jako královnina zpovědníka a názor, že příčinou smrti byla jeho zásadovost, jelikož odmítl vyzradit zpovědní tajemství. Tak se Jan Nepomucký stal strážcem zpovědního tajemství, a tím vzorem katolického duchovního.³²⁴

V roce 1721 byl prohlášen v Římě za blahoslaveného a 19. března 1729 za svatého.³²⁵

Janova nejznámější relikvie – domnělý jazyk, jenž po jeho smrti zůstal zachován – se stala symbolem nepomuckého mučedníka. Až do roku 1866 chodily zástupy věřících jeho ostatek zasazený do relikviáře každoročně líbat. Tento jazyk se však díky antropologovi Emanueli Vlčkovi a jeho odbornému ohledání ostatků světce v 70. letech 20. století ukázal být mozkovou tkání.³²⁶

Sv. Jan Nepomucký se stal patronem právníků, symbolem mlčenlivosti, statečnosti a spolehlivosti, také je strážcem mostů a tajemství. Časté prvky úcty jsou sochy. Typická svatojánská socha

³²³VLNAS, Vít. *Jan Nepomucký, česká legenda*. Vyd. 1. Praha: Mladá fronta, 1993. 282 s., [16] s. obr. příl. Kolumbus; sv. 128., s. 49-50.

³²⁴*Tamtéž*, s. 55-56.

³²⁵BAROCH, Karel. *Dějiny Nepomucka. Díl 4, Sv. Vojtěch; Sv. Jan Nepomucký*. 1. vyd. Plzeň: Nava, 1993. 140 s., s. 2.

³²⁶DOBROVOLNÁ, K., Vybavení interiéru nově zrekonstruovaného Svatojánského muzea v Nepomuku pohledem jeho zaměstnanců. *Muzeum: muzejní a vlastivědná práce*, s. 39.

zobrazuje člověka drobnější postavy, lehce nakloněného k levé straně. Postava bývá oblečena do kanovníckého pláště a na hlavě má biret - kvadrátek. V pravé ruce drží kříž s Kristem, v levé palmovou ratolest - symbol mučednictví. Na první pohled lze sochu rozpoznat podle pětice hvězd, které obklopují v kruhu mučedníkovu hlavu. Pět hvězd odkazuje na událost, kdy hvězdy osvítily jeho hlavu, také znázorňují 5 Janových ctností - zbožnost, pokoru, mlčenlivost, píli a dobročinnost nebo také pět písmen TACUI – mlčel jsem.³²⁷

V muzeu se nacházejí čtyři tematické místnosti, v nichž se nalézají expozice týkající se sv. Jana Nepomuckého. Prvním tematickým okruhem je historický vývoj muzea a osobnost Pátera Jana Strnada, kde si návštěvníci mohou prohlédnout například dobové fotografie, ukázky původního záznamového systému muzea, či vitrínu věnovanou životu zakladateli původního muzea.³²⁸ V této vitríně se nachází například jeho křestní list, maturitní vysvědčení, cestovní pas či parte (Obrázek 19).

Druhá místnost se věnuje životu a době svatého Jana Nepomuckého. Jsou zde k vidění sochy, tisky nebo několik exponátů, které mají souvislost se středověkým Nepomukem.³²⁹ Například pečetidlo města Nepomuk z 16. století, či soubor rytin ze života Sv. Jana Nepomuckého (Obrázek 20).

Ve třetí místnosti s názvem Ikonografie a legendy lze nalézt důkazy o všeobecném pojetí a vnímání sv. Jana Nepomuckého – jedná se o lidovou tvorbu či různé dokumenty.³³⁰ Nachází se zde například litinový moždíř, z kterého se střílelo o nepomuckých slavnostech.

Čtvrtá místnost a zároveň poslední část muzea je zasvěcena Svatojánskému kůru, kultu tohoto významného světce, jeho kolébce

³²⁷BAROCH, K., *Dějiny Nepomucka. Díl 4*, s. 110.

³²⁸DOBROVOLNÁ, K., Vybavení interiéru nově zrekonstruovaného Svatojánského muzea v Nepomuku pohledem jeho zaměstnanců. *Muzeum: muzejní a vlastivědná práce*, s. 43-44.

³²⁹*Tamtéž*, s. 43-44.

³³⁰*Tamtéž*, s. 43-44.

a hrobu.³³¹ Od roku 2017 je v muzeu také replika lebky a lopatky, na jejímž výběžku lze vidět známky mučení a replika „jazyka“, tedy mozkové tkáně, vyrobené na 3D tiskárně (Obrázek 21).³³²

Celou expozici provázejí průvodcovské texty vyvěšené ve vitrínách, v nichž si návštěvníci mohou přečíst všechny informace související s exponáty a s osobností sv. Jana Nepomuckého.³³³

Mezi necennější exempláře patří veduta Nepomuka z roku 1882, autorem je Augustin Němejc (Obrázek 22), rukopisná litanie k sv. Janu Nepomuckému z roku 1802, jejíž autor je Jakub Jan Ryba (Obrázek 23) a pamětní kniha nepomuckého řeznického cechu z roku 1618.³³⁴

³³¹DOBROVOLNÁ, K., Vybavení interiéru nově zrekonstruovaného Svatojánského muzea v Nepomuku pohledem jeho zaměstnanců. *Muzeum: muzejní a vlastivědná práce*, s. 43-44.

³³²Svatojánské muzeum Nepomuk. *Kudy z nudy*. [online], [cit. 18. 3. 2018]. Dostupné z: <http://www.kudyznudy.cz/aktivity-a-akce/aktivity/svatojanske-muzeum-nepomuk.aspx>

³³³DOBROVOLNÁ, K., Vybavení interiéru nově zrekonstruovaného Svatojánského muzea v Nepomuku pohledem jeho zaměstnanců. *Muzeum: muzejní a vlastivědná práce*, s. 43-44.

³³⁴*Tamtéž*, s. 40.

9. MĚSTSKÉ MUZEUM A GALERIE NEPOMUK

Městské muzeum a galerie Nepomuk se nachází v budově původní nepomucké radnice a v některých prostorách sousední bývalé piaristické koleje (Obrázek 24), která je dominantou náměstí Augustina Němejce. Muzeum nabízí několik expozic - *Měšťanskou místnost a selskou jizbu, Zaniklý cisterciácký klášter Pomuk* či *Expozici loutek*.³³⁵

Původní nepomucká radnice sloužila městské obci jako radnice od středověku až do roku 1911. V roce 1836 byla přestavěna v klasicistním slohu a tuto podobu si zachovala dodnes. V letech 1850-1950 v budově sídlil i okresní soud.³³⁶

Budova staré školy byla postavena v letech 1862-1865 díky nadaci tehdejšího majitele zelenohorského panství Václava Vojtěcha hraběte ze Šternberka, který si uvědomoval nutnost založit centrum vzdělání pro nepomuckou mládež. Do nově vznikající koleje pozval řadu významných učitelů z řádu piaristů, mezi nimiž vyniká jméno Josefa Ondřeje Liboslava Rettiga, syna věhlasné vlastenky Magdaleny Dobromily, který se stal jejím prvním rektorem. Součástí školního objektu byla i kaple zasvěcená patronovi piaristů, sv. Josefu Kalasanskému.³³⁷

9.1. Historie muzejní činnosti

Když bylo církevní muzeum na začátku padesátých let minulého století zavřeno jako nežádoucí, byl zlomek sbírek, který se ze

³³⁵ Městské muzeum a galerie. *Město Nepomuk* [online], [cit. 2. 1. 2018]. Dostupné z: <http://old.nepomuk.eu/cs/mestske-muzeum-a-galerie>

³³⁶ *Tamtéž*.

³³⁷ ŠTVÁNOVÁ, J., Z historie Městského muzea a galerie v Nepomuku, In: *Jižní Plzeňsko IV: historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích*. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, 2006. 80 s., s. 3.

svatojánského muzea zachoval, použit a vystaven při založení pozdějšího Vlastivědného muzea Nepomucka.³³⁸

Myšlenka založit Vlastivědné muzeum Nepomucka padla na sklonku padesátých let. Jejimi iniciátory byli učitel Jaroslav Tykal a MUDr. Karel Podzemský. Ti kolem sebe soustředili téměř padesát spolupracovníků z města i okolních vesnic, mezi nimiž byli např. J. Kraml, A. Moravec, V. Skala a další. Sídlem muzea se staly prostory v prvním patře nepomuckého arciděkanství, široký průjezd sloužil jako lapidárium a základem sbírek se staly exponáty bývalého svatojánského muzea. Po tříletých přípravných pracích se ve dnech 27. a 28. května 1961 toto muzeum slavnostně otevřelo veřejnosti. Slavnosti se účastnila řada významných hostů, mezi nimi nechyběl náměstek ministerstva školství V. Pelíšek, který v Nepomuku prožil mládí, či jediný syn slavného nepomuckého rodáka, akademického malíře Augustina Němejce, jehož dílu byla věnována celá jedna místnost. Vedle muzejní činnosti byla v roce 1964 v přízemí budovy vybudována malá výstavní síň, kde se konaly výstavy jako například: *Dvacet let budování ČSR*, výstavy obrazů Josefa Hodka, Antonína Moravce a Václava Brožíka, Maria Stretti a *Praha v grafice*, ve spolupráci s Okresním archivem v Blovicích, *Výstava pergamenů a listin měst okresu Plzeň-jih* a výstava *Přírodou Nepomucka*.³³⁹

Vedle práce spojené s provozem a vlastní muzejnickou činností se to vše stalo pro několik dobrovolných pracovníků až neúnosným tím spíš, že zájem veřejnosti neodpovídal jejich vynaloženému úsilí. A tak když byla v roce 1968 výstavní síň vrácena arciděkanství na vlastní žádost zpět, práce dobrovolníků se soustředila pouze na muzejnickou činnost.³⁴⁰

³³⁸ŠTVÁNOVÁ, J., Z historie Městského muzea a galerie v Nepomuku, In: *Jižní Plzeňsko IV*, s. 5.

³³⁹*Tamtéž*, s. 5.

³⁴⁰*Tamtéž*, s. 5.

Po pádu socialistického zřízení byly na žádost farnosti odděleny církevní předměty bývalého svatojánského muzea, které se tak uzavřely před veřejností a vlastivědné sbírky zůstaly velmi ochuzeny. V roce 1989 bylo muzeum uzavřeno a pod názvem Městské muzeum a galerie přestěhováno z arciděkanství do nově zrekonstruované budovy bývalého pivovaru vedle městské radnice. V roce 1996 pak přesídlilo do uvolněných prostor staré školy, kde se nachází dodnes.³⁴¹

Muzeum navštívila celá řada významných hostů. Kardinál Joachim Meisner z Kolína nad Rýnem sem přijel uctít památku 660. výročí umučení sv. Jana Nepomuckého, Václav Klaus slavnostně otevřel nově upravené prostory svatojánské expozice a českobudějovický biskup Antonín Liška, který za přítomnosti apoštolského nuncia v ČR arcibiskupa Giovanniho Coppy tyto prostory vysvětil.

Dalším velmi významným hostem byl Raymond A. Noury, jediný člen posádky, který přežil sestřelení amerického bombardéru Liberator B-24J na Dubči u Nepomuka v roce 1944, jemuž je věnována vstupní expozice. Spolu se synovci seržanta Nelsona, který v letounu zahynul, navštívil muzeum v roce 2004.³⁴²

9.2. Muzejní činnost

Městské muzeum a galerie Nepomuk je muzeum vlastivědného typu.³⁴³ Spadá pod Městské kulturní středisko.³⁴⁴

³⁴¹ŠTVÁNOVÁ, J., Z historie Městského muzea a galerie v Nepomuku, In: *Jižní Plzeňsko IV*, s. 5-6.

³⁴²*Tamtéž*, s. 8.

³⁴³ANDERLE, Jan et al. *Plzeňsko: příroda, historie, život*. [Praha]: Baset, 2008. 879 s., s. 720.

³⁴⁴Sbírka muzea a galerie města Nepomuk. *Centrální evidence sbírek* [online], [cit. 18. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.cesonline.cz/arl-ces/cs/detail-ces_us_cat-psb0002218-25-Smisena-regionalni/?iset=6&qt=mg.

Kromě předmětů pocházejících přímo z Nepomuku a jeho blízkého okolí jsou zde vystaveny také sbírkové předměty z depozitáře Západočeského muzea v Plzni.³⁴⁵

9.2.1. Sbírkotvorná činnost

Muzeum obsahuje podsbírku smíšenou, regionální. Již od svého založení shromažďovalo muzeum sbírky především z Nepomuka a z blízkého okolí. Sbíрка převážně dokumentuje 18.–20. století. Jsou v ní zastoupeny předměty regionálního zaměření, a to publikace, knihy, písemnosti, mapy, fotografie, bankovky, mince, medaile, odznaky, obrazy, sochy, zbraně, nádobí, nábytek, dřevěné a železné historické předměty.³⁴⁶

Sbírkové předměty jsou uloženy v depozitáři a část z nich je vystavena v pěti tematicky zaměřených expozicích.³⁴⁷

9.2.2. Expozice

Muzeum nabízí řadu expozic. Návštěvníci si mohou prohlédnout stálou expozici městského muzea s výstavou o zámku Zelená hora a Černých baronech či o osobnostech Nepomucka. Nalézají se zde také měšťanské a selské interiéry i sbírka chladných a palných zbraní. Další expozicí je expozice trosek amerického bombardéru B-24J Liberator. Ke zhlédnutí jsou také nálezy zaniklého cisterciáckého kláštera Pomuk včetně jeho prostorového modelu.³⁴⁸

³⁴⁵Městské muzeum a galerie Nepomuk, *In: Pod Zelenou horou IV: vlastivědný sborník jižního Plzeňska*. Měčín: Městský úřad, 1997-2001. ISSN 1802-8594. Pod zelenou horou, nečíslováno.

³⁴⁶Sbíрка muzea a galerie města Nepomuk. *Centrální evidence sbírek* [online], [cit. 18. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.cesonline.cz/arl-ces/cs/detail-ces_us_cat-psb0002218-25-Smisena-regionalni/?iset=6&qt=mg.

³⁴⁷ŠTVÁNOVÁ, J., Z historie Městského muzea a galerie v Nepomuku, *In: Jižní Plzeňsko IV*, s. 6.

³⁴⁸Městské muzeum a galerie Nepomuk. *Nepomuk* [online], [cit. 2. 1. 2018]. Dostupné z: <https://www.nepomuk.cz/turista/mista/mestske-muzeum-a-galerie-nepomuk/>.

LIBERATOR B-24J

Ve vstupním prostoru návštěvníky uvítá expozice Liberator B-24J, která je věnována památce amerických letců sestřelených během 2. světové války, 22. února 1944 nad Nepomukem. Jádrem výstavy, které je tvořeno samotnými částmi vraku sestřeleného čtyřmotorového bombardéru, je doplněno dobovými fotografiemi i záznamy výpovědí očitých svědků této události. Expozice je zapůjčena p. Jiřím Kolouchem ze soukromé sbírky (Obrázek 25).³⁴⁹

ZANIKLÝ CISTERCIÁCKÝ KLÁŠTER POMUK

Expozice s názvem *Zaniklý cisterciácký klášter Pomuk*, vytvořená společností Západočeský institut pro ochranu a dokumentaci památek, o.p.s., prezentuje archeologické nálezy objevené při výkopových pracích v areálu obce Klášter a pomocí trojrozměrného modelu ukazuje předpokládanou podobu zaniklého klášterního komplexu.³⁵⁰

ZELENÁ HORA A ČERNÍ BARONI

Tato expozice byla vytvořena v roce 2015 za finanční podpory Plzeňského kraje a z důvodu malé přístupnosti zámku. Expozice zahrnuje snímky z rodinných alb Auersperků, dále části původního mobiliáře, například zástěnu ke krbu z Černého sálu, sedací soupravu (Obrázek 26) či skříň. Výstava byla otevřena v listopadu 2015 k příležitosti 550. výročí ustanovení Jednoty zelenohorské.³⁵¹

³⁴⁹ŠTVÁNOVÁ, J., Z historie Městského muzea a galerie v Nepomuku, In: *Jižní Plzeňsko IV*, s. 6.

³⁵⁰Městské muzeum a galerie. *Město Nepomuk* [online], [cit. 2. 1. 2018]. Dostupné z: <http://old.nepomuk.eu/cs/mestske-muzeum-a-galerie>.

³⁵¹HOLUB, Zbyněk, ed. a VYČICHLO, Jaroslav, ed. *Genius loci českého jihozápadu: sborník z konference konané 18. května 2005 ve Studijní a vědecké knihovně Plzeňského kraje*. Plzeň: Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje, 2006. 154 s., s. 128.

EXPOZICE LOUTEK

Expozice loutek je v muzeu od roku 2010 a připomíná odkaz dvoreckého loutkáře pana Karla Krohy. Expozice vznikla ve spolupráci s jeho synem Janem Krohou. Pan Jan Kroha zdědil po svém otci cenné divadelní rekvizity a po celá staletí je opatroval a čelil nabídkám starožitníků na odkoupení těchto vzácných starožitných věcí. Město Nepomuk přijalo tento dar k trvalému uložení.³⁵²

Jsou zde postavy z pohádek: Jak se stal Honza králem a Sněhurka a sedm trpaslíků (Obrázek 27). Výstavu doplňují divadelní rekvizity – kulisy, portál divadla s oponou, gong v malém a velkém provedení a zařízení na napodobení zvuku větru.³⁵³

MĚŠŤANSKÁ MÍSTNOST A SELSKÁ JIZBA

Měšťanská místnost a selská jizba jsou vybavené předměty věnovanými místními občany. Návštěvníka vtáhnou do odlišného životního stylu měšťanů a venkovského obyvatelstva v Nepomuku a jeho nejbližším okolí v 19. století. Část expozice je věnována i proslulému Rukopisu zelenohorskému a unikátním zbraním ze sbírky nepomuckého lékárníka Zdeňka Berndorfa.³⁵⁴

S barokním uměním se návštěvníci seznámí prostřednictvím vzácných řezbářských prací i barokních soch světců. K největším unikátům patří podpěrné sloupy pro klášterní knihovnu v Kladrubech z dílny Matyáše Bernarda Brauna, které jsou vyřezány do podoby děblů. Část expozice je zaměřena i na církevní tematiku. Návštěvníci mají možnost zhlédnout nejrůznější předměty používané při bohoslužbách, vyřezávané relikviáře, olejomalby s motivy světců i mešní roucha či

³⁵²Nepomuk, odkaz Karla Krohy, nová expozice loutek v Městském muzeu, 2010. *Databáze českého amatérského divadla*. [online], [cit. 13. 4. 2018]. Dostupné z: <http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=txt&id=13693>

³⁵³Městské muzeum a galerie. *Museum.cz* [online], [cit. 13. 4. 2018]. Dostupné z: <http://www.museum.cz/muzeum-239-mestske-muzeum-a-galerie-nepomuk>.

³⁵⁴ŠTVÁNOVÁ, J., Z historie Městského muzea a galerie v Nepomuku, In: *Jižní Plzeňsko IV*, s. 7.

jejich bohatě zdobené části. V další místnosti se pak seznámí s malířskými díly neznámých umělců holandské, vlámské a německé školy a s bohatě intarzovaným nábytkem z období 18. -19. století. Nedílnou součástí expozice jsou předměty zapůjčené z depozitáře Západočeského muzea Plzeň. Přehlídka prací z oboru uměleckého kovářství z období 15. – 19. století, ukázka gotického zámečnictví či rozsáhlá sbírka předmětů z litiny a cínu.³⁵⁵

NEPOMUČTÍ VÝZNAMNÍ RODÁCI

Prostory městské galerie jsou vyhrazeny stálé expozici nepomuckých významných rodáků, akademických malířů Augustina Němejce a Viktora Peška. Ve výstavní síni se pravidelně střídají výstavy umělců převážně z plzeňského regionu. Každý z výtvarníků, který zde výstavu pořádá, ponechá po jejím skončení v galerii jedno ze svých děl, které pak spolu s dalšími zdobí vstupní prostor před výstavní síní.³⁵⁶

RODNÝ DŮM AUGUSTINA NĚMEJCE

Další kulturní dědictví, o které muzeum pečuje, je odkaz nepomuckého rodáka Augustina Němejce. Pod městské muzeum a galerii Nepomuk totiž patří jeho rodný dům.

Rodný dům Augustina Němejce je jednopatrový dům, blízko náměstí nesoucí jeho jméno (Obrázek 28). Nenápadný objekt patří mezi významné pamětihodnosti města. Jeho jádro pochází z 18. století, ale dům prošel zásadní přestavbou v 19. století. V bývalé světnici je umístěna recepce s prodejem suvenýrů, publikací a upomínkových předmětů. Okruh expoziční prohlídky začíná v bývalé maštali, kde jsou vystaveny drobné malířské práce a grafiky. V zadním prostoru domu je prezentována zmenšená kopie Němejceva významného díla – opony

³⁵⁵ŠTVÁNOVÁ, J., Z historie Městského muzea a galerie v Nepomuku, In: *Jižní Plzeňsko IV*, s. 7-8.

³⁵⁶Tamtéž, s. 6.

plzeňského Velkého divadla (Obrázek 29). Ve velké patrové expoziční místnosti jsou vystaveny rozměrnější obrazy.³⁵⁷

V podkroví lze nalézt výtvarný ateliér s možností vyzkoušet si různé malířské techniky. V zadní části podkroví je umístěn depozitář s možností badatelského pracovního místa.³⁵⁸

Je zde prezentováno několik desítek děl slavného rodáka, které ukazují jeho talentu, života a stálé životaschopnosti jeho umělecké výpovědi.³⁵⁹

Prostor původní stodoly a nádvoří domu s pódium slouží ke konání menších kulturních akcí – koncertů, výstav, divadelních představení apod.³⁶⁰

³⁵⁷SOUKUP, Jan., Rekonstrukce rodného domu malíře Augustina Němejce v Nepomuku. *Regionální periodika, pramen poznání místní historie a kultury: sborník referátů z konference k výročí 80 let založení - 15 let obnovení vlastivědného sborníku Pod Zelenou horou: 27.-28. března 2012 v Přešticích*. Nepomuk: Kulturní a informační centrum Nepomuk, 2012. 91 s., s. 80.

³⁵⁸*Tamtéž*, s. 81.

³⁵⁹*Tamtéž*, s. 81.

³⁶⁰Rodný dům malíře Augustina Němejce. Nepomuk.[online], [cit. 2. 1. 2018]. Dostupné z: <https://www.nepomuk.cz/turista/mista/rodny-dum-a-nemejce/>.

10. ZÁVĚR

Tato práce se zabývala čtyřmi muzei na území jižního Plzeňska, Muzeem jižního Plzeňska v Blovicích, p. o., Domem historie Přešticka v Přešticích, Svatojánským muzeem v Nepomuku a Městským muzeem a galerií Nepomuk.

Cílem práce byla dokumentace a vyhodnocení péče o kulturní dědictví v regionálních muzeích. Tento cíl byl naplněn tím, že byla prozkoumána vybraná muzea a bylo identifikováno kulturní dědictví, které muzea uchovávají, ať ve svých sbírkách, či, to které prezentují svým návštěvníkům.

Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, p. o., je regionálním muzeem vlastivědného typu. Muzeum se nachází v zámku Hradiště, který je památkou, což znamená, že je i kulturním dědictvím. Muzeum uchovává kulturní dědictví, stejně jako následující muzea prostřednictvím své sbírkotvorné činnosti. Muzeum obsahuje tři podsbírkou, archeologickou, historickou a výtvarnou. Ty následně prezentuje veřejnosti ve stálých expozicích, v muzeu se nachází několik expozic, například *Muzejní činnost Františka Raušara*, *Regionální malíři*, *Šlechtický interiér* či *Národopis – lidový kroj* a další.

Dům historie Přešticka je rovněž muzeem vlastivědného typu. Obsahuje podsbírkou historickou, a to z oblasti Přešticka. Muzeum tedy pečuje o kulturní dědictví vztahující se k Přešticům. Sbírkou muzea je tedy sbírkou regionální, mapuje a zachycuje život na Přešticích převážně od poloviny 19. do poloviny 20. století. Muzeum sbírá předměty například vztahující se ke kultu Divotvůrkyně Přeštické a chrámu v Přešticích, dále předměty sloužící v domácnostech, či obchodní památky. Stálé expozice jsou zaměřeny také na region, nachází se zde koloniální obchod se smíšeným zbožím, který se nacházel v Přešticích ve 20. století. Druhá expozice se vztahuje k řemeslům a živnostem typických pro region.

Svatojánské muzeum je muzeem církevním, sbírky mají především církevní charakter. Velká pozornost je přirozeně věnována nejslavnějšímu nepomuckému rodákovi svatému Janu Nepomuckému, ale také osobnosti páteru Janu Strnadovi. Muzeum uchovává jako kulturní dědictví odkaz sv. Jana Nepomuckého a pečuje o něj. V muzeu se nachází expozice sv. Jana Nepomuckého, která se věnuje životu, době, legendám, ikonografii a kultu sv. Jana Nepomuckého. Stejně jako Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích i Svatojánské muzeum se nachází v budově arciděkanství, která je kulturním dědictvím.

Městské muzeum a galerie v Nepomuku je muzeem vlastivědným. Uchovává předměty především z Nepomuku a z jeho blízkého okolí. V jeho sbírce jsou zastoupeny publikace, knihy, písemnosti, nábytek apod. Kulturní dědictví muzeum prezentuje veřejnosti prostřednictvím stálých expozic, jsou to expozice o zámku Zelená hora a Černých baronech či osobnostech Nepomucka, ke zhlédnutí jsou například i trosky zaniklého cisterciáckého kláštera v dnešní obci Klášter. Další expozicí je expozice trosk amerického bombardéru B-24J Liberator. Kromě toho je v jeho působnosti rodný dům slavného nepomuckého rodáka Augustina Němejce.

Všetchna muzea uchovávají a pečují o kulturní dědictví svého regionu. Toto dědictví následně prezentují ve stálých expozicích či v krátkodobých výstavách. Dvě z nich se nacházejí v památkách a toto kulturní dědictví zpřístupňují. Dále Dům historie Přešticka provádí průvodcovské služby v dalším kulturním dědictví, a to v Chrámu Nanebevzetí Panny Marie a Městské muzeum a galerie Nepomuk zpřístupňuje rodný dům Augustina Němejce, kde se nacházejí další expozice. Muzea také vycházejí z historie měst své působnosti, či regionů, která představuje také kulturní dědictví.

11. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

ANDERLE, Jan et al. *Plzeňsko: příroda, historie, život*. [Praha]: Baset, 2008. 879 s. ISBN 978-80-7340-100-9.

BAROCH, Karel. *Dějiny Nepomucka. Díl 4, Sv. Vojtěch; Sv. Jan Nepomucký*. 1. vyd. Plzeň: Nava, 1993. 140 s.

BAROCH, Karel. *Nepomuk: město s bohatou historií*. Vyd. 1. Nepomuk: Město Nepomuk, 2007. 229 s., [48] barev. obr. příl. ISBN 978-80-239-8723-2.

BENEŠ, Josef. *Základy muzeologie*. Opava: Open Education & Sciences pro Ústav historie a muzeologie Filozoficko-přírodovědecké fakulty Slezské univerzity, 1997. 179 s. ISBN 80-901974-3-4.

BERNDORF, Alexander. *Obrazy z dějin Nepomuka. 2., přeprac. vyd.* [Nepomuk: Městský úřad], 1992. 54 s.

BUKAČOVÁ, Irena et al. *Paměť Plzeňského kraje: muzea a galerie zřízované Plzeňským krajem*. [Plzeň]: Plzeňský kraj, 2008. 256 s. ISBN 978-80-254-5556-2.

ČERNÁ, Alena a VIKTORA, Viktor. *Okolí Plzně: Plzeňsko, Manětínsko, Plasko, Rokycansko, Zbirožsko, Nepomucko, Přešticko = Das Gebiet um Pilsen = Pilsen surroundings*. Vyd. 1. [Plzeň]: Nava, 1999. 100 s. Perly minulosti. ISBN 80-7211-053-5.

ČÍŽEK, Pavel a DAVÍDEK, Václav. *Vyprávění z Podbrdsko*. Vyd. 1. Spálené Poříčí: Město Spálené Poříčí, 2006. 523 s. ISBN 80-239-8525-6

DAVID, Petr, DOBROVOLNÁ, Věra a SOUKUP, Vladimír. *Plzeňsko - jih; Plzeň*. 1. vyd. Praha: S & D, 2005. 191 s. Průvodce po Čechách, Moravě, Slezsku; sv. 49. ISBN 80-86899-07-1.

DESVALLÉES, André a kol. *Základní muzeologické pojmy*. Brno: Technické muzeum v Brně, ©2011. 64 s. ISBN 978-80-86413-79-2.

PODHORSKÝ, Marek. *Plzeňský kraj*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: Freytag & Berndt, 2004. 192 s. Průvodce na cesty. ISBN 80-7316-076-5.

KOVÁŘÍK, Václav aj. *Blovice 1284-1984: 700 let města*. 1. vyd. Blovice: Měst. NV, 1984.

KROUPA, Pavel, ed. *Historie a kulturní dědictví Nepomucka*. 1. vyd. Nepomuk: Společnost přátel starého Nepomuka, 2013. 180 s. ISBN 978-80-260-6564-7.

Dostupné také z: <http://starynepomuk.cz/files/Sbornik.pdf>.

LANG, Martin. *Barokní zámky: příběhy a lidské osudy*. Vydání první. Nezdice: Občanské sdružení Aktivios, [2014], ©2014. 106 stran. Venkovské baroko. ISBN 978-80-260-5749-9.

MRKVIČKA, Jan Nepomuk a BENDA, Vladimír. *Přeštice*. Úvaly: České panorama, 1996. 12 s. ISBN 80-901717-8-8.

PELANT, Jan. *Města a městečka Západočeského kraje: stručné dějiny, současnost a výběrová bibliografie 129 míst*. 2. vyd. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1988. 333 s.

PODHORSKÝ, Marek. *Plzeňský kraj*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: Freytag & Berndt, 2004. 192 s. Průvodce na cesty. ISBN 80-7316-076-5.

POTUŽÁKOVÁ, Jana, SÝKORA, Miloslav a HAVLIC, Vladimír. *Malá encyklopedie výtvarných umělců a architektů západních Čech: 1945-1990*. 1. vyd. Plzeň: Západočeské nakladatelství, 1990. 205 s. ISBN 80-7088-016-3.

Přeštice. Vyd. 1. Plzeň: Pro město Přeštice vydal František Spurný, F.S. Publishing, 2002. 62 s. ISBN 80-903038-2-X.

RAUŠAR, František, ed. *Blovice a zámek Hradiště*. [Plzeň: Lábek], 1927. 2 sv. (30; 31 s.). Památná místa našeho kraje; VI, X.

RAUŠAR, František, ed. *Kulturní vývoj Blovicka*. V Plzni: M. Lábková, 1933. 61 - [II] s. Památná místa našeho kraje; Sv. XXVI.-XXVII.

ROŽMBERSKÝ, Petr. *Zámek Hradiště*. Plzeň: Petr Mikota, 2004. 60 s. ISBN 80-86596-42-7.

ROŽMBERSKÝ, Petr. *Zámek Hradiště*. Plzeň: Petr Mikota, 2004. 60 s. ISBN 80-86596-42-7.

SCHAUBER, Vera a SCHINDLER, Hanns Michael. *Rok se svatými*. Překlad Vojtěch Pola a Terezie Brichtová. Vyd. v KN 3. Kostelní Vydří: Karmelitánské nakladatelství, 2002. xxvi, 702 s. ISBN 80-7192-650-7.

TEJČEK, Michal a kol. *Dějiny Přeštic. I. díl, Počátky Přeštic: (do roku 1420)*. Přeštice: Město Přeštice, 2016. 149 stran, 13 nečíslovaných stran obrazových příloh. ISBN 978-80-270-0689-2.

TLACHOVÁ, Kateřina, ed. *Profesní etický kodex ICOM; Doporučení UNESCO o muzeích, kulturním a přírodním dědictví*. [Praha]: Český výbor ICOM, 1994. 57 s.

VLNAS, Vít. *Jan Nepomucký, česká legenda*. Vyd. 1. Praha: Mladá fronta, 1993. 282 s., [16] s. obr. příl. Kolumbus; sv. 128. ISBN 80-204-0358-2.

ŽALMAN, Jiří a kol. *Příručka muzejníková. I, Tvorba, evidence, inventarizace a bezpečnost sbírek v muzeích a galeriích. 2., upr. vyd.* Praha: Asociace muzeí a galerií České republiky, 2010. 75 s. ISBN 978-80-86611-41-9.

ŽALMAN, Jiří. *Kapesní průvodce po muzeu a muzejnictví: (fiktivní rozhovor Jiřího Žalmana s muzejní elévkou)*. Vydání první. Praha: Národní muzeum, 2016. 247 stran. ISBN 978-80-7036-504-5.

ŽALMAN, Jiří. *Má hlava je muzeum, aneb, Dupání lehkou nohou v muzeologii*. Vyd. 1. Praha: Asociace muzeí a galerií České republiky, 2004. 63 s. ISBN 80-86611-10-8.

Ročenky

Ročenka Domu historie Přešticka za rok 2002. Dům historie Přešticka. Přeštice: KZ Přeštice pro Dům historie Přešticka, [2003], 24 s.

Ročenka Domu historie Přešticka za rok 2003. Dům historie Přešticka. Přeštice: KZ Přeštice pro Dům historie Přešticka, [2004], 24 s.

Ročenka Domu historie Přešticka za rok 2005. Dům historie Přešticka. Přeštice: KZ Přeštice pro Dům historie Přešticka, [2006], 28 s.

Ročenka Domu historie Přešticka za rok 2007. Dům historie Přešticka. Přeštice: KZ Přeštice pro Dům historie Přešticka, [2008], 20 s.

Výroční zprávy

Výroční zpráva Domu historie Přešticka za rok 2009. Přeštice, 2010. nečíslováno

Výroční zpráva Domu historie Přešticka za rok 2011. Přeštice, 2012, nečíslováno.

Výroční zpráva Domu historie Přešticka za rok 2012. Přeštice, 2013. Nečíslováno

Výroční zpráva Domu historie Přešticka za rok 2013. Přeštice, 2014, 52. s.

Výroční zpráva Domu historie Přešticka za rok 2014. Přeštice, 2015, 51 s.

Výroční zpráva Domu historie Přešticka za rok 2016. Přeštice, 2017, 42 s.

Výroční zpráva Muzea jižního Plzeňska v Blovicích za rok 2011. Blovice, 2012, 26 s.

Výroční zpráva Muzea jižního Plzeňska v Blovicích za rok 2012. Blovice, 2013, 32 s.

Výroční zpráva Muzea jižního Plzeňska v Blovicích za rok 2013. Blovice, 2014, 30 s.

Výroční zpráva Muzea jižního Plzeňska v Blovicích za rok 2015. Blovice, 2016, 36 s.

Výroční zpráva Muzea jižního Plzeňska v Blovicích za rok 2016. Blovice, 2017, 45 s.

Sborníky

HOLUB, Zbyněk, ed. a VYČICHLO, Jaroslav, ed. *Genius loci českého jihozápadu: sborník z konference konané 18. května 2005 ve Studijní a vědecké knihovně Plzeňského kraje.* Plzeň: Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje, 2006. 154 s. ISBN 80-85093-99-5.

Jižní Plzeňsko I: historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, 2003. ISBN 80-86596-33-8

Jižní Plzeňsko II: historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, 2004. 172 s. ISBN 80-86596-44-3

Jižní Plzeňsko IV: historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, 2006. 80 s. ISBN 80-86596-84-2

Jižní Plzeňsko V: historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, 2007. 96 s. ISBN 978-80-86596-92-1

Jižní Plzeňsko VII: historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, 2009. 123s., s. 108. ISBN 978-80-87170-12-0

Jižní Plzeňsko VIII: historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, 2010. ISBN 978-80-87170-12-0

Jižní Plzeňsko X: historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, 2012. 99 s. ISBN 978-80-87495-07-0

Jižní Plzeňsko XIV: historickovlastivědný sborník Muzea jižního Plzeňska v Blovicích. Blovice: Muzeum jižního Plzeňska v Blovicích, 2016. 145 s. ISBN 978-80-87495-15-5

Regionální periodika, pramen poznání místní historie a kultury: sborník referátů z konference k výročí 80 let založení - 15 let obnovení vlastivědného sborníku Pod Zelenou horou: 27.-28. března 2012 v Přešticích. Nepomuk: Kulturní a informační centrum Nepomuk, 2012. 91 s. ISBN 978-80-260-3264-9.

Pod Zelenou horou IV: vlastivědný sborník jižního Plzeňska. Měčín: Městský úřad, 1997-2001 . ISSN 1802-8594. Nečíslováno.

Ostatní periodika

Blovické noviny. Březen 2009, XIX., 05, 8 s.

Blovické noviny. Prosinec 2015, XXV., 21, 12 s.

Nepomucké noviny. Listopad 2015, XXIV., 11, 36 s.

Literární noviny, 1996, 7(40), s. 2. ISSN 1210-0021. Dostupné také z: <http://archiv.ucl.cas.cz/?path=LitNIIII/7.1996/40>

Muzeum: muzejní a vlastivědná práce, 2016, **54**(2), 64 s. ISSN 1803-0386. Dostupné také z: http://emuzeum.cz/admin/files/VP_c2_2016.pdf.

Muzeum: muzejní a vlastivědná práce, 2009, **47**(2), s. 50-51. Dostupné také z: http://www.emuzeum.cz/admin/files/muzeum_2_2009_finale.pdf.

Přítomnost, 2001, **Zima**, s. 42-44. ISSN 1213-0133. Dostupné také z: http://czech.pritomnost.cz/archiv/cz/2001/2001_4.pdf

Internetové zdroje

Centrální evidence sbírek [online], [cit. 18. 3. 2018]. Dostupné z: <http://www.cesonline.cz/>

Databáze českého amatérského divadla. [online], [cit. 13. 4. 2018]. Dostupné z: <http://www.amaterskedivadlo.cz/main.php?data=txt&id=13693>

Katolická kultura [online], [cit. 18. 3. 2018]. Dostupné z: http://katolicka-kultura.sweb.cz/poutni_mista_ceskobudejovicke_dieceze/

Kudy z nudy [online], [cit. 18. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.kudyznudy.cz/>

Město Nepomuk [online], [cit. 2. 1. 2018]. Dostupné z: <http://old.nepomuk.eu/>

Ministerstvo kultury [online], [cit. 19. 4. 2018]. Dostupné z: <https://www.mkcr.cz/>

Museum.cz [online], [cit. 13. 4. 2018]. Dostupné z: <http://www.museum.cz/muzeum-239-mestske-muzeum-a-galerie-nepomuk>.

Muzeum Blovice [online], poslední změna 2. 1. 2017 [cit. 17. 3. 2018].
Dostupné z: <http://www.muzeum-blovice.cz/>

Národní ústav lidové kultury [online], [cit. 19. 4. 2018]. Dostupné z:
<http://www.nulk.cz/kulturni-dedictvi/>

Nepomuk [online], [cit. 2. 1. 2018]. Dostupné z:
<https://www.nepomuk.cz/>

Svatojánské muzeum Nepomuk [online], [cit. 18. 3. 2018]. Dostupné z:
<http://www.sjmn.cz/>

ŠOPÁK, Pavel. *Regionální muzea. Vademecum muzeologie, internetová příručka pro výuku muzeologie na Ústavu historických věd FPF Slezské univerzity v Opavě* [online]. [cit. 21. 3. 2018]. Dostupné z: <http://vademecum.fpf.slu.cz/?p=60>.

Úmluva o ochraně světového kulturního a přírodního dědictví. *Ministerstvo kultury České republiky* [online]. Dostupné z: <http://www.osn.cz/wp-content/uploads/2015/03/umluva-o-ochrane-svetoveho-kulturniho-a-prirodniho-dedictvi-unesco.pdf>.

Ostatní zdroje

Státní okresní archiv Plzeň jih se sídlem v Blovicích, fond 485, inv. č. 8.
kronika obce Blovice 1955-1968.

Vítáme vás v Domě historie Přešticka / [redakce Věra Kokošková]. --
Plzeň : F. S. Publishing, 2003. -- 1 složený l.: barev. il. Nečíslováno.

Zákon č. 122/2000 Sb. ze dne 7. dubna 2000 o ochraně sbírek muzejní povahy a o změně některých dalších zákonů, Dostupný také z:
<https://www.mkcr.cz/assets/kulturni-dedictvi/muzea-galerie-a-ochrana-moviteho-kulturniho-dedictvi/pravni-predpisy-a-metodicke-pokyny/122-z-082012.pdf>

12. RESUMÉ

The aim of this Graduation theses is to documentation and assessment of the care of cultural heritage in regional museum practice. This work focused on four museums, in Blovice, two in Nepomuk and in Přeštice.

At the beginning of the thesis, there is theoretical part about cultural heritage and about museums in general. There is explained the notion of cultural heritage, the concept of museum, collecting activity, working with the public and other important concepts.

Another chapters is about South Pilsen region and the history of cities – Blovice, Nepomuk, Přeštice.

Chapters on specific museums are essentials. Sixth chapter is about Muzeum jižního Plzeňska in Blovice, this chapter deals with the castle Hradiště in which the museum is located. Seven chapter is about Dům historie Přešticka. Next chapter is about Svatojánské muzeum in Nepomk in this chapter I also deal with the saint of Saint Jan Nepomuk, who presents this museum. Eight chapter is about Městské muzeum a galerie Nepomuk and about Birthplace Augustin Němejč.

In each chapter it deals with the history of museums, collections and exhibitions. All museums are museums that present their region.

13. SEZNAM PŘÍLOH

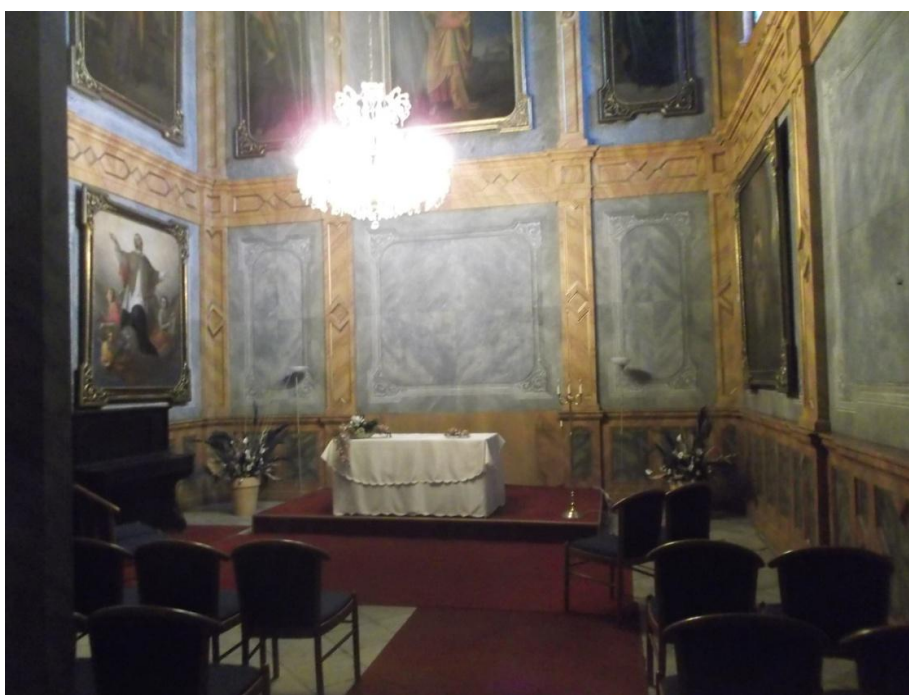
Obrázek 1 - zámek Hradiště, sídlo Muzea jižního Plzeňska v Blovicích, p. o., foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky. -----	119
Obrázek 2 - interiér kaple sv. Ondřeje, zámek Hradiště, sídlo Muzea jižního Plzeňska v Blovicích, p.o., foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky. -----	119
Obrázek 3 - detail stálé expozice Muzea jižního Plzeňska v Blovicích, p. o., původní strop v tzv. šlechtickém interiéru, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.-----	120
Obrázek 4 - detail stálé expozice Muzea jižního Plzeňska v Blovicích, p. o., hradištský kroj ženský, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky. -----	120
Obrázek 5 - detail stálé expozice Muzea jižního Plzeňska, p. o., tzv. měšťanský interiér, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky -----	121
Obrázek 6 - detail stálé expozice Muzea jižního Plzeňska v Blovicích p. o., dětský kočárek a kočárek pro panenky v tzv. měšťanském interiéru, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky. -----	121
Obrázek 7 - detail stálé expozice Muzea jižního Plzeňska v Blovicích, p. o., pec z venkovského stavení, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky. -----	122
Obrázek 8 - detail stálé expozice Muzea jižního Plzeňska v Blovicích, p. o., postel říšského poslance H. Karlíka, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky-----	122
Obrázek 9 - detail stálé expozice Muzea jižního Plzeňska v Blovicích, p. o., tzv. Stará škola aneb škamna, kalamář a rákoska, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky. -----	123
Obrázek 10 - Dům historie Přešticka v Přešticích, foto Monika Motlíková, 2018, archiv autorky -----	123
Obrázek 11 - detail stálé expozice Domu historie Přešticka, interiér kupeckého krámu, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky -----	124
Obrázek 12 - detail stálé expozice Domu historie Přešticka, interiér kupeckého krámu, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky. -----	124
Obrázek 13 - detail stálé expozice Domu historie Přešticka, tzv. Řemesla a živnosti typické pro region Přešticka, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky -----	125

- Obrázek 14 - detail stálé expozice Domu historie Přešticka, tzv. Řemesla a živnosti typické pro region Přešticka, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.----- 125
- Obrázek 15 - detail stálé expozice Domu historie Přešticka, řeznický krám ve volném prostoru, foto Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.----- 126
- Obrázek 16 - detail stálé expozice Domu historie Přešticka, hodinový stroj s kotvovým krokem, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.----- 126
- Obrázek 17 - detail stálé expozice Domu historie Přešticka, renesanční pokladnice cechu řezníků, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.----- 127
- Obrázek 18 - nepomucké arciděkanství, sídlo Svatojánského muzea v Nepomuku, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky. ----- 127
- Obrázek 19 – detail stálé expozice Svatojánského muzea v Nepomuku, foto Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.----- 128
- Obrázek 20 – detail stálé expozice Svatojánského muzea v Nepomuku, foto Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.----- 128
- Obrázek 21 - detail stálé expozice Svatojánského muzea v Nepomuku, kopie ostatků sv. Jana Nepomuckého, foto Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.----- 129
- Obrázek 22 – detail stálé expozice Svatojánského muzea v Nepomuku, veduta, autor Augustin Němejc, foto Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.----- 129
- Obrázek 23 – detail stálé expozice Svatojánského muzea v Nepomuku, litanie, autor Jan Jakub Ryba, foto Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.----- 130
- Obrázek 24 – budova bývalé staré školy, sídlo Městského muzea a galerie Nepomuk, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky. ----- 130
- Obrázek 25 – detail stálé expozice Městského muzea a galerie Nepomuk, tzv. Liberator B-24J, foto Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.----- 131
- Obrázek 26 – detail stálé expozice Městského muzea a galerie Nepomuk, tzv. Zelená hora a černí baroni, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.----- 131
- Obrázek 27 - detail stálé expozice Městského muzea a galerie Nepomuk, tzv. expozice loutek, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.----- 132

- Obrázek 28 - rodný dům Augustina Němejce, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.----- 132
- Obrázek 29 – detail stálé expozice v rodném domě Augustina Němejce, kopie díla A. Němejce, opona plzeňského divadla, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky. ----- 133

Obrázek 1 - zámek Hradiště, sídlo Muzea jižního Plzeňska v Blovicích, p. o., foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.

Obrázek 2 - interiér kaple sv. Ondřeje, zámek Hradiště, sídlo Muzea jižního Plzeňska v Blovicích, p.o., foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.

Obrázek 3 - detail stálé expozice Muzea jižního Plzeňska v Blovicích, p. o., původní strop v tzv. šlechtickém interiéru, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.

Obrázek 4 - detail stálé expozice Muzea jižního Plzeňska v Blovicích, p. o., hradištský kroj ženský, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.

Obrázek 5 - detail stálé expozice Muzea jižního Plzeňska, p. o., tzv. měšťanský interiér, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky

Obrázek 6 - detail stálé expozice Muzea jižního Plzeňska v Blovicích p. o., dětský kočárek a kočárek pro panenky v tzv. měšťanském interiéru, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.

Obrázek 7 - detail stálé expozice Muzea jižního Plzeňska v Blovicích, p. o., pec z venkovského stavení, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.

Obrázek 8 - detail stálé expozice Muzea jižního Plzeňska v Blovicích, p. o., postel říšského poslance H. Karlíka, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky

Obrázek 9 - detail stálé expozice Muzea jižního Plzeňska v Blovicích, p. o., tzv. Stará škola aneb škamna, kalamář a rákoska, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.

Obrázek 10 - Dům historie Přešticka v Přešticích, foto Monika Motlíková, 2018, archiv autorky

Obrázek 11 - detail stálé expozice Domu historie Přešticka, interiér kupeckého krámu, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky

Obrázek 12 - detail stálé expozice Domu historie Přešticka, interiér kupeckého krámu, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.

Obrázek 13 - detail stálé expozice Domu historie Přešticka, tzv. Řemesla a živnosti typické pro region Přešticka, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky

Obrázek 14 - detail stálé expozice Domu historie Přešticka, tzv. Řemesla a živnosti typické pro region Přešticka, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.

Obrázek 15 - detail stálé expozice Domu historie Přesticka, řeznický krám ve volném prostoru, foto Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.

Obrázek 16 - detail stálé expozice Domu historie Přesticka, hodinový stroj s kotvovým krokem, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.

Obrázek 17 - detail stálé expozice Domu historie Přešticka, renesanční pokladnice cechu řezníků, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.

Obrázek 18 - nepomucké arciděkanství, sídlo Svatojánského muzea v Nepomuku, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.

Obrázek 19 – detail stálé expozice Svatojánského muzea v Nepomuku, foto Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.

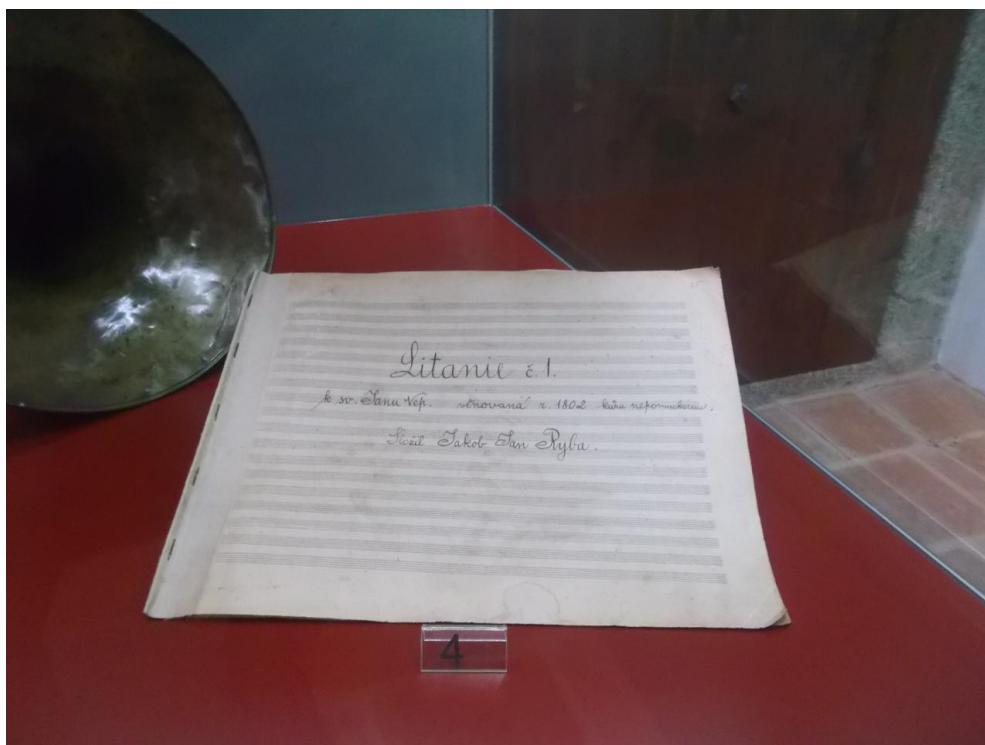
Obrázek 20 – detail stálé expozice Svatojánského muzea v Nepomuku, foto Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.

Obrázek 21 - detail stálé expozice Svatojánského muzea v Nepomuku, kopie ostatků sv. Jana Nepomuckého, foto Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.

Obrázek 22 – detail stálé expozice Svatojánského muzea v Nepomuku, veduta, autor Augustin Němejc, foto Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.

Obrázek 23 – detail stálé expozice Svatojánského muzea v Nepomuku, litanie, autor Jan Jakub Ryba, foto Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.

Obrázek 24 – budova bývalé staré školy, sídlo Městského muzea a galerie Nepomuk, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.

Obrázek 25 – detail stálé expozice Městského muzea a galerie Nepomuk, tzv. Liberator B-24J, foto Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.

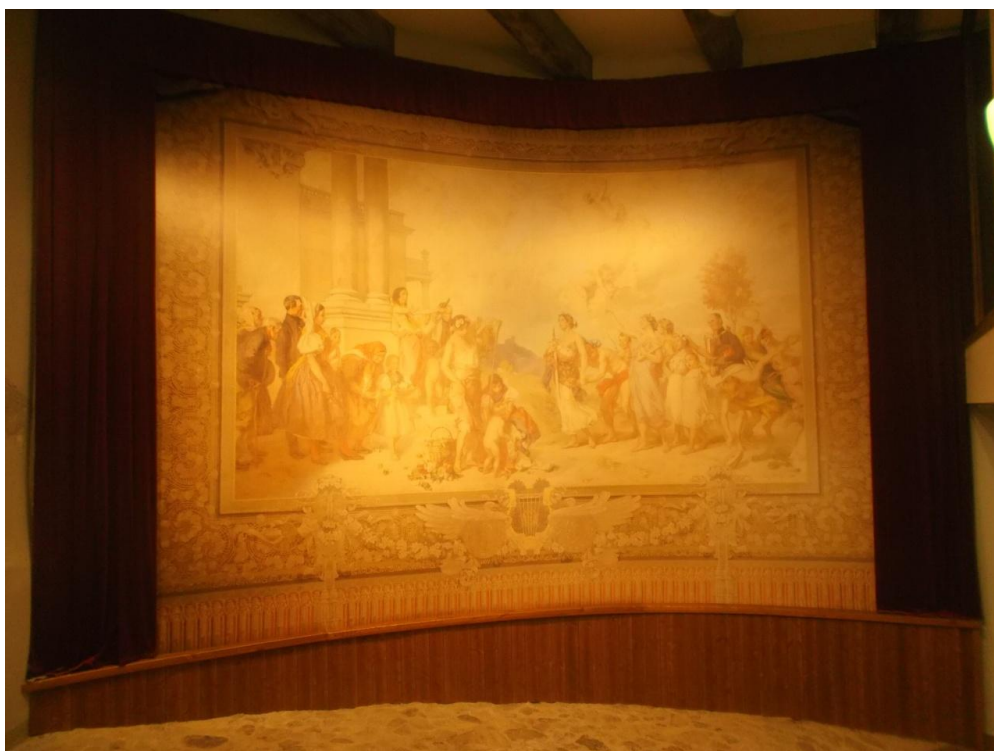
Obrázek 26 – detail stálé expozice Městského muzea a galerie Nepomuk, tzv. Zelená hora a černí baroni, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.

Obrázek 27 - detail stálé expozice Městského muzea a galerie Nepomuk, tzv. expozice loutek, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.

Obrázek 28 - rodný dům Augustina Němejce, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.

Obrázek 29 – detail stálé expozice v rodném domě Augustina Němejce, kopie díla A. Němejce, opona plzeňského divadla, foto: Monika Motlíková, 2018, archiv autorky.